

AALBORG UNIVERSITET. KANDIDAT I SOCIALT ARBEJDE.
4. SEMESTER - SPECIALEAFHANDLING

Din, min og vores virkelighed

- et fænomenologisk-konstruktivistisk speciale om
unge pigers mentale trivsel i Hjørring Kommune

Kicki Munk Jensen | Studienr.: 20174791

Martha Louise Sloth Sørensen | Studienr.: 20210790

Anslag: 191.773

1. juni 2023

Vejleder: Mathias Herup Nielsen

Forord

Vi har gennem vores tid på Kandidat i Socialt Arbejde og i udbredt grad i medierne i den samme tidsperiode stødt på betegnelsen *Generation "Det er synd for jer"*. Betegnelsen dækker over ungdommen, som ifølge statistikkerne er påvirket af et øget pres og mental mistrivsel eksempelvis gennem uddannelsessystemet. Vi har over længere tid reflekteret over og diskuteret, hvad der ligger til grund for denne betegnelse og stempning af unge, som en samlet gruppe. Vi erkender og anerkender på baggrund af både kvalitative og kvantitative undersøgelser, at flere og flere unge ud fra statistikkerne har det svært og at der er flere strukturelle faktorer som har betydning for de unges trivsel eller mangel på samme. Vi bliver dog nysgerrige på, hvilke konsekvenser dette øgede og i øvrigt som oftest unuancerede fokus på, at de unge som samlet gruppe har det svært, kan have for de unges trivsel.

Vi vil i den forbindelse gerne sige tak til Hjørring Kommune for specialesamarbejdet. Tak for jeres engagement i forbindelse med sparring og drøftelser, indhentning af data fra Børnesundhedsprofilen 2021 samt allokering af tid og ressourcer til vores empiriindsamling. Tak til de unge mennesker og lærere på folkeskolerne i Hjørring Kommune, som stillede op til interviews og fortalte ærligt om deres oplevelser, refleksioner og faglige vurderinger. Tak til vores vejleder, Mathias Herup Nielsen, for sparring og brugbar feedback. Du hjalp os med at følge den røde tråd gennem specialet.

Til sidst skal lyde en tak til vores familier. Tak for jeres overbærenhed, jeres hjælp når børnesygdommene rasede, for korrekturlæsning og for at lytte, når specialeprocessen trak tænder ud. Tak, fordi I var med til at gøre det muligt for os.

Abstract

Title: Yours, mine and our reality - a phenomenological-constructivistic thesis about the mental well-being of young girls in Hjørring Municipality

Authors: Kicki Munk Jensen, 20174791 and Martha Louise Sloth Sørensen, 20210790

Institution: 4th semester thesis on the master's program in Social Work, Aalborg University.

Background: It is evident that mental health is essential for the quality of life and prevents the development of mental and physical illness, which is why poor mental well-being can have both societal and individual consequences. Citizens with long-term mental unwellness have a higher risk of developing both physical and mental illness, they use more health services, have a lower level of education and are less connected to the labor market than citizens who are mentally well. Poor mental well-being during adolescence increases the risk of ending up in these vulnerable positions later in life. Because of this, it is disturbing that it is the 16-24 year olds who indicate that they mentally feel the worst.

Both social and commercial media have a great focus on young people's mental well-being or lack thereof. In the public debate, psychologists, elementary school teachers and politicians, among others, are sounding the alarm about young people's psychological unhappiness. However, the debate is clearly polarized and uses causal explanations that point in different directions. Because of that, we have a presumption that, although the teachers and the young girls spend large parts of their time together, the teachers' understanding of young people's mental well-being will not necessarily be the same as the young girls' own. For that reason, contrary to existing research, we will focus on the different understandings of both the teachers and the young girls, including how these can be seen as constructions of the context in which they live.

This thesis is based on a thesis collaboration with Hjørring Municipality, where a shared wonder and curiosity based on data from Børnesundhedsprofilen 2021 has arisen. Data shows, among other things, that in 2021 twice as many 8th grade girls in elementary school compared to 5th grade girls

have said that they often or very often have too much in their everyday lives - including at school. In this thesis, we have therefore investigated how the current 9th grade girls experience their own mental well-being and how this is influenced by the context in which the young girls find themselves. For that reason, the problem statement is as follows:

Problem statement: How do the young girls in the 9th grade and their teachers experience the mental well-being of young girls?

We have prepared three probing questions, which can be read below, with which we can nuance the answer to the problem formulation in the analysis of the thesis.

- How do the young girls and their teachers respectively experience and understand the young girls' mental well-being?
- What consequences can the perceptions have for the young girls and their own self-image?
- How can the differentiated perceptions be understood in relation to the societal context?

Method: In this thesis, we have used the abductive approach, which gives us the opportunity to be aware of existing theories, issues and existing research. The abductive approach contributes to the awareness of gathering new empirical evidence with an open mindset.

We have had a phenomenological-constructivistic approach to both data collection, data processing and analysis. This gives us the opportunity to examine not only how the young girls experience their own mental well-being, but also how their context affects mental well-being. We interviewed eight 9th grade girls individually and held two focus group interviews with three teachers in one group and one teacher and one well-being educator in another. All interviews are generated on the basis of a semi-structured interview guide with a phenomenological-constructivistic approach, which gives us the opportunity to capture lifeworld and surroundings that can have influence on the young girls' mental well-being.

Conclusion: Through processing the collected empirical evidence, it has become clear that the young girls and the teachers respectively have differentiated perceptions of both the character of girls' mental well-being, but also what underlies this experience.

In the thesis we find that mental well-being can be constructed based on discourses, language etc., and therefore different perceptions of reality can thus have consequences for the young girls' self-image, own perceptions and how the teachers handle the girls' mental well-being.

What their different views have in common is that they agree that the increasing mental unhappiness of young girls can and should be perceived as a social problem. However, it is worth noting that there is some disagreement as to how it should be and already is handled. This leads to a question about how and how much mental unhappiness should be addressed and be an item on the official agenda both in the media image and in everyday life in elementary schools.

Indholdsfortegnelse

1.0 Problemfelt	7
1.1 Unges mentale trivsel	7
1.2 Ny og klassisk udsathed	9
1.3 Et samfundsmæssigt perspektiv på mistrivsel.....	10
1.4 Debatten om de unge i mistrivsel.....	11
1.5 Problemformulering	12
2.0 Læsevejledning	13
3.0 Litteratursøgning	15
4.0 Metode og tilhørende metodologi	17
4.1 Videnskabsteori	17
4.1.1 Socialkonstruktivisme	17
4.1.2 Den fænomenologiske tradition	19
4.1.3 Fænomenologisk-konstruktivisme hos Berger og Luckmann	20
4.2 Videnskabsteori i praksis	21
4.3 Diskurs i forskningsprocessen og -strategien.....	23
4.4 Forskningsstrategi	23
4.5 Rekruttering og udvælgelse af informanter.....	24
4.5.1 Præsentation af informanter	27
4.6 Dataindsamling	28
4.7 Databearbejdning	30
4.8 Ethiske overvejelser	31
4.9 Kvalitetskriterier	32
5.0 Specialets teoretiske fundament	34
5.1 Konstruktionen af et socialt problem	34
5.2 Et konstruktivistisk blik	36
5.3 Socialisering og internalisering	38
5.4 Generationer	41
5.5 Psykologisering	43
5.6 Stigmatisering og afvigelse	45
6.0 Analyse	47
6.1 De unge pigers og lærernes virkelighedsopfattelser	47
6.1.1 De unge pigers mentale trivsel	48

6.1.2 Udadrettet indadskuethed	50
6.1.3 Divergerende virkelighedsopfattelser.....	55
6.2 Konsekvenser for de unge piger og deres selvbillede	58
6.2.1 Internalisering og socialisering	58
6.2.2 (Neo)Stigmatisering.....	62
6.3 Differentierede forståelser i en samfundskontekst	65
6.3.1 Unge pigers mentale mistrivsel som socialt problem.....	66
6.3.2 Claimsmaking.....	68
6.3.3 Fornyede krav	72
7.0 Diskussion	77
8.0 Konklusion	80
9.0 Litteraturliste	82
10.0 Bilagsfortegnelse	85

1.0 Problemfelt

Mental sundhed og mental trivsel anses for værende en beskyttende faktor for resten af helbredet. Mental trivsel er væsentlig for livskvaliteten og forebygger udviklingen af psykisk og fysisk sygdom. Ligesom god mental trivsel er positiv for den generelle livskvalitet, har dårlig mental trivsel som den modsatte pol både samfundsmæssige og individuelle konsekvenser. Borgere med langvarig mental mistrivsel har højere risiko for at udvikle sygdom og for at dø tidligere end borgere med høj grad af mental trivsel. De med langvarig lav mental trivsel bruger ligeledes flere sundhedsydelser, har lavere uddannelsesniveau og har ringere tilknytning til arbejdsmarkedet (Sundhedsstyrelsen 2022: 10). Mental mistrivsel i ungdomsårene forstærker risikoen for, at man senere i livet havner i udsatte positioner eksempelvis uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Det er derfor foruroligende, at den aldersgruppe, som melder om lavest grad af mental trivsel, er aldersgruppen 16-24 år (ibid).

1.1 Unges mentale trivsel

På trods af det faktum, at de unge i Danmark globalt set lever et godt og trygt liv, går det den forkerte vej med de unges trivsel. Enhedschef i Sundhedsstyrelsen Niels Sandø udtaler i den forbindelse:

“Vi kan se, at særligt unge har en dårlig mental sundhed, og at den bliver dårligere for hver gang, vi har gennemført undersøgelsen. Det er stærkt bekymrende. Det er noget, som har konsekvenser for deres livskvalitet, og som kan medføre både fysisk og psykisk sygdom. Vi bliver simpelthen nødt til at gøre noget for at styrke unges mentale sundhed og trivsel. Desværre er der ingen lette løsninger, men vi må tage et langt sejt træk for at ændre det.”
(Sundhedsstyrelsen 2022a).

Befolkningsundersøgelsen Den Nationale Sundhedsprofil 2021, hvor mere end 180.000 personer har svaret på spørgsmålet “Hvordan har du det?”, viser, at gruppen af unge mellem 16-24 år er den befolkningsgruppe, som scorer lavest på spørgsmålet (Sundhedsstyrelsen 2022: 10). Tager vi et kig på undersøgelsens skala over mentale helbred, viser resultaterne, at gruppen af unge med dårlig

mental trivsel er steget fra 12,8% i 2013 til 27,8% i 2021. Desuden viser tallene en skævvridning i kønsfordelingen, da det i 2021 er 34,4% unge kvinder, som har dårlig mental trivsel, hvorimod 21,1% af de unge mænd har det (ibid). Kigger vi nærmere på de bagvedliggende faktorer for den stigende dårlige mentale trivsel, slår de unge særligt ud på spørgsmålene om stressniveau. Her ses en stigning fra 24,2% i 2013 til 41,1% i 2021 af unge med selv vurderet højt stressniveau. Ligeledes i denne kategori ses en større andel af kvinder, hvor hele 52,3% melder om højt stressniveau (ibid). Undersøgelsen er foretaget under coronapandemien og der kan derfor forekomme bias på baggrund af den ekstraordinære situation. På trods af bias taler tallene for sig selv, da de viser en markant og støt stigning i unge med dårlig mental trivsel og højt stressniveau hen over årene 2013, 2017 og senest 2021 (ibid).

Dette projekt tager sit afsæt i den geografiske lokale undersøgelse, Børnesundhedsprofilen 2021, som er foretaget på 5. og 8. klasseniveau i blandt andet Hjørring Kommune. Undersøgelsen viser, at 22% af pigerne i 8. klasse svarer, at de tit har for meget at se til. Akkurat som i Den Nationale Sundhedsprofil 2021 er der også her en kønsdifference, da 26% af dem, som tit har for meget at se til, er piger (BørnUngeLiv 2021; Sundhedsstyrelsen 2022). I undersøgelsen på 5. årgang svarer 13%, at de tit har for meget at se til og her er fordelingen mere ligeligt fordelt mellem køn. Der ses dog en fordobling fra 5. til 8. klasse af antallet af piger, som angiver "tit" eller "meget tit" at have for meget at se til (Madsen et. al 2022: 31). Tallene fra Børnesundhedsprofilen 2021 viser generelt mindre mistrivsel end undersøgelsen foretaget af Sundhedsstyrelsen. Dog er aldersgrupperne og den geografiske lokation i de to undersøgelser ikke identiske, hvilket kan være en årsagsforklaring til differentieringen i data. Argumentationen for differentieringen i data kan derfor handle om, at pres og forventninger stiger med børns og unges alder, hvorfor den topper i gruppen af unge fra 16-24 år. Denne tendens ses i forskningen, hvor livstilfredsheden blandt børn op til 11-års alderen har ligget på et stabilt højt niveau siden 2009 (Ottosen et. al. 2018). Dette ændres i ungdomsårene, hvor stort set alle trivselsindikatorer udvikler sig i en negativ retning (Sundhedsstyrelsen 2018).

Fælles for tallene fra både Den Nationale Sundhedsprofil og Børnesundhedsprofilen 2021 i Hjørring Kommune, er, at de viser en stigning af antallet af unge, som oplever pres, stress og dårlig mental trivsel. Styrken ved kvantitative undersøgelser er, at de er gode til at give et overordnet blik på hvor mange, som oplever blandt andet mistrivsel. Desværre er svagheden ved kvantitative undersøgelser

også, at de ikke fortæller i hvor høj grad, hvordan eller ud fra hvilken forståelse af eksempelvis stress eller mistrivsel, der refereres til. Det er derfor relevant at tage et mere kvalitativt blik på denne udvikling og dykke ned i nuancerne af unges mentale trivsel.

1.2 Ny og klassisk udsathed

I forhold til en yderligere nuancering af de unges mentale trivsel og udviklingen af denne, finder vi det relevant at tage et blik på udgivelsen *Ny udsathed: nuancer i forståelser af psykisk mistrivsel* 2021 fra Center for Ungdomsforskning på Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet. Når der foretages kvantitative undersøgelser, som det ses både i Den Nationale Sundhedsprofil og i Børnesundhedsprofilen i forrige afsnit, skelnes der ikke mellem de forskellige former og nuancer af mental trivsel. Når der tales om mental sundhed eller mental trivsel, er det imidlertid nødvendigt at betragte livstilfredshed, psykisk mistrivsel og udsathed som adskilte fænomener, men stadig tæt knyttede og gensidigt påvirkende faktorer. Selvom disse fænomener kan ramme alle målgrupper, dokumenterer flere undersøgelser, at unge, som kommer fra en familie med svagere socioøkonomiske ressourcer, har større risiko for at udvikle svær mental mistrivsel og udsathed (Katznelson et. al. 2021: 85). Der ses dog, som argumenteret for i ovenstående, en tendens til bred stigende mistrivsel blandt unge i aldersgruppen 16-24 år. Der er tale om en form for demokratisering af udsatheden, hvor grupper, som ikke før har slået ud på statistikkerne, nu i højere grad end tidligere melder om øget dårlig mental trivsel (ibid).

På baggrund af dette fænomen har forskerne fra Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet forsøgt at differentiere og nuancere billedet på mental trivsel. Mental trivsel og mistrivsel dækker nemlig over et bredt spektrum af psykisk mistrivsel og udsathed. Til denne nuancering skelnes mellem *Klassisk* og *Ny udsathed* (Görlich et. al 2019). Den klassiske udsathed handler om den traditionelle forståelse af udsathed, nemlig manglende uddannelse, risiko for ledighed, fattigdom med mere. Denne form for udsathed hænger uløseligt sammen med fordelingen af social, kulturel og økonomisk kapital, hvor de unge, som kommer fra familier med svage ressourcer, har væsentligt større risiko for at blive ramt (Katznelson et. al. 2021: 86). Ny udsathed anses som værende et bredere kulturelt og socialt fænomen, der rammer mere bredt på tværs af sociale lag. Udsatheden kommer til udtryk i oplevelsen af angst, stress og pres med videre.

Ny udsathed er ikke lig med oplevelsen af mental mistrivsel, men grænsen er flydende og vanskelig at tegne, hvorfor dette fænomen er genstand for undersøgelsen i rapporten fra Center for Ungdomsforskning, hvori mental mistrivsel hos unge nuanceres (ibid).

Det er tydeligt på baggrund af undersøgelsen, at der er store forskelle på mental mistrivsel, pres og stress med mere. Unge kan opleve pres, uden at det påvirker dem, hvorimod andre unges oplevelse af pres kan påvirke dem stærkt psykisk. Ikke desto mindre ses der et stigende antal af unge, som angiver, at deres mentale trivsel er mere eller mindre påvirket. Dette vil blive nuanceret i det følgende afsnit, som omhandler, hvordan de samfundsmæssige rammesætninger bidrager til at producere mistrivsel blandt unge.

1.3 Et samfundsmæssigt perspektiv på mistrivsel

Det er vigtigt at holde sig for øje, at der med fokus på forskellen mellem Ny udsathed og Klassisk udsathed bliver tydeliggjort et nyt sociokulturelt og sociologisk perspektiv, som tilføjes debatten om trivsel og mistrivsel. Det er dog med en bevidsthed om, at de samfundsmæssige strukturer og kulturelle sammensætninger ikke alene er årsag til øget mistrivsel, men at de kan være en medvirkende faktor (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 31).

Vi ser generelt et samfund, som har taget en neoliberalistisk drejning, hvor individualiseringen øges og det faglige niveau i folkeskolen vurderes gennem tests for at medvirke til at øge Danmarks konkurrencedygtighed. Dermed bliver skolernes rammesætning præget af økonomi, resultatkrav og et øget fokus på evaluering, således at elevernes læring og fremgang kan synliggøres. I løbet af 2010'erne vedtager Folketinget flere reformer, der på mange måder indikerer øget tempo og dygtighed i uddannelsessystemet. Dette kommer blandt andet til udtryk ved både institutionelle og individuelle belønnings- og strafsystemer med det formål at motivere til, at de unge gennemfører deres uddannelse og opnår flere kompetencer hurtigere. Ansvar for egen læring ligger tydeligt hos den enkelte, hvilket er medvirkende årsag til, at uddannelsessystemet kan uddanne konkurrencedygtig arbejdskraft til det danske samfund (ibid: 76-77). Det øgede tempo i uddannelsessystemet kan ligeledes udløse oplevelsen af pres, når de unge er afhængige af at træffe hurtige og selvstændige valg. Valgene er tæt forbundet med oplevelsen af, at de er altafgørende,

fordi et muligt forkert valg synes at være udfordrende at ændre (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 96).

Der ses en tydelig tendens til, at unge oplever et højt tempo i deres hverdag. Årsagerne til det høje tempo i ungdomslivet er komplekse. Tysk sociolog Hartmut Rosa peger på, at det høje tempo både kan ses i relation til det accelererende uddannelsessystem med mange uigennemskuelige krav om præstation og i relation til de unges hverdagsliv fyldt med engagement i mange aktiviteter såsom sociale medier samt digitaliseringen, som medvirker til øget kompleksitet i fællesskaberne. Dermed ses en tendens til, at ovenstående er medvirkende årsag til, at de unges liv intensiveres og accelereres, hvilket kan risikere at udløse mistrivsel blandt de unge (Rosa 2014: 26). Mistrivsel kan dermed også blive kickstartet af, at tingene vokser den unge over hovedet, fordi hverdagen præges af et højt tempo. Den unges forpligtelser i både uddannelsesmæssige, arbejdsrelaterede, familiære og sociale sammenhænge kan derfor forekomme store og uoverskuelige (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 82-83). Disse dilemmaer med unge pigers mentale trivsel som midtpunkt bliver løftet i den offentlige debat som et socialt problem, hvorfor vi i nedenstående afsnit vil skitsere dette yderligere.

1.4 Debatten om de unge i mistrivsel

Det er tydeligt, at både sociale og kommercielle medier i den seneste tid har haft og fortsat har et stort fokus på unges mentale trivsel eller mangel på samme. I den offentlige debat alarmerer blandt andet psykologer, folkeskolelærere og politikere om de unges psykiske mistrivsel med overskrifter som *“Det perfekte er blevet det nye normale: Unge har høje krav til sig selv”* (Fløe 2022), *“Endnu et fald i unges mentale sundhed får partier til at kræve handling”* (Altinget 2022) og *“SF med milliardudspil: Trivsel er et essentielt krav.”* (Ritzau 2022). Debatten skrider på handling og hjælp til de pressede, stressede og psykisk udfordrede unge. Dog er debatten tydeligt polariseret og anvender årsagsforklaringer, som peger i forskellige retninger. Der ses blandt andet en årsagsforklaring, hvor strukturelle ændringer kategoriseres som værende synderen. Her er der ligesom i undersøgelserne fra Center for Ungdomsforskning ofte fokus på krav og præstationspres i skole- og uddannelsessystemet herunder karaktærræs, fremdriftsreformer og uddannelsesparathedsvurderinger, som medvirker til øgede krav til de unge (Warming 2017). På

den anden side af debatten ses der modsat overskrifter som *“Er vore elever robuste ... nok?”* (Halse 2022) med fokus på de mange muligheder for ungdommen og den dertilhørende manglende robusthed og evne til at navigere i dette hav af muligheder, som kan presse de unges mentale trivsel. Fælles for begge poler i debatten er, at de tager udgangspunkt i stærkt ensidige generaliseringer, der ikke nuancerer den mentale trivsel eller om der er tale om faktisk mistrivsel, når de unge angiver, at de har meget at se til.

1.5 Problemformulering

Undersøgelserne fra Center for Ungdomsforskning viser altså, at der er mange samfundsmæssige og strukturelle faktorer, som har betydning for de unges mentale trivsel. Vi bliver i denne forbindelse fristet til at anlægge et mere konstruktivistisk perspektiv på unge pigers mentale trivsel i stedet for at kigge udelukkende på det pres og det ungdomsliv, som de unge piger lever i.

Vi har valgt at undersøge dette problemfelt kvalitativt for således at få et mere nuanceret og dybdegående perspektiv på fænomenet. Derudover har vi afgrænset specialets felt til udelukkende at omhandle piger, hvilket der er flere årsager til. For det første har der på baggrund af vores specialesamarbejde med Hjørring Kommune været udtrykt et ønske om en større forståelse af de unge pigers oplevelse af fænomenet på baggrund af tallene fra Børnesundhedsprofilen 2021. Dernæst oplever vi, at det er pigernes og ikke drengenes mentale trivsel, som primært er i fokus i blandt andet mediebildet, hvorfor det har vakt en nysgerrighed omkring hvilken konstruktion, vi som samfund er med til at skabe om de unge pigers mentale trivsel.

Fælles for langt de fleste af de eksisterende kvalitative undersøgelser af unge pigers mentale trivsel er, at de anlægger et samfundskritisk perspektiv på det omliggende samfund. Det er eksempelvis med fokus på perfektionskultur, præstationssamfund, kropsforståelser og SoMe, som har betydning for de unge pigers mentale trivsel. Vi har derfor i dette speciale valgt ikke at fokusere på disse perspektiver, men i stedet bestræbt os på at sætte dem i parentes, da de er undersøgt. Det er ikke for at negligere deres betydning, men for i højere grad at søge mod at belyse fænomenet med et konstruktivistisk blik. Det betyder, at vi fremfor at kigge på årsagsforklaringer til den stigende mentale mistrivsel i højere grad søger at belyse, hvordan de unge pigers trivsel konstrueres socialt.

Vi vil derfor gennem specialet have et blik på, hvordan den øgede bevågenhed fra medier, fra politisk hold og generelle hegemoniske opfattelser blandt grupper har betydning for oplevelserne af unge pigers mentale trivsel.

Dermed vil vi undersøge nærmere, hvordan de unge og deres lærere oplever unge pigers mentale trivsel. Både hvordan de adspurgte unge piger selv oplever deres egen personlige mentale trivsel og hvordan lærerne oplever den mentale trivsel hos de unge piger i 9. klasse på de respektive skoler. Derudover retter vi blikket mod at forstå, hvordan disse piger og deres lærere oplever unge pigers mentale trivsel generelt, og hvordan disse subjektive virkelighedsforståelser muligvis kan være med til at konstruere unge pigers mentale trivsel som et socialt problem. Det er ligeledes af denne årsag, at vi finder emnet og problemformuleringen relevant for det sociale arbejdes felt.

Ovenstående er afsættet til, at vi i indeværende speciale vil undersøge problemfeltet nærmere med følgende problemformulering:

Hvordan oplever de unge piger i 9. klasse og deres lærere unge pigers mentale trivsel?

For at besvare problemformuleringen nuanceret har vi udarbejdet tre arbejdsspørgsmål, som vil være styrende for strukturen i specialets analyseafsnit.

Arbejdsspørgsmålene lyder som følger:

- Hvordan oplever og forstår henholdsvis de unge piger og deres lærere de unge pigers mentale trivsel?
- Hvilke konsekvenser kan opfattelserne have for de unge piger og deres eget selvbillede?
- Hvordan kan de differentierede opfattelser forstås i forhold til den samfundsmæssige kontekst?

2.0 Læsevejledning

Specialets problemfelt og problemformulering er hermed præsenteret. I dette afsnit vil vi give et overblik over specialets opbygning herunder overordnede afsnit og et tværsnit af deres indhold.

- Afsnit 3.0 "Litteratursøgning". I dette afsnit præsenterer og argumenterer vi for den valgte søgestrategi og den eksisterende forskning, som er på feltet.
- Afsnit 4.0 "Metode og tilhørende metodologi". Afsnittet er opdelt i flere underafsnit og indeholder blandt andet præsentation og argumentation for valg af videnskabsteoretisk vinkel, forskningsstrategi, dataindsamling og -bearbejdning, etiske overvejelser samt specialets validitet, reliabilitet og analytisk gyldighed.
- Afsnit 5.0 "Specialets teoretiske fundament" er et afsnit, som ligeledes er opdelt i flere underafsnit. Her præsenteres den valgte teori om henholdsvis sociale problemer som socialt konstruerede; differentierede virkelighedsopfattelser; socialisering og internalisering; generationer; psykologisering samt (neo)stigmatisering og afvigelse.
- Afsnit 6.0 "Analyse". Specialets analyse er opdelt i tre afsnit svarende til de præsenterede arbejdsspørgsmål. Vi vil derfor i disse afsnit med et fænomenologisk-konstruktivistisk blik fremanalysere den indsamlede empiri og udvalgte teori i forhold til, hvordan både de unge piger og deres lærere forstår de unge pigers mentale trivsel; hvilke konsekvenser de divergerende opfattelser af mental trivsel kan have for de unge piger og slutteligt hvordan de unge pigers mentale trivsel kan forstås i en samfundsmæssig kontekst.
- Afsnit 7.0 "Diskussion". I dette afsnit sætter vi fokus på nogle af de faktorer, som er relevante at have for øje, når der ønskes en løsning på pigers stigende mentale trivsel.
- Afsnit 8.0 "Konklusion". Som afrunding på specialets metode, analyse og diskussion sammenfatter vi de samlede argumentationer, perspektiver og pointer, som er fremanalysert gennem specialet.
- Afsnit 9.0 "Litteraturliste". Specialets litteraturliste er oplistet i kronologisk rækkefølge.
- Afsnit 10.0 "Bilag". Bilagsfortegnelse og relevante bilag herunder specialets transskriberede interviews og interviewguide.

3.0 Litteratursøgning

Som nævnt tidligere og som uddybet i afsnit 4.5 er dette speciale udsprunget af en undring og nysgerrighed både fra os selv og fra Hjørring Kommune på baggrund af data fra Børnesundhedsprofilen 2021. Børnesundhedsprofilen 2021 som rapport er funderet i et datasæt fra en survey-undersøgelse på 70 spørgsmål til 5. og 8. klasser i nordjyske kommuner. De indsamlede data giver viden om børns og unges sundhed og trivsel og dermed et indblik i tendenser i barn- og ungdom i blandt andet Hjørring Kommune. Vi har grundet vores specialesamarbejde i dette speciale gjort brug af udtrukne data fra 8. klasse på Hjørring Kommunes skoler, hvormed vi modsat Børnesundhedsprofilen 2021 med en kvalitativ metode kan dykke yderligere ned de unge pigers og lærernes forståelser af de unge pigers mentale trivsel (Madsen et. al. 2022; BørnUngeliv 2021).

For at klarlægge specialets relevans og aktualitet har vi indledt litteratursøgningen til dette speciale med trunkerede søgninger i Google Scholar for således at afdække eksisterende forskning på feltet. Vi har valgt denne database, da den er bred og vi dermed hurtigt kan få en fornemmelse af eksisterende forsknings omfang. Vi erkender, at der er blevet genereret en del forskning om unges mentale trivsel med præstations- og accelerationssamfundet som primært omdrejningspunkt. Under denne søgning fremkommer blandt andet sociolog Anders Pedersens forskning omkring *“Unge mentale trivsel i præstationssamfundet”* (2020). Pedersen påpeger nogle karakteristika ved den nuværende ungdomsgeneration, som ifølge ham er medårsag til en stigende mental mistrivsel blandt unge. Pedersen forklarer blandt andet, at de unge i dag er blevet præstationsindivider, som er underlagt mange krav og forventninger, alt imens de skal realisere os selv og samtidig være attraktivt autentiske. De unge i dag bliver hele tiden præget til at stræbe efter noget foranliggende, som er svært at opnå. De unge internaliserer disse krav og forventninger for derefter at få oplevelsen af utilstrækkelighed, som munder ud i oplevelsen af øget pres (Pedersen 2020). Vi bruger i dette speciale forskning som denne til at skabe et billede af kompleksiteten af feltet og en forståelse af, at vinklerne er mange alt efter hvilken kontekst, som man befinder sig i. Efter bloksøgningen i Google Scholar erfarer vi, at der umiddelbart foreligger meget lidt forskning på feltet, når fokus er på, hvordan de unge pigers og lærernes opfattelser med socialkonstruktivistiske briller kan ses som et produkt af deres egen subjektive virkelighed.

På baggrund af specialets kvalitative metode har vi søgt i internationale databaser med primære søgeord som: mental illness OR mental health OR mental well-being AND social construction OR social constructivism AND youth. Vi har søgt i databasen Cinahl i dens frie søgefunktion med trunkering og dernæst med Cinahl Headings for at sikre bred søgning på feltet. Det bliver dog tydeligt også ud fra det lave antal hits i databasen Cinahl, at der ikke er genereret megen forskning på området, når vi undersøger, hvordan unges mentale trivsel kan påvirkes af omgivelsernes internalisering af herskende diskurser. Vi har ligeledes søgt i den nordiske database Idunn, hvor vi finder en dansk undersøgelse af nuancer og forskelle i den trivsel, som unge oplever (Katznelson et. al. 2021). Denne forskningsartikel tager afsæt i et forholdsvis stort kvantitativt survey-datasæt, hvormed forskerne tydeliggør, at der er stor variation i forhold til, hvordan de unge oplever deres mentale trivsel. Forskerne pointerer blandt andet, at der ses en stor gruppe unge, som trives, selvom de oplever et stort pres eksempelvis fra uddannelsessystemet. De unge angiver dog at være bekymrede for deres fremtid og har svært ved at være i presset fra deres egne forventninger. Desuden beskriver forskerne ligeledes skellet mellem *Klassisk udsathed* og *Ny udsathed*, som ligeledes er omtalt i specialets problemfelt. Dermed skaber denne eksisterende forskning en forståelse for, hvordan unges ståsted og omgivelser har indflydelse på deres mentale trivsel. Katznelson et. al. påpeger og konkretiserer dog, at de selv er bevidste om, at den kvantitative indgangsvinkel i denne undersøgelse har nogle udfordringer i forhold til at kunne favne, hvordan trivslen kan forandres, hvormed undersøgelsen er et øjebliksbillede af de unges mentale trivsel (Katznelson et. al. 2021).

Disse fund har været udgangspunktet for den efterfølgende kædesøgning med gennemgang af referencelister både på ovennævnte eksisterende forskning, relevant fremsøgt litteratur samt relevant pensum fra Kandidat i Socialt Arbejde, hvormed vi har fundet litteratur, som er centralt til besvarelse af problemformuleringen. I denne søgning er føljetonen til førnævnte forskning blevet fremsøgt: *“Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering”* af Katznelson, Pless og Görlich. I denne udgivelse suppleres eksisterende forskning med et longitudinelt kvalitativt studie, hvorved der gives mulighed for et længerevarende indblik i de unges liv med fokus på de unges oplevelser, valg og tanker. Forskerne konkretiserer et nyt begreb: *psykologisering* i deres

forskningsproces. Dette begreb bliver præsenteret i afsnit 5.5, da psykologisering i dette speciale vil blive brugt som en del af det teoretiske fundament.

På baggrund af litteratursøgningen er vi blevet bevidste om, at den eksisterende forskning på området oftest handler om samfundstendenser, som har indflydelse på de unges mentale trivsel. Derfor finder vi, at indeværende speciale har både relevans og aktualitet, når vi med fænomenologisk-konstruktivistiske briller undersøger både de unge pigers og lærernes forståelser af unge pigers mentale trivsel og hvordan disse er en konstruktion af deres egen virkelighed.

4.0 Metode og tilhørende metodologi

Der vil i følgende afsnit blive beskrevet de metodologiske overvejelser, som dette speciale bygger på. Afsnittet er funderet på delafsnit som alle har betydning for udførelsen og tilgangen til indsamling af empiri, analyse og fortolkning af samme. Hensigten i dette metodeafsnit er at holde læseren i hånden ved at argumentere for valg og fravalg for herved at skabe en gennemsigtighed i specialet.

4.1 Videnskabsteori

Dette speciale tilgår problemstillingen med en kombination af socialkonstruktivistisk og fænomenologisk videnskabsteori. Der vil i følgende afsnit blive redegjort for begge videnskabsteoretiske retninger samt hvordan de komplementerer, men også udfordrer hinanden. Herefter vil der blive præsenteret og reflekteret over, hvordan projektet anvender videnskabsteorien i praksis, både ontologisk og epistemologisk.

4.1.1 Socialkonstruktivisme

Til at undersøge hvordan unge piger oplever det stigende pres, de angiver i Børnesundhedsprofilen 2021, samt hvordan det øgede fokus på unges mentale trivsel rent faktisk påvirker de unges trivsel, trækker dette speciale på en socialkonstruktivistisk forståelse. Socialkonstruktivisme anser

virkeligheden som en social konstruktion. Det betyder, at fænomener, individer eller institutioner kun kan forstås gennem samfundsmæssige praksisser. Fænomener vil ikke kunne eksistere uafhængigt af den eller de sociale aktiviteter, som de er indlejret i. Dette betyder også, at fænomener varierer fra samfund til samfund og sågar fra institution til institution, både i et langtidsperspektiv, men også i samtidsperspektiv på baggrund af differentierede samfunds- eller kulturkredse (Jacobsen et al. 2012: 335). Der findes indenfor socialkonstruktivismen mange forskelligartede positioner og der kan i den forbindelse skelnes mellem epistemologisk og ontologisk konstruktivisme. Den epistemologiske konstruktivisme hævder, at vores erkendelse af verden er socialt konstrueret, hvorimod ontologisk konstruktivisme påpeger, at det er selve virkeligheden, som er socialt konstrueret (ibid: 336). Socialkonstruktivistiske retninger kan bekende sig til både epistemologisk og ontologisk konstruktivisme, og bruger den førstnævnte til at argumentere for den sidstnævnte: *“hvis vores opfattelse af virkeligheden er formet af det sociale, og hvis opfattelsen afspejler virkeligheden, så må virkeligheden jo være formet af det sociale”* (Jacobsen et al. 2012: 337). Det er dog væsentligt at nævne, at der er udfordringer og at der kan anlægges kritik ved både den epistemologiske og den ontologiske konstruktivisme. Hvis vi starter med den førstnævnte, kan der argumenteres for et refleksivitetsproblem, som kan sætte spørgsmålstejn ved, hvorvidt man kan hævde gyldighed af sine egne analyser, når man anfægter universel gyldighed generelt, fordi erkendelsen af verden, herunder den videnskabelige erkendelse, er socialt konstrueret og afhængig af sociale kontekster og omstændigheder. Herved vil man med en epistemologisk konstruktivistisk videnskabsteori kunne argumentere for, at den videnskabelige analyse ikke afspejler det fænomen, vi søger at undersøge, men snarere afspejler vores og informanternes erkendelsesproces i den sociale kontekst (ibid: 342). Ligeledes kan et 100% ontologisk konstruktivistisk perspektiv kritiseres, når det erklærer alle dele, også den fysiske verden, for socialt konstrueret. Dette perspektiv ville kunne argumentere for, at en fysisk genstand kun er til i kraft af den erkendelsesproces, som vi tilskriver den, hvilket strider imod den gængse opfattelse af, at den fysiske verden eksisterer uafhængigt af menneskers erkendelse af den (Jacobsen et al. 2012: 336). Af samme grund anvender vi i dette speciale en prototypisk og dermed begrænset konstruktivisme, hvor vi med den ontologiske konstruktivisme kun anser den sociale virkelighed som socialt konstrueret, og vi samtidig erkender, at vores resultater i specialet afspejler den virkelighed vi selv befinder os i. Til at tilgå specialets problemformulering vil vi gøre brug af Peter L.

Berger og Thomas Luckmanns perspektiver fra 'Den sociale konstruktion af virkeligheden' 1966. Denne klassiske socialkonstruktivistiske position trækker på den fænomenologiske tradition fra Edmund Husserl (1859-1938), videreudviklet af Alfred Schutz (1899-1959), hvorfor vi finder det relevant at skitsere hovedtendenserne i denne arv (Jacobsen et al. 2012: 346).

4.1.2 Den fænomenologiske tradition

Husserls fænomenologis opgave er at fundere den videnskabelige viden på et sikkert men ubetvivleligt grundlag. Dermed forkaster han den naive subjektivism, der anser det, som er 'givet' for bevidstheden eksempelvis 'forestillinger' eller 'ideer' og som har en ren subjektiv eksistens. Herved understreger Husserl, at bevidstheden ikke blot er en tom beholder, som rummer genstande, men at bevidstheden snarere er selve rettedheden mod genstande. Han kalder dette fænomen for *intentionalitet*. Man bør derfor som forsker gøre sig fri af det, som er 'givet' eller det, som Husserl kalder 'den naturlige indstilling'. For at kunne gennemføre en fænomenologisk analyse bør man som forsker sætte sine egne fordomme og oplevelser i 'parentes' også kaldet *epoché*. Hermed bliver en fænomenologisk analyse en undersøgelse af, hvad der foreligger for bevidstheden og en analyse af, hvordan bevidstheden strukturerer og behandler disse intentionelle genstande (Jacobsen et al. 2012: 347). Husserl anser herved virkeligheden som et produkt af den menneskelige bevidstheds konstitutive principper og som resultat af menneskelige bevidsthedsaktiviteter (ibid: 348). Husserl tager med sit fokus på, hvordan vi erkender andre menneskers bevidsthed det første skridt hen imod en fænomenologisk analyse af den intersubjektive sociale virkelighed. Denne arv inspirerer Schutz til sit projekt 'Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt', hvor han søger at blotlægge de fundamentale strukturer i den sociale virkelighed ud fra, hvordan den træder frem for det enkelte individ (ibid: 349). Schutz dykker ned i den intersubjektive sociale virkelighed, hvor subjekter bliver gensidigt påvirket af hinanden og hvor ansigt til ansigt kommunikation muliggør en udtømmende erkendelse af den andens individualitet. Udenfor denne sfære af direkte ansigt til ansigt kommunikation foreligger den sociale sfære, som bebos af samtidige individer, forfædre og efterfølgere. Schutz argumenterer således for den samfundsskabte virkelighed som organiseret i en struktur af koncentriske sfærer, med subjektet i centrum, og som aftager i konkrethed jo længere væk de er fra det gældende individ (ibid). Dette

perspektiv betyder imidlertid ikke, at individer betragter samfundet ud fra den antagelse, at de er de eneste, som reelt eksisterer. Det betyder tværtimod, at den sociale verden fremtræder fænomenologisk som en intersubjektiv verden, der bebos af andre end mig og som betragtes fra andre vinkler end den, jeg selv indtager. Jeg ved som individ, at der findes andre individer, samtidig, før eller efter mig, som betragter og oplever virkeligheden i dens fulde rigdom og for hvem min verden blot er en fjern abstraktion. På den anden side er der individer, som lever i samme kultur og samfundsmæssige kontekst, for hvem verden fremtræder nærmere det perspektiv, som jeg selv oplever verden med (ibid: 350). Ifølge både Husserl og Schutz er den sociale virkelighed således en social konstruktion for så vidt den medkonstitueres af aktørernes subjektive fortolkning af deres egen ydre adfærd. Den sociale virkelighed er en social konstruktion, hvor det forudsættes, at en og samme tolkning af konteksten deles af alle aktører (ibid: 352).

4.1.3 Fænomenologisk-konstruktivisme hos Berger og Luckmann

Med bogen 'Den sociale konstruktion af virkeligheden' bygger Berger og Luckmann videre på grundantagelserne i Husserls og Schutz' fænomenologiske tanker. Med betegnelsen af den sociale virkelighed som socialt konstrueret, henviser de til måden, hvorpå koordinerede og overensstemmende intentioner og antagelser hos en gruppe individer skaber deres ydre, kropslige adfærd som en selvstændig social virkelighed, som rækker ud over den fysiske og materielle verden. Det er den fælles menneskelige intentionalitet, som konstituerer den virkelighed, som er virkelig for aktørerne (Berger & Luckmann 1966: 22). Det fænomenologiske aspekt af de to tænkeres værk træder frem i redegørelsen for, at samfundet kan ses som subjektiv realitet. Berger og Luckmann kommer med et eksempel på voodoo-dæmoner og deres virkelighed. Voodoo-dæmoner er ganske vist ikke materielle størrelser, men de er således heller ikke sociale størrelser. I vores kontekst foreligger tankegangen om voodoo-dæmoner meget fjernt, men i stedet finder vi det relevant at trække paralleller til den opfattelse af mistrivsel blandt unge som forefindes. Denne kan nemlig ligesom med Berger og Luckmanns eksempel ses på som en konstruktion, eftersom grader af mistrivsel og definitioner af samme er komplekse og utydelige. Hvis et individ betragter sig selv som værende i mistrivsel, kan hun score nok så højt på diverse trivselsfaktorer, men hvis hun føler sig i dårlig trivsel, så er hun i sin egen virkelighed i dårlig trivsel. Berger og Luckmann argumenterer for,

at det, der betragtes som virkelighed, er virkeligt for den gruppe af mennesker, som er fælles om at indtage denne mening. Når en gruppe af mennesker er enige om, at voodoo-dæmoner er virkelige, konstituerer disse aktører deres sociale virkelighed omkring dette fænomen og tilrettelægger deres roller, aktiviteter og hele deres virkelighed efter, at voodoo-dæmoner findes. Således bliver den sociale virkelighed socialt konstrueret på baggrund af eksempelvis mistrivsel, eller sågar voodoo-dæmoner, uanfægtet om det har rod i den fysiske virkelighed eller ikke (ibid: 25). Dermed vil man kunne antage, at Berger og Luckmann indtager en epistemologisk konstruktivistisk position, hvilket dog imidlertid ikke er rigtigt. De argumenterer nemlig i forbindelse med førnævnte eksempel for en *objektivering*, hvorigennem subjekter omsætter deres ønsker og intentioner til ydre social handling styret af den samfundsmæssige 'viden', som er tilgængelig i den givne kontekst. Således skaber objektiveringen en autonom social virkelighed, uanset om denne 'viden' måtte være fejlagtig (ibid: 26). Berger og Luckmann taler om symbolske universer, som ligger tæt op af det virkelighedsbegreb, som Schutz berører i sin intersubjektivitetsanalyse. Symbolske universer dækker over det fænomen, at blandt andre myter og religion kan være virkelighed for den enkelte eller for en gruppe, som deler samme virkelighedsopfattelse. Det er ikke virkelighed i den forstand, at det er en objektiv og universel virkelighed, men de udgør hver deres distinktive virkelighed (ibid: 28). For at undersøge et fænomen, er man således nødt til at tage udgangspunkt i den kontekst, fænomenet optræder i og tage udgangspunkt i den symbolske virkelighed, som optræder for det eller de individer, for hvem genstanden tolkes (ibid: 29). "(...) videnssociologien må beskæftige sig med, hvad end der gælder som 'viden' i et samfund uden hensyn til, om denne 'viden' i sidste ende (hvilke kriterier der så end afgør det) er gyldige eller ikke-gyldige" (Berger & Luckmann 1966: 41). Videnssociologiens opgave er ifølge Berger og Luckmann ikke at forpligte sig på sandheden af de symbolske universer, men snarere forholde sig til metodologisk neutralisme og herved beskæftige sig med de virkeligheder, som fremtræder for individet uden at tage stilling til om denne viden eller virkelighed er korrekt (ibid: 29).

4.2 Videnskabsteori i praksis

Dette speciale bygger som nævnt ovenfor på en fænomenologisk-konstruktivistisk arv, inspireret af både fænomenologiske og socialkonstruktivistiske tænkere. Som det er blevet redegjort for i forrige

afsnit, bør de videnskabsteoretiske retninger anses for og anvendes som idealtypiske retningslinjer. Specialet gør brug af en begrænset prototypisk ontologisk konstruktivisme, idet vi anser den sociale virkelighed for socialt konstrueret. Den sociale virkelighed, som dette speciale søger mod at afdække, er 9. klasse pigers oplevelse af deres mentale trivsel i skolen og oplevelsen af det øgede fokus herpå. Vi argumenterer i den forbindelse for, at mental trivsel generelt er en social konstruktion, præget af individernes intentionalitet herimod. Ligeledes vil der blive redegjort for sprogets og de samfundsmæssige diskursers konstruktioner og reproduktioner af fænomenet. Vi vil således afholde os fra at anse den fysiske virkelighed som socialt konstrueret, men vil med inspiration fra Berger og Luckmann tilslutte os argumentet om objektivisering. Heraf følger hvordan individers sociale universer kan påvirke, hvordan den fysiske virkelighed opfattes. Det er vigtigt at pointere at vi på trods af det faktum, at vi kigger på mental trivsel med konstruktivistiske briller, argumenterer vi ikke for at mental trivsel ikke forefindes, også som reelt objektivt fænomen. Men vi argumenterer for, at den måde, hvorpå vi forstår og objektiviserer fænomenet mental trivsel på, er konstrueret socialt. Det betyder også at den måde vi som individer og samfund handler i forhold til fænomenet, har betydning for, hvordan det fremstår i individers egen virkelighed.

Epistemologisk erkender vi som forskere ligeledes, at den viden, vi indsamler og generelt vores erkendelse af den virkelighed, som vi søger mod at indsamle, er påvirket af forforståelser og den kontekst, som vi fungerer i. Det er derfor vigtigt, at vi som forskere gør os bevidste om vores forforståelser for at kunne opnå epoché og hermed lade de interviewede informanternes virkelighed træde frem. Specialet er udformet i samarbejde med Hjørring Kommune, som ønsker at sætte fokus på de unges mentale trivsel. Hjørring Kommune er ud fra Børnesundhedsprofilen 2021 blevet gjort opmærksom på, at unge piger i højere grad oplever ringere mental trivsel end drenge i samme aldersgruppe. Derfor ønsker Hjørring Kommune at belyse dette problemfelt. I vores undersøgelse af emnet bestræber vi os på at lægge vores opfattelser af mental trivsel og herskende diskurser på hylden for at kunne forske i de unges opfattelse af fænomenet. Vi forsøger derfor at forholde os så neutralt som muligt til emnet og den herskende diskurs om unge pigers mentale trivsel. Specialets spørgeguide forholder sig derfor neutralt til resultaterne fra Børnesundhedsprofilen 2021 og søger mod, gennem åbne værdineutrale spørgsmål, at få de unge til at belyse fænomenet ud fra deres livsverden.

Vi er således opmærksomme på, at vi med denne undersøgelse ikke opnår en objektiv sandhed, men at vi kommer frem til en forståelse af, hvordan fænomenet optræder for informanterne. Det er således ikke givet, at resultaterne vil være generaliserbare til samme målgruppe i en anden lands- eller verdensdel, eftersom der ikke nødvendigvis og formentlig ikke vil være det samme fokus og de samme indsatser i forbindelse med fænomenet. For at kunne forstå fænomenet er det derfor vigtigt i dette speciale at afdække hvilke samfundsmæssige praksisser med fokus på de unges mentale trivsel, som spiller ind i og påvirker de unges hverdag og bevidsthed.

4.3 Diskurs i forskningsprocessen og -strategien

I dette speciale benytter vi en diskursiv tilgang til at nuancere og analysere feltet med afsæt i specialets problemformulering. Når vi skal undersøge de unge pigers oplevede mentale trivsel og hvordan det øgede fokus har indflydelse herpå, er det relevant at være opmærksom på diskursernes betydning i denne sammenhæng. *“Diskurser er (...) sproglige praksisser, der former vores tanker, handlinger og endda vores identiteter.”* (Healy 2016: 23). Dermed er diskurser med til at præge, hvem vi er og hvordan vi har det. Diskurser er ligeledes med til at forme, hvordan vi, når vi undersøger, forstår de unge piger og hvad der betragtes som værende legitime måder at forstå pigerne på. De herskende diskurser bidrager til og dominerer også sandhedspåstande på et givent felt, hvorfor vi gennem en åbenhed og oplysning omkring disse diskurser kan være med til at skabe plads til andre vinkler at anskue situationen fra. Derfor har vi i specialet en opmærksomhed på, at diskursbegrebet er et vigtigt redskab til at kunne forstå og muligvis skabe nogle forandringsprocesser i de institutionelle kontekster. Vi skal altså forstå de diskurser, som konstruerer vores levede verden for at kunne skabe en ændring og kaste lys på nogle alternative forståelser af virkeligheden. Vi fokuserer således på, hvordan strukturelle årsager kan påvirke problemet og ikke blot blindt forsøge at fixe individets problem (ibid: 23-25).

4.4 Forskningsstrategi

Dette speciale anvender en abduktiv forskningsstrategi til undersøgelse af fænomenet. Den abduktive tilgang starter i denne proces med specialesamarbejdet med Hjørring Kommune. På

baggrund af Børnesundhedsprofilen 2021 har forvaltningen en undren om hvorfor unge piger i højere grad end før melder om, at de har det "nogenlunde" eller "ikke godt". Det er denne observation, som danner fundament for specialeprocessen. Vi bliver nysgerrige på, hvorfor forvaltningen til stadighed har stort fokus på den relativt lille andel af unge piger, som har ringere trivsel end i 2017, men vi erfarer samtidig, at emnet har stor mediebevågenhed. I vores specialesamarbejde med Hjørring Kommune har vi som specialestuderende fået stor medbestemmelse i undersøgelsen af fænomenet, og vi kan dermed anlægge en række hypoteser og kvalificerede bud på observationen, herunder præstationssamfund, sociale medier, perfektionskultur og ikke mindst øget opmærksomhed på mental sundhed som udslagsgivende faktorer. Den overordnede hypotese, som specialet bygger på, er, at de unge pigers mentale trivsel og individers opfattelse heraf er konstrueret på baggrund af blandt andet herskende diskurser. Vi undersøger gennem en åben, men afdækkende interviewguide at belyse pigernes egne oplevelser af fænomenet og supplerer med fokusgruppeinterviews med deres lærere for at få andenhånds perspektiver fra informanter, som er i tæt kontakt med de, som det handler om, nemlig de unge piger. Ud fra denne empiriindsamling sammenholdt med teori og eksisterende forskning revurderes de opstillede hypoteser og de mønstre, som forefindes i dette speciales empiri, for således at gøre dem forståelige og tolkningsbare. Dette speciales analyse leder videre til nye indsigter og refleksioner, som vi vil kortlægge i diskussionsafsnittet. Vores mål med den abduktive forskningsstrategi er ikke at finde en endegyldig sandhed, men at slutte os til den indtil videre bedste forklaring på det observerede fænomen (Birkler 2007: 80). Derfor har vi løbende gennem specialet revurderet og tilpasset problemformuleringen. Denne strategi skal dog ikke forveksles med en vilkårlig redigering, men i stedet som en opmærksomhed på, at relevante perspektiver kan udvides og konstrueres, så nye og andre løsninger fremkommer.

4.5 Rekruttering og udvælgelse af informanter

Dette speciale bygger på en empiriindsamling med otte individuelle interviews med 9. klasses piger, hvor der er to piger fra hver af i alt fire undervisningssteder. Derudover to fokusgruppeinterviews med henholdsvis tre lærere i én gruppe samt én lærer og én trivselspædagog i en anden. Alle de fagprofessionelle har tilknytning til 9. klasserne og er fra samme undervisningssteder som pigerne.

Specialets problemfelt og vores første nysgerrighed på feltet tager afsæt i Hjørring Kommunes 8. klasses data fra Børnesundhedsprofilen 2021, hvorfor udvælgelsesstrategien udspringer af disse data med fokus på en målrettet udvælgelse (Olesen & Monrad 2018: 129). Med udgangspunkt i spørgsmålet *“Hvordan har du det for tiden i skolen?”* fra Børnesundhedsprofilen 2021 (BørnUngeliv 2021: 14) har vi udvalgt fire undervisningssteder i Hjørring Kommune, da disse målt ud fra svarprocenten er de mest gennemsnitlige i forhold til *“at have det godt”* eller *“at have det rigtig godt”* sammenlignet med samtlige deltagende undervisningssteder. Dermed anser vi de fire undervisningssteder for at være repræsentative for folkeskolerne i Hjørring Kommune. Strategien er fordelagtig til denne kvalitative undersøgelse, da vi dermed indhenter data, som Hjørring Kommune efterfølgende kan bruge bredt til at kunne udlede noget om hvordan pigernes og lærernes oplevelser på folkeskolerne er, i stedet for at få en opmærksomhed på forskellen mellem folkeskolerne i kommunen (Olesen & Monrad 2018: 129).

Vi har valgt at rekruttere informanter fra de adspurgte folkeskoler i de nuværende 9. klasser, så vi tilstræber at interviewe den samme årgang, som svarede på spørgeskemaet fra Børnesundhedsprofilen i 2021. Dermed har vi opstillet nogle udvælgelseskriterier, som er præcise, men som omvendt ikke er så specifikke, at de udfordrer muligheden for at finde relevante informanter (ibid: 131).

Antallet af informanter er svært at sætte afgrænsning på. Vi har vurderet efter indsamlingen af data, at vi efter disse otte individuelle interviews og to fokusgruppeinterviews har opnået en form for mætningspunkt, samtidig med at vi har ressourcer nok til at gå i dybden med den indsamlede empiri (Ingemann et. al. 2022: 174).

Vi har i vores specialesamarbejde med Hjørring Kommune været i tæt dialog med chefgruppen i Børne-, Fritids- og Undervisningsforvaltningen samt Skoledistrikt Ledelsen og skolelederne i Hjørring Kommune i forbindelse med udvælgelse af informanter. Denne involvering har dermed også medført flere gatekeepere. Disse gatekeepere har dog ikke givet anledning til selektion i adgangen til feltet, men blot være en sparrings- og formidlingskanal (Olesen & Monrad 2018: 133; Ingemann et. al. 2022: 176). Den efterfølgende udvælgelse af informanter på skolerne er sket efter korrespondance med skolelederne, hvor informanterne på de udvalgte skoler er blevet udpeget så

tilfældigt som muligt, hvorefter informanterne har godkendt deltagelsen. En bureaukratisk proces som denne med flere gatekeepere kan ved første øjekast virke langsommelig, men processen har medført, at vi har skabt en tillidsfuld relation til gatekeeperne. Derudover er vores intention, at de, som har den endelige beslutningskompetence i den administrative del af kommunen, skal medinddrages. Dermed opnår vi, at chefgruppen, Skoledistrikt Ledelsen samt skolelederne har større ejerskab til fokusområdet, og at specialets konklusion, diskussion og refleksion efterfølgende kan give inspiration til, hvis det er relevant at revurdere praksis på området (Olesen & Monrad 2018: 133 + 284; Ingemann et. al. 2022: 262).

Vi har af flere årsager valgt, at dataindsamlingen til dette speciale tager udgangspunkt i foreliggende data vedrørende 8. klasses besvarelser om trivsel i Børnesundhedsprofilen 2021. Den første årsag er, at de foreliggende data er kendt af chefgruppen i Børne-, Fritids- og Undervisningsforvaltningen i Hjørring Kommune, hvorfor data er aktuelle og ønskes nærmere undersøgt. Derudover gør vi det for at tage hensyn til pigerne, så de ikke skal svare på de samme spørgsmål flere gange. Endelig skyldes det et tidsmæssigt aspekt, der medfører, at vi kan fordybe os yderligere inden for feltet. Vi er dog bevidste om, at data fra Børnesundhedsprofilen 2021 ikke kan stå alene til at belyse problemstillingen, hvorfor vi gennem kvalitativt genererede data sikrer, at specialets problemformulering kan besvares (Olesen & Monrad 2018: 118-119).

Det er derfor essentielt, at vi med afsæt i Børnesundhedsprofilen 2021 har fået en fornemmelse af, hvordan de unge piger mentalt trives i Hjørring Kommune. Det er ligeledes på baggrund af denne undersøgelse, at Hjørring Kommune ønsker at få belyst problematikken vedrørende en stigende mistrivsel blandt unge piger, da de naturligvis ikke ønsker, at flere og flere unge i kommunen mistrives. Det er dog værd at reflektere over, på hvilken måde data fra undersøgelsen tolkes, da de opstillede spørgsmål kan opfattes på forskellige måder alt efter hvem, der får dem stillet. Vi kan derfor argumentere for, at trivselsspørgsmålet i Børnesundhedsprofilen 2021 er for unuanceret til at stå alene, når de unge pigers mentale trivsel skal klarlægges. Børnesundhedsprofilen 2021 tegner et billede af unge pigers mentale trivsel, men for at gøre billedet mere skarpt og detaljeret retter vi i specialets analyse et fokus på de unge pigers subjektive virkelighedsopfattelser. Disse vil blive sat i kontekst til lærernes opfattelse af den levede virkelighed for at skabe en forståelse af, hvordan de

unge pigers og lærernes forskellige subjektive virkelighedsopfattelser muligvis kan være med til at præge, hvordan de unge piger faktisk har det eller nærmere hvordan de oplever, at de har det.

Når vi i specialet anlægger et socialkonstruktivistisk og fænomenologisk blik på unge pigers mentale trivsel, er det udslagsgivende, at vi hele tiden skal være opmærksomme på, at det er pigernes oplevede verden uden vores forforståelse, som er interessant, da sociale problemer ifølge Spector og Kitsuse er, hvor de implicerede tænker, at problemerne er jf. afsnit 5.1 (Fuller & Myers 1941: 26).

4.5.1 Præsentation af informanter

Informanterne til dette speciale er som tidligere nævnt henholdsvis otte 9. klassepiger fra fire kommunale folkeskoler i Hjørring Kommune samt fire lærere og én trivselspædagog med tilknytning til 9. klasseårgangen fra de samme fire skoler. Vi har valgt i specialets bearbejdning af empiriindsamlingen ikke at skelne mellem trivselspædagogens og lærernes udsagn for således at opretholde alles anonymitet, hvorfor alle fagpersoners udtalelser benævnes som "lærer".

De fagprofessionelle har hver især mellem 6-29 års erfaring indenfor skoleverdenen. Dermed har de blandt andet en indsigt i udviklingen af den mentale trivsel blandt eleverne over de sidste mange år, samt både hvordan der er skabt øget medie- og politisk bevågenhed på emnet. Vi er opmærksomme på, at der kan opleves en bias ved, at ingen af lærere er nyuddannede eller har få års erfaring, da disse måske kan have en anden forståelse af pigernes trivsel, hverdag og indhold i denne. Det er dog almen kutyme, at der i de danske folkeskoler er fokus på opkvalificering og ajourførende temadage. Dette bliver ligeledes tydeligt, da én af lærerne fortæller, at hun for nyligt har deltaget i et kursus om *kønsopmærksomhed i folkeskolen* for således at blive opdateret på nyeste viden. Derfor vurderer vi, skønt alle har mange års erfaring, at vi med de fem fagprofessionelle kan opnå et nuanceret billede til besvarelse af specialets problemformulering.

De otte piger fra 9. klasse angiver, at de i 8. klasse i Børnesundhedsprofilen 2021 svarede alt fra "rigtig godt" til "ikke godt" på spørgsmålet om deres trivsel i skolen. Hvis de skulle svare på det samme spørgsmål i dag, svarede pigerne fra "rigtig godt" til "slet ikke godt". Alle de opstillede

svarmuligheder fra Børnesundhedsprofilen 2021 er dermed blevet brugt. Vi har således en population af elever, som ganske vist ikke er så stor, men pigerne har det som udgangspunkt forskelligt i forhold til deres mentale trivsel. Derfor vurderer vi, at specialets data rummer en god og bred spredning af perspektiver og aspekter, hvormed feltet nuanceret kan forstås og hvorved vi får redskaber til at erfare, hvordan virkeligheden kan ses som konstrueret og påvirket af diskurser.

4.6 Dataindsamling

På baggrund af specialets kvalitative metode til besvarelse af problemformuleringen undersøger vi problemfeltet gennem individuelle interviews og fokusgruppeinterviews. Denne kvalitative forskningsmetode er valgt, da problemformuleringen søger mod at blive afdækket i dybden frem for i bredden. Dermed kan vi søge svar på pigernes oplevede livsverden og samtidig skabe et perspektiv på, hvordan disse kan blive påvirket af diskurser i en socialt konstrueret virkelighed. De otte 9. klassespiger deltager i de individuelle semistrukturerede interviews, da denne metode er fordelagtig, når fokusområdet omhandler individets perspektiver, oplevelser og fortolkninger (Olesen & Monrad 2018: 125). Vi er opmærksomme på, med pigernes alder taget i betragtning, at vi kan risikere, at de skal bruge lidt længere tid på at mærke en tillidsfuld og tryk relation i rummet. Derfor har vi valgt, at interviewet finder sted på pigernes 'hjemmebane' - på skolen - og at de tager afsæt i en semistruktureret spørgeguide, så pigernes egne oplevelser og fortællinger kan få rum og plads, uden at vi som forskere bliver for styrende i interviewsituationen. Da vi i dette speciale bruger fænomenologien som én af de videnskabsteoretiske vinkler bestræber vi os på gennem interviewene at sætte vores forforståelse i parentes, så informanternes oplevede livsverden kan komme til syne (ibid: 121). Vi er dog bevidste om, at vi med specialets anden videnskabsteoretiske vinkel, socialkonstruktivismen, som forskere samtidig er med til og er en del af at konstruere den verden, som vi lever i og spejler vores handlinger og oplevelser op af. Derfor er der indlagt spørgsmål i spørgeguiden, som inviterer til refleksion over de herskende diskurser i vores hverdag. Spørgeguidens spørgsmål er struktureret ud fra temaer og teori og denne operationalisering har til formål at sikre, at relevant viden bliver videredelt. For at sikre en forståelse af informanternes livsverden er spørgsmålene i spørgeguiden åbne og nysgerrige som eksempelvis *"Hvordan ved man, at man ikke trives mentalt?"* eller *"Hvorfor tror du, at flere og flere unge kæmper med dårlig mental"*

trivsel?”. Disse spørgsmål har den fordel, at de giver konkrete og detaljerede svar. Dermed kan informanterne udfolde deres synspunkter og således vælge, hvad de mener, der er relevant at fortælle om inden for den givne ramme. Når informanterne får lov til at være medbestemmende i interviewet og vi som forskere samtidig forsøger at lægge vores forforståelse og viden om eksisterende forskning til side, opnår vi at få en indsigt i de subjekters livsverden, som vi undersøger (Kvale & Brinkmann 2015: 177-178).

De fem fagprofessionelle med tilknytning til 9. klasse inviteres til fokusgruppeinterview på Hjørring Rådhus, således alle informanter er ligestillede og ingen dermed har “hjemmebanefordel”. Af praktiske årsager er fokusgruppeinterviewet foretaget over to omgange med henholdsvis tre lærere i den ene gruppe samt én lærer og én trivselspædagog i den anden. Der er til dataindsamlingen blevet anvendt fokusgruppeinterview, da vi ønsker at få belyst informanternes synspunkter og erfaringer på fokusområdet. Denne form for dataindsamling er særlig anvendelig til at præsentere fælles fortællinger og normer, da gruppedynamikken kan understøtte faglige undringer og løsninger. Samtidig har fokusgruppeinterviews den fordel, at vi som forskere gennem interviewet kan observere de selvfølgelige herskende diskurser, som udspiller sig mellem informanterne. Denne observation er med til at skabe et billede af, hvordan omgivelserne og i dette tilfælde lærerne er med til at konstruere, hvordan de unge piger forstår deres egen mentale trivsel. Denne interviewform er derfor ideel, da fokusområdet ikke er personligt forankret, men i stedet tager et fagligt afsæt i mental trivsel på undervisningsstederne og omgivelserne generelt. Vi er opmærksomme på, at vi i denne kontekst har en anden rolle som forskere i forhold til de individuelle interviews. Vores rolle i denne sammenhæng er af præsenderende og faciliterende karakter, hvormed rammen for fokusområdet styres, men de deltagende informanter byder ind på kryds og tværs med, hvad de finder relevant for emnet. For at sætte rammen for fokusgruppeinterviewene har vi udarbejdet en spørgeguide ligeledes med åbne og nysgerrige spørgsmål som eksempelvis: *”Hvordan tror I, at de unge piger selv opfatter deres mentale trivsel?”*. På den måde kan de fem informanter understøtte, inspirere og supplere hinanden, hvormed nye perspektiver kan fremkomme (Ingemann et. al. 2022: 125; Kvale & Brinkmann 2015: 205-206). Afslutningsvis har vi adspurgt de fagprofessionelle om hvilke andre perspektiver eller opmærksomhedspunkter på unge pigers mentale trivsel, de vurderer, der kunne være relevante for emnet. Dette har vi gjort for at give fagpersonalet, som arbejder med de unge i hverdagen, ejerskab

over specialets emne og den eventuelle nye viden, som kan fremkomme til inspiration efter udarbejdet speciale samt for at sikre, at der ikke er relevante perspektiver, som vi har overset (Kvale & Brinkmann 2015: 183).

Alle ti interviews er foretaget ansigt-til-ansigt, da denne form for interviewdesign understøtter, at alle har mulighed for at aflæse hinandens stemme-, ansigts- og kropsudtryk, både informanterne imellem i fokusgruppinterviewene og i samspillet mellem informanter og os som forskere. Vi har således nemmere ved at aflæse de unge piger, hvilket er særlig vigtigt i dette speciale, da disse informanter bliver adspurgt til et følsomt og personligt emne. Desuden gør denne aflæsning, at det er nemmere for os som forskere at stille uddybende spørgsmål, hvormed nye indsigter i informanternes levede livsverden bliver tydeliggjort. Af samme årsag har vi prioriteret ressourcer på at være til stede begge to under alle interviewene, således vi begge gennem aktiv lytning har kunnet indfange de facetter i informanternes beretninger, som kræver yderligere opklarende spørgsmål. Dermed lader vi os fordybe i de enkelte informanternes oplevede livsverden i stedet for at være fokuseret på det næste spørgsmål i spørgeguiden (ibid: 177-194).

4.7 Databearbejdning

Alle ti interviews er efter informeret samtykke optaget, hvorefter vi har transskriberet og anonymiseret dem. Nogle af interviewene indeholder konkrete personspecifikke historier, som på trods af anonymisering vil kunne genkendes. Derfor har vi som led i vores etiske overvejelser besluttet at slette passager i transskriberingen, som ikke har betydning for vores forståelse af problemfeltet, men som vil kunne afsløre informantens identitet. Transskriptionsprocessen er ikke ukompliceret, men kan karakteriseres som en fortolkningsproces, da den mundtlige dialog skal transformeres til et skriftligt element. Tempo, tonefald og kropssprog bliver ikke længere tydeligt, hvormed betydninger kan opfattes forskelligt. Derfor har vi som forskere taget et valg om at tydeliggøre betydelige tænkepauser og ord, som kan beskrive bagvedliggende følelser om det sagte. Dette kan eksempelvis være suk, grin eller hvor informanterne afbryder sig selv eller hinanden. Derved opretholder vi meningsindholdet i informanternes fortællinger og i deres oplevede livsverden. Vi har ligeledes taget et valg om at forenkle nogle sætninger, da vi mener, at det er vores ansvar som forskere ikke at fremstille vores informanter, som forvirrede eller måske

ukonkrete, blot fordi det sagte sprog kan være mere løst formuleret end det skrevne (Kvale & Brinkmann 2015: 236-247).

Vi har efter transskriberingen nøje udvalgt og opstillet koder til at bearbejde data, hvormed tendenser og udtalelser bliver tydeliggjort. Vi har genereret koder ud fra de forskellige herskende diskurser, som de unge piger kan relatere sig til, når de gør sig tanker om hvorvidt de trives mentalt eller ej. Specialets opstillede koder er som følger: italesættelse af følelser; selvopfattelse; generationsforskelle; subjektive og objektive virkelighedsopfattelser og kontekstuelle forhold. Vi er bevidste om, at vi med abduktion som forskningsstrategi skal lade eksisterende forskning blive udfordret således, at informanternes oplevede livsverden ud fra den kontekst de er en del af, kan supplere denne forskning. Dette lader vi også afspejle sig i kodningen af data. Herefter kategoriserer vi data, så de nuancerede beskrivelser af mønstre og perspektiver på emnet bliver klarlagt. Vi anvender meningskondensering som værktøj til analyse af empirien, og vi forsøger fortsat under denne og på baggrund af specialets fænomenologiske vinkel at sætte vores forforståelse og viden om eksisterende forskning i parentes. Vi er dog opmærksomme på, at den valgte analysestrategi har betydning for, hvad vi har vores blik følsomt for og hvad vi har valgt fra. Det betyder, at når vi anvender meningskodensering, udvælger vi dermed hvilke dele af informanternes livsverden, som er med til at konstruere den fortælling, som vi hele tiden holder op mod den kontekst, som vi undersøger og som informanterne lever i. Med afsæt i de fremkomne temaer vil specialets problemformulering blive analyseret og besvaret (Kvale & Brinkmann 2015: 262-271).

4.8 Ethiske overvejelser

Undersøgelser og forskning i socialt arbejde retter sig ofte mod individer eller grupper, som eksempelvis er marginaliserede eller stigmatiserede udsatte eller mod de, som oplever ændringer i deres liv, der kan udløse en social, økonomisk eller uddannelsesmæssig udfordring. Samtidig berører emnerne i undersøgelser og forskning i socialt arbejde oftest de adspurgtes livssituationer i den private sfære (Olesen & Monrad 2018: 11). Vi er derfor i empiriindsamlingen bevidste om, at vi i en interviewsituation undersøger et bestemt felt i et særligt rum, som således bliver rammen og konteksten for interviewet. Vi er med til at skabe rummet for interviewet, men rammen bliver sat af

informanternes velvillighed samt tryghed i relationen, hvilket har indflydelse på, hvor meget og hvor hurtigt de har lyst til at åbne sig. Det er dermed vores opgave som interviewere at skabe en tillidsfuld relation og operationalisere fokusområdet, så informanterne oplever, at spørgsmålene er håndgribelige (Ingemann et. al. 2022: 152-158).

Vi er samtidig opmærksomme på, at pigerne i 9. klasse kan føle sig alene i interviewsituationen, hvorfor vi har overvejet, om disse interviews skal foregå som fokusgruppeinterviews. Denne interviewform har dog den ulempe, at den ikke understøtter følsomme emner og personlige perspektiver. Derfor har vi i stedet, for at skabe en tryk relation for pigerne i interviewsituationerne, opfordret til en rolig og hyggelig stemning med fokus på, at ingen svar er forkerte (ibid). Vi tydeliggør i begyndelsen af alle interviewene, hvad formålet med interviewet er, hvilke forbehold vi har taget for at beskytte informanterne samt at de til enhver tid har mulighed for at trække deres samtykke tilbage. Dette har vi gjort med henblik på, at informanternes informerede samtykke bliver truffet på et oplyst grundlag for således at sikre dem selv, minimere risikoen for at de senere fortryder deres deltagelse samt for at skabe et fundament for en tillidsfuld relation mellem os og informanterne (Kvale & Brinkmann 2015: 216-218).

Vi har desuden været opmærksomme på i vores rolle som forskere ikke at komme til at frasortere bestemte resultater og data for at fremhæve andre, men i stedet bestræbe os på at finde frem til så nøjagtige og repræsentative resultater og konklusioner på problemformuleringen som muligt (ibid: 219).

4.9 Kvalitetskriterier

Da dette speciale arbejder ud fra en fænomenologisk-konstruktivistisk videnskabsteoretisk position, kommer dette naturligvis også til udtryk i og har betydning for specialets kvalitetskriterier.

Et fænomenologisk-konstruktivistisk videnskabsteoretisk ståsted har stor betydning for validiteten af specialet. Fænomenologisk-konstruktivisme er som nævnt en filosofisk tilgang, der betragter virkeligheden som noget, der konstrueres gennem vores subjektive erfaringer og opfattelser. Det vil

sige, at vi ikke kan opfatte eller forstå noget uden at tage hensyn til den kontekst, som det opstår i, og de fortolkninger, vi gør os.

I forhold til dette speciale betyder det, at en fænomenologisk-konstruktivistisk tilgang hjælper med at sikre, at vi som forskere er opmærksomme på de konstruktioner, der er involveret i undersøgelsen af unge pigers mentale trivsel som socialt fænomen. Når den interne validitet sættes i fokus, altså om vi rent faktisk undersøger det, vi agter at undersøge, nemlig de unge pigers samt læreres oplevelse af trivslen, er det derfor for dette speciale enormt vigtigt at have øje for den kontekst, som informanterne befinder sig i (Hviid et al 2012: 135).

En fænomenologisk-konstruktivistisk tilgang hjælper os ligeledes med at sikre, at vi som forskere er bevidste om vores egen rolle i at skabe viden. Det vil sige, at vi gennem både udformning og afholdelse af interviews, samt fortolkning af empirien, skal være opmærksomme på, hvordan vores egne opfattelser og fortolkninger kan påvirke analyse og konklusion af den indsamlede empiri. Ved at erkende vores subjektive position som forskere, kan vi være mere åbne for at udforske forskellige fortolkninger og perspektiver og dermed skabe en mere nuanceret og valid forståelse af det sociale fænomen, vi undersøger (ibid).

Denne bevidsthed om eget bias og fokus på konteksten for specialet betyder, at vi i høj grad tager hensyn til de sociale, kulturelle og historiske faktorer, der påvirker det fænomen, vi undersøger. Ved at tage hensyn til disse faktorer opnår vi en mere fuldstændig forståelse af det sociale fænomen og dermed øges validiteten af specialet.

I et kvalitativt speciale med et fænomenologisk-konstruktivistisk videnskabsteoretisk ståsted kan og vil vi ikke argumentere for, at der ville kunne forefindes de nøjagtig samme resultater ved gentagelse eller at resultaterne vil kunne overføres til en anden kontekst. Vores resultater vil, på trods af at vi gør os bevidste om bias og søger mod at opbygge en spørgeguide fri for bias (om dette så er muligt), være præget af os helt fra begyndelsen. Dette sker ved vores tilstedeværelse i interviewsituationen og dernæst i transskriberingen, bearbejdningen og analysen af den indsamlede empiri (ibid: 136). Reliabiliteten af resultaterne i dette speciale ligger derfor ikke i den nøjagtige gentagelse af resultaterne, men ligger i stedet i, at vi gennem specialet har beskrevet og analyseret det sociale fænomen så nuanceret og dybtgående som muligt. Vi har derfor løbende

arbejdet med reliabilitet ved at begrunde vores til- og fravalg, så læseren af dette speciale ved, hvad der ligger til grund for disse for på denne måde at skabe en gennemsigtighed. Vi har i indsamlingen og analysen af empirien skabt os et indblik i og beskrevet de sociale strukturer, der ifølge informanterne selv, og ud fra vores teoretiske grundlag, har været medvirkende til at forme informanternes opfattelser og livsverdener.

Det betyder ikke, at reliabilitet er mindre vigtig i et speciale som dette, men at reliabiliteten har en anden karakter og definition, der fokuserer mere på en nuanceret og kontekstuel forståelse end på gentagelse af resultaterne (ibid). På den måde kan læseren af dette speciale se dets resultater, ikke som en endegyldig sandhed, men som en alternativ forklaring på, hvordan unge piger og deres lærere i denne specifikke kontekst oplever unge pigers mentale trivsel. Herved kan dette speciale ses som et unikt supplement til de talrige kvantitative undersøgelser, som afdækker fænomenet mental trivsel.

5.0 Specialets teoretiske fundament

Dette afsnit har til formål at præsentere og udfolde specialets teoretiske fundament. Det betyder at de teorier og perspektiver vi har valgt at fremhæve og præsentere i dette afsnit, alle har betydning for og anvendes i den analyse der fremkommer af den indsamlede empiri. Der vil i hvert af de følgende teoretiske underafsnit blive redegjort for, hvorfor gældende teori eller perspektiv er relevant for lige netop undersøgelsen af dette fænomen.

5.1 Konstruktionen af et socialt problem

Dette speciales videnskabsteoretiske retning er som nævnt den socialkonstruktivistiske. Det er derfor nødvendigt for forståelsen af unge pigers mentale trivsel som socialt problem at sætte fokus på konstruktionsprocessen, hvorved henholdsvis elever og lærere internaliserer forståelser af verden. Specialet ønsker nemlig at belyse hvordan pigernes og lærernes forståelser og oplevelser af fænomenet fremstår både som komplementære men også som konkurrerende eller decideret modstridende. Til at belyse denne konstruktionsproces af sociale problemer vil vi i dette afsnit

komme ind på den amerikanske værdikonflikttradition og supplere med Spector og Kitsuses claimsmakingteori. Sociale problemer vil ifølge den socialkonstruktivistiske tænkning altid have en subjektiv karakter, eftersom det er individernes anerkendelse af problemet som et reelt problem, der er udslagsgivende for opfattelsen af fænomenet:

“Every social problem has both an objective and a subjective aspect. The objective phase consists of a verifiable condition, situation, or event. The subjective phase is the awareness or definition of certain people that the condition, situation, or event is inimical to their best interests, and a consciousness that something must be done about it. Conditions do not assume a prominent place in a social problem until a given people define them as hostile to their welfare” (Fuller & Myers 1941: 25)

Ifølge Fuller og Myers værdikonfliktteori har sociale problemer både en objektiv og en subjektiv karakter. Definitionen af et socialt problem er altså et objektivt fænomen, som er i konflikt med en bestemt gruppes værdier. Det gælder samtidigt, at denne gruppe har succes med at få karakteriseret tilstanden som et socialt problem, som der bør igangsættes foranstaltninger over for. Ifølge denne teori behøver der ikke at være, og er formentligt ikke konsensus om, hvad der kan betegnes som et socialt problem (ibid: 26). Det er således forskelligartede værdier, som er afgørende for, hvordan sociale problemer karakteriseres, hvordan de opstår og hvorfor de ofte ikke bliver løst (ibid: 30). Det betyder, at der ikke behøver at være enighed om, hvordan fænomenet opfattes, men at fænomenet, som i dette tilfælde er mental mistro, af en magtfuld gruppe opfattes som problematisk for gruppens værdier. Spector og Kitsuses claimsmakingteori deler samme opfattelse omkring opgøret om konsensus i forhold til værdier. Ligeledes argumenterer de for, at sociale problemer er konstrueret af mennesker. Dog afviser denne teori, at der behøver at være en objektiv tilstand forud for konstruktionen af et socialt problem: at *“[s]ocial problems are what people think they are”* (Spector & Kitsuse 1987: 73). Herved er Spector og Kitsuses teori udelukkende rettet mod den subjektive definitionsproces af et socialt problem. Denne proces sker ifølge teorien i faser, som starter med, at en gruppe af individer eller organisationer med magt kan italesætte og belyse et fænomen som problematisk og med behov for indgriben, hvorved den offentlige erkendelse af problemet søges. Hvis der blandt en større population er konsensus, institutionaliseres problemet. Her overtager organisationer, kommuner eller stat håndteringen af

problemet. Herfra kan det gå flere veje. Problemet er nu anerkendt som et socialt problem med igangsatte indsatser (ibid: 141).

Denne konfliktteori og claimsmakingteori er relevant i forhold til specialets problemstilling i forbindelse med afdækningen af forskellige generationers syn på fænomenet. Der er som nævnt i specialets problemfelt opstået en massiv mediedækning omkring unges mentale trivsel, i særdeleshed unge pigers. Udover den massive mediedækning er der ligeledes igangsat flere forskellige initiativer, herunder dette specialesamarbejde med Hjørring Kommune, for at sætte fokus på emnet. Værdikonfliktteorien kan være med til at belyse, hvorvidt der er konsensus om opfattelsen af unge pigers mentale trivsel som socialt problem. Det væsentlige i inddragelsen af disse teorier er ikke, hvorvidt mistrivselsfænomenet kan passe direkte ind i eksempelvis Sectors og Kitsuses faser af claimsmaking, men snarere bidrage med et perspektiv til forståelse af, hvordan samfundet eller dele af det er udslagsgivende i definitionen af, hvad der i samtiden og af hvem bliver set på og behandlet som et socialt problem.

5.2 Et konstruktivistisk blik

For at kunne dykke ned i de differentierede forståelser af det, som i samfundet opfattes som et socialt problem, er det særlig relevant at inddrage Berger og Luckmanns fænomenologisk-konstruktivistiske blik på viden:

“Vores pointe er altså, at videnssociologien må beskæftige sig med, hvad end der gælder som “viden” i sidste ende.... For så vidt al menneskelig “viden” udvikles, overføres og opretholdes i sociale situationer, må videnssociologien endvidere søge at forstå de processer, hvorigennem den “virkelighed” der tages for givet, også tager fast form for manden på gaden” (Berger & Luckmann 1966: 41).

I metodeafsnittet 4.9 er der redegjort for, hvordan dette speciale anvender en fænomenologisk-konstruktivistisk videnskabsteori, der tager udgangspunkt i den sociale konstruktion af individers subjektive livsverdener, eller det som Berger og Luckmann kalder symbolske universer. Det, som er sandhed for det eller de individer, der forskes i, må antages som værende viden indenfor den

sociale konstruktion af subjektivernes virkelighed. Når vi ønsker at undersøge mental trivsel som fænomen, er det altså nødvendigt at tage udgangspunkt i de undersøgte elevers og læreres subjektive virkelighedsopfattelser. Den virkelighed, som tages for givet af individer, er ikke nødvendigvis universel på tværs af differentierede kontekster. De unge piger har ikke nødvendigvis den samme virkelighedsopfattelse som lærerne, selvom de bruger størstedelen af de vågne timer i tæt samarbejde i samme institution. På trods af det faktum, at individer, som lever i forskellige tidsaldre, kulturer eller blot er fra forskellige generationer som det ses i dette speciale, kan opleve "viden" og "sandhed" som noget forskelligt, er der ifølge Berger og Luckmann stadig tale om en *objektiv* virkelighed, eller en objektivisering af den virkelighed, som mennesker selv har skabt (Berger & Luckmann 1966: 79). Der er i den objektiviserede virkelighed tale om hegemoni, som betegner en magtproces og tilsyneladende enighed blandt samfundsgrupper. Hegemoni medvirker til, at individer ophører med at tage stilling til den hegemonisk konstruerede enighed, altså den virkelighed som for individet fremstår som objektiv. Magten i hegemonibegrebet og den objektiviserede virkelighed ligger i, at den givne diskurs, institution eller tradition anses som givet eller som "sund fornuft", hvorfor individer ikke sætter spørgsmålstegn ved dette forhold, men i stedet kan risikere at indgå i dets reproduktion. Den herskende diskurs i samfundet og den objektiviserede virkelighed skabt af de individer, som lever i samfundet, er altid åben til forhandling (ibid).

"Det er paradoksalt, at mennesket er i stand til at producere en verden, som det derefter oplever som noget andet end et menneskeligt produkt, (...) forholdet mellem menneske, producent, og den sociale verden, produkt, er og vedbliver at være et dialektisk forhold. Det vil sige, at mennesket (naturligvis ikke det isolerede, men det, der lever i en eller anden form for kollektiv), og dets sociale verden, interagerer med hinanden. Produktet virker tilbage på producenten. (...) Samfundet er et menneskeligt produkt. Samfundet er en objektiv virkelighed. Mennesket er et socialt produkt" (Berger & Luckmann 1966: 79).

Når samfundet ifølge Berger og Luckmann både eksisterer som subjektiv, men også som objektiv virkelighed, må enhver fyldestgørende analyse af et fænomen omfatte begge aspekter. Samfundet, det vil sige både den objektive og subjektive virkelighed, konstitueres, opretholdes og ændres af menneskelig aktivitet. Denne proces sker ifølge Berger og Luckmanns teori gennem en dialektisk

proces bestående af tre trin: *eksternalisering*, *objektivering* og *internalisering* (ibid: 169). Det er dog vigtigt at pointere, at disse fænomener ikke nødvendigvis indtræffer på en kronologisk tidslinje, men at der snarere er tale om, at samfundet, eller dele af det, er præget af alle tre processer på én gang (ibid). Eksternalisering beskrives i teorien som den proces, hvor individers mentale såvel som fysiske aktivitet udgydes i samfundet, og dermed bliver det samfund, der leves i, et produkt af menneskelig aktivitet. Et eksempel kan være lærernes fokus på mental trivsel, hvor de kan arbejde med dette på klassen. Objektivisering omhandler den proces, hvor produkterne af eksternaliseringen opnår en form for realitet, som af samfundets individer opfattes som en ekstern fakticitet. Eksempelvis kan objektivisering foregå, når de unge piger modtager undervisning i mental trivsel og herved opnår en objektiv forståelse af, hvordan man kan eller bør have det. Vi kan sige, at eksternaliseringens produkt bliver legitimeret som en faktisk og objektiv virkelighed, som traditioner, institutioner eller viden som for et samfund bliver taget for givet. For at opretholde et samfunds objektive virkelighed må der nødvendigvis ske en internalisering, hvor mennesket gentilgæner sig den virkelighed, som for dem opfattes som objektiv. Dermed transformeres strukturer i den objektive virkelighed til også at være strukturer i den subjektive virkelighed. Således opfattes elementer fra den objektive verden af individet som både eksterne og interne (ibid: 170).

Som det er nævnt først i dette afsnit, er det, som anses for "givet" ikke nødvendigvis og formentlig ikke, det samme på tværs af generationer, kulturer eller samfund. Socialisering er et aspekt af internaliseringen, hvilket er med til at betegne, hvordan nye generationer tillæres at leve i overensstemmelse med de objektive institutioner, som forefindes i det samfund de lever i. Herved transmitteres objektiverede betydninger gennem generationer. Socialisering kan ligeledes ses som en proces, hvormed nye generationer udfordrer og udvikler den eksternalisering og dermed objektivisering, som finder sted i det samfund, der leves i. Ligesom mennesket er et produkt af samfundet, så er samfundet et produkt af de mennesker, som lever deri (Berger & Luckmann 1966: 170). Begrebet socialisering nuanceres i det følgende afsnit.

5.3 Socialisering og internalisering

Institutionerne er det materiale, som et menneskes selvopfattelse, identitet og gøren i livet, bygges op af. Opretholdelse af universet og den sociale orden, hvilket Berger og Luckmann kendetegner

som den objektive virkelighed, sker gennem institutionalisering af individet. Denne institutionaliseringsproces kan opdeles i primær og sekundær socialisering. Den primære socialisering sker i individets barndom, i den sociale virkelighed barnet fødes ind i. Barnet identificerer sig med de sociale vilkår, der omgiver det og internaliserer den virkelighedsopfattelse, som præger familien (Berger & Luckmann 1996: 171-172). Barnet fødes ikke blot ind i en objektiv social struktur, men altså også ind i en objektiv social virkelighed. Denne objektive sociale virkelighed handler om det perspektiv samt de normer og værdier, som barnets betydningsfulde andres symbolske univers bygger på jf. næste side. Både den objektive sociale struktur og virkelighed formidles bevidst og ubevidst af barnets primære personer. Den primære socialisering er til ende, når der i barnets bevidsthed er etableret begrebet om den generaliserede anden. Det betyder, at det også er i den primære socialisering, at barnet får en forståelse af, at der ikke kun forefindes regler, værdier og normer indenfor familiens egen institution, men at disse strækker sig ud i og differentierer i alle samfundets institutioner.

Den socialisering, der følger efter den primære socialisering, kaldes sekundær socialisering og finder sted udenfor familien i alle samfundets institutioner. Den sekundære socialisering skal forstås som internaliseringen af institutionelle 'sub-verdener'. Individet tillærer sig normer, værdier og regler som eksempelvis en bestemt arbejdsdeling og social fordeling af viden i de forskellige 'sub-verdener'. Den sekundære socialisering er i modsætning til den primære i høj grad præget af samfundsmæssige diskurser eller tendenser, herunder sociale medier (ibid: 180). Den virkelighedsopfattelse, som internaliseres under den primære socialisering, sker kvasi-automatisk. Derimod er den internalisering, som finder sted i den sekundære socialisering, i højere grad præget af refleksivitet og stillingtagen og må derfor oftest suppleres med pædagogiske teknikker, for at barnet internaliserer den objektive sociale struktur. Det betyder også, at den virkelighed, som internaliseres under den primære socialisering, er sværere at disintegrere, hvorimod virkelighedsopfattelsen internaliseret gennem den sekundære socialisering er langt mere skrøbelig og åben for refleksion, dekonstruktion eller tilsidesættelse (ibid: 185). Internaliseringen gennem socialisering kan ifølge Berger og Luckmann betegnes som vellykket, hvis den uomgængelige karakter gør sig gældende det meste af tiden. Dette vil sige, at individet deler hverdagslivets selvfølgelige virkelighedskarakterer i forskellige konkrete sammenhænge med de, som lever i samme kontekst (ibid: 188). På trods af det faktum, at mange individer opnår en høj grad af

vellykket socialisering og internalisering, vil hverdagslivets selvfølgelige virkeligheds karakter til stadighed være truet af menneskelig erfaringsdannelse. Den verden, som individerne deler som den objektive virkelighed, kan altså udfordres af generationers konkurrerende virkelighedsopfattelser. Særligt den sekundære socialiserings internalisering er sårbar overfor subjektive virkelighedsopfattelser, diskurser, trends mv., hvorfor der med fordel i diskussionen om virkelighedsopretholdelsen kan skelnes mellem *betydningsfulde andre* og *mindre vigtige andre* (Berger & Luckmann 1966: 190). Betydningsfulde andre, som eksempelvis moderen til et barn, er hovedkræfterne til opretholdelse af individets subjektive virkelighed. Mindre vigtige andre kan ses som et kor med differentieret betydning for, hvordan individet oplever sandhed og virkelighed, både objektivt og subjektivt. Hvis der i koret kun er enkelte stemmer, som synger, virker dette ikke overbevisende eller truende mod individets virkelighedsopfattelse. Derimod, hvis koret får flere stemmer, dybe og høje, som eksempelvis sociale medier, nyheder, men også naboen og skolelæreren, da begynder koret at tage form som en overbevisende virkelighed. På den måde kan der sættes spørgsmålstegn ved, hvad man som individ indtil videre har opfattet som givet. Når et individs subjektive virkelighedsopfattelse ændrer sig, udmønter dette sig i den måde, vedkommende begår sig på i verden. Er der flere individer eller grupper, som deler samme alternative definition af virkeligheden og heraf identitet, igangsætter dette en forandringsproces, som vil introducere en kompleks fordeling af viden i samfundet. En alternativ virkelighed vil i disse grupperinger eller generationer begynde at kunne objektivere sig. Gruppen eller generationen af "fejlslagne socialiserede" vil hermed kunne påbegynde sine egne socialiseringsprocesser, hvorved opretholdelsen af den objektive virkelighed vil blive truet og forandret (ibid: 208).

Et samfund præget af uoverensstemmende virkelighedsopfattelser, som er alment tilgængelige, vil ifølge Berger og Luckmann rumme bestemte konstellationer af subjektiv virkelighed og identitet. I samfund som disse vil der være en stadig stigende almen bevidsthed om relativiteten af alle verdener, herunder det enkelte individs egen verden, som nu i højere grad opfattes af individet som én verden og ikke som den eneste verden. I en verden præget af uoverensstemmende virkelighedsopfattelser kan der herved være forskel på, hvor meget et individ identificerer sig med den objektive virkeligheds institutioner og roller. Nogle grupper af individer er mere tilbøjelige til at hengive sig til et liv i objektiviserede roller, som om det var en uundgåelig skæbne. Berger og Luckmann kalder dette for *tingsliggørelse* af rollen og identiteten, hvorved rollen anses som en

objektiv ting, man ikke kan undgå. Andre grupperinger eller generationer er præget af en højere grad af selvbevidsthed og refleksion, hvorfor disse ustandselig vil sætte spørgsmålstejn ved institutionerne og dets roller. Denne selvbevidste afstand til institutionernes roller kalder Berger og Luckmann *rolledistance* og denne kan, hvis opfattelsen deles af større grupperinger, være med til at forandre den virkelighed, hvor samfundet tages for givet som objektiv virkelighed (Berger og Luckmann 1966: 212). Socialisering, både den primære og sekundære, kan således være med til at give os værktøjer til at forstå, hvorfor og på baggrund af hvad, der potentielt kan forefindes differentierede virkelighedsopfattelser hos henholdsvis de unge piger og lærerne. Ikke desto mindre er vi nødt til at identificere disse forskelle for at opnå et nuanceret blik på fænomenet, for som vi indledte afsnittet med Berger og Luckmann med, så er videnssociologien nødt til at beskæftige sig med, hvad end der gælder som viden, uanset hvad der måtte ligge til grunde for denne 'viden' (ibid: 41).

5.4 Generationer

Som der er redegjort for i forrige afsnit, er det tydeligt, hvordan internalisering og socialisering er præget af strukturer, diskurser og tendenser, som er herskende i det samfund, der leves i. Derfor er det naturligvis relevant at skitsere hvilke generationer, der arbejdes med i dette speciale, da der formentlig vil være forskelle på de forskellige generationers både objektive og subjektive virkelighedsopfattelser. Der vil derfor blive redegjort for karakteristika og forskelle ved de generationer, som er i spil ved empiriindsamling i dette speciale. Til dette anvendes Marianne Levinsens sociologiske tilgang til generationsbeskrivelse. Det sociologiske aspekt hviler på den forudsætning, i modsætning til en psykologisk eller biologisk analyse, at samfund, strukturer og vilkår er med til at forme individers valg, muligheder og generelle virkelighedsopfattelser (Levinsen 2018: 10). Levinsens definition af generationer lyder således: "*En generation udgøres af dem, der modtager samme indtryk gennem deres opvækst. I den forstand består en generation af en snæver kreds af individer, som udgør en holistisk enhed via deres afhængighed af de samme historiske begivenheder og erfaringer, som de erfarede under opvæksten*" (Levinsen 2018: 10). De generationer, som har betydning for dette speciale, er: lærere, der er fra generation X (1967-1979), forældrene til de unge piger, der betegnes som generation Y (1980-1989) og de unge piger selv er

generation (2001-2012) (ibid). I det følgende afsnit bliver karakteristika for de forskellige generationer skitseret, dog vil udelukkende de personlighedstræk og karakteristika, som er væsentlige for specialets problemstilling, blive nuanceret.

Generation X (1967-1979) er i indeværende speciale lærerne til de adspurgte elever. Denne generation er interessant i forhold til mange andre. Den anses nemlig for værende den sidste generation, hvor individualismen ikke har taget helt over. Generationen er præget af en tid med omskiftelige samfundsforhold, herunder øget institutionalisering, seksuel frigørelse mv., hvilket har gjort generationen mere ansvarsfuld og selvstændig end andre generationer. Generation X er i ungdomsårene vokset op i en tid med stigende arbejdsløshed, hvilket har gjort dem meget arbejdsomme og opmærksomme på, at man skal arbejde hårdt for det, man vil og at kilden til tryghed ikke findes i samfundet, men skal findes i individet selv (Levinsen 2018: 74).

Generation Y (1980-1989) er i dette speciale pigernes forældre. Disse har betydning for den måde, de unge piger er vokset op på og er hovedrollerne i pigernes primære socialisering. Det, som særligt kendetegner denne generation, er opgøret med den kollektive skole. Denne generation er den første, som er vokset op med vigtigheden af individualitet og individuelle behov, både i hjemmet, skolen og på arbejdsmarkedet. Generelt er generationen præget af et paradigmeskifte, hvor der er langt større fokus på at skabe sin egen identitet og mindre afhængighed af social arv. I takt med denne ændrede måde at se sig selv på, sker der et skift i den generelle samfundsopfattelse, som går fra at være en familie- og kollektivt orienteret kultur til at være mere individorienteret med plads til refleksion (ibid: 85).

De unge, som er vokset op under generation Y's øgede refleksion og individualitet, betegnes som New Millennium (2001-2012). Denne generations forældre arbejder benhårdt på at iscenesætte det gode liv, hvor der både er plads til frihed, selvrealisering, samvær og nærvær. Denne generation er præget af at være vokset op i en tid med uendelige muligheder og højt tempo. Herved har generationen mindre tålmodighed og andre forventninger til arbejdsindsats og output. Eftersom socialiseringen af denne generation ikke er nået til ende, er det svært at sige noget endegyldigt om generationen (ibid: 100). Dog argumenterer Levinsen for, at generationens udviklingspunkter er kreativitet, samarbejde og kollektiv forståelse. De skal med andre ord arbejde på at udvikle dyb

social intelligens, hvor de kan lytte, samtale og forstå andre individers univers. Generationen er født ind i en tilværelse som ønskebørn, hvis behov står øverst som familiens prioritet, hvorfor New Millennium kan fremstå lyststyrede (ibid).

5.5 Psykologisering

Samfundstendenser forandrer sig gennem generationer og over tid, hvilket medfører forskellige positive som negative konsekvenser både for samfundet og for befolkningen, som lever i samfundet. En nyere samfundsmæssig forandringstendens er ifølge Katznelson, Pless og Görlich *psykologisering*. Denne tendens bidrager til, set ud fra dette speciales omdrejningspunkt, at de unge retter deres fokus mod krav og forventninger til egen autencitet og udvikling kombineret med en indadrettet refleksion over og spejling af, hvordan de selv kan leve op til disse krav og forventninger. Der er tale om, at det ikke blot er individet, som psykologiserer, men at det i lige så høj grad er en kulturel og samfundsmæssig tendens, at ens hverdagsliv skal psykologiseres (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 137-138). Psykologisering er derfor et relevant perspektiv, når der i indeværende speciale søges mod at afklare de forskellige forståelser af de unge pigers mentale trivsel.

Psykologiseringen kan nemlig være med til at give de unge redskaber til at italesætte og få hjælp til deres mistrivsel, men samtidig er det en medvirkende årsag til, at nogle unge igennem denne øget italesættelse kan opleve, at deres mistrivseludfordringer påvirkes i yderligere negativ retning. Dermed kan psykologisering få nogen betydning for den unges selvopfattelse og handlemuligheder. Tendensen medvirker til, at det ikke længere for den unge handler om at have et godt liv som resultat af, at man stræber efter 'det fælles gode', men at det i stedet bliver et konkret mål, at man som individ har det godt (ibid: 138-139).

Psykologien vinder indpas ikke kun som behandlingsform, men ligeledes som en naturlig del af hverdagslivet gennem institutionelle, politiske og administrative praksisser. Dermed bliver psykologien meget nemmere tilgængelig for det enkelte individ, hvilket medfører, at individet forstår sig selv gennem psykologien og får nye handleredskaber til at guide sig selv. Denne psykologiske revolution bevirker blandt andet, at individerne i samfundet og dermed de unge gerne

vil være selvstyrende borgere, hvilket stemmer overens med det vestlige ideal om individualisme og liberale styringsformer (ibid).

“(...) individers forhold til selv sig og deres identitetsudvikling eller tilblivelse formes af den verden, man lever i. Indviders oplevelse af, hvem de eller man er, udspringer af ens forhold til andre mennesker, objekter, rum, tid, handlinger og erfaringer, og identiteten er afspejlet i ens handlinger og relationer.” (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 140).

Psykologiseringen i de unges hverdag sker ikke mindst ved italesættelse og sprogliggørelse af ens oplevede følelser og følelsestilstande. Denne italesættelse er for mange blevet et hverdagsfænomen i de danske hjem, hvor følelsesmæssige refleksioner er udgangspunktet i samtalerne hen over aftensmaden. Åbenheden og sproget om følelser har ændret relationen mellem forældre og børn, da italesættelsen er blevet en integreret del af de unges opvækst, hvilket generelt skaber et fokus på følelser og ‘det intensiverede selvforhold’ (ibid: 140-142).

Psykologiseringen medfører ligeledes for de unge, og ikke længere kun for fagprofessionelle, en bevidsthed om kropslige reaktioner og hvordan mistrivsel kan hænge sammen med fysisk ubehag. Dermed kan de unges mistrivsel blive påvirket yderligere, da de kan koble enhver fysisk reaktion sammen med tegn på mistrivsel og måske endda få en oplevelse af at være mislykkedes. Når den unge forsøger at se på sig selv med nye øjne og eksempelvis prøver at overbevise sig selv om, at vedkommende er helt normal, er dette også en del af psykologiseringen. Den unge forsøger således at ændre følelser og selvbillede ved at italesætte dem. Målet er gennem psykologisering, at den unge oplever sig selv om autentisk, hvilket kan indfries, hvis den unge mærker sig selv og italesætter også de negative og ambivalente følelser. Til dette selvbillede hører, at individet ligeledes er overbevist om, at andre og omverdenen alle er autentiske og derfor bliver forventningerne til én selv højere. Hvis den unge ikke formår at få denne oplevelse af autenticitet, medfører det, at vedkommende føler sig forkert og dermed kan denne del af psykologiseringen også være årsag til en forværring af mistrivslen (ibid: 143-147).

Dette selvbillede ligger i tråd med Katznelsons, Pless’ og Görlichs begreb ‘det selvvaluerede introspektion’. De unges forventninger til at være autentiske er ikke opstået af sig selv, men bliver ansporet af en samfundsmæssig kultur, hvor de unge oplever, at det forventes, at de performer og

har en stor grad af ordentlighed. Dermed bliver de unge ansporet til yderligere fokus på selvforhold og introspektion (ibid: 150-152). Dette perspektiv operationaliseres i specialet i lærernes syn på de unges mentale trivsel, hvorfor lærernes forståelse af netop de unges mentale helbred er betydningsfuld for, hvordan de unge har det.

Det indadskuende syn og selviagttagelsen kan give de unge et stærkt selvkritisk syn på sig selv og relationen til deres omgivelser, hvilket kan skabe en følelse af utilstrækkelighed. De unge kan dermed opleve, at disse forventninger til introspektion ligeledes kan medføre følelsen af skam (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 150-152). *“(...) skam [var] tidligere (...) knyttet til kollektive normer, mens skam i dag og i højere grad tager form af en indre dialog og selvkonflikt. (...) Skammen er på samme tid socialiserende og individualiserende”* (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 152). De unge befinder sig derfor i en konstant introspektion, hvor de skal lave selvvurdering ved at forholde sig til deres egne følelser og hvordan de har det. Dermed konkretiseres psykologiseringens dobbeltsidighed. På den ene side skal de unge forholde sig til samfundsmæssige forventninger og psykologisering ved brug af introspektion og dermed løbe risikoen for en følelse af skam, samtidig med at de på den anden side bruger psykologiens metoder til at bearbejde deres mistrivsel og indre kaos. Psykologiseringen gør derfor, at de unge får italesat deres følelser og kropslige fornemmelser, men bevirker ligeledes, at de unge får fokus på selvmonitorerende og selvkritiske tanker, der kan bidrage til øget mistrivsel. Psykologiseringen er dermed blevet en del af de nuværende generationers sprogbrug, hvilket medfører, at tankegangen er blevet en integreret del af danskernes hverdag. Psykologiseringsbegrebet som værktøj og som del af det teoretiske fundament i dette speciale udløser en nysgerrighed på, om de unges egen og deres læreres brug af psykologisering er med til at præge forståelsen af mentale trivsel (ibid: 152-155+160-161).

5.6 Stigmatisering og afvigelse

Det er ikke givet, at der blandt grupper er konsensus om opfattelser af fænomener eller af virkeligheden generelt. Dette kan føre til, at individer eller bestemte grupper kan falde udenfor normen eller det normalitetsbegreb, som er herskende i en dominerende gruppe. Til at belyse dette perspektiv vil vi anvende Erving Goffmans komplekse og omsiggribende teori om stigma og

afvigersociologi. Derfor har vi valgt i dette speciale at tage udgangspunkt i de elementer fra teorierne, som er relevante for problemfeltet, hvorfor denne præsentation ikke er udtømmende.

Ifølge Goffman er et stigma "(...) en egenskab, der [er] dybt miskrediterende og forstås bedst som en diskrepans mellem en persons tilsyneladende og faktiske sociale identitet." (Goffman 2014: 20).

Dermed sker der en social proces, som ødelægger individers normale sociale identitet, fordi omgivelserne kategoriserer og dømmer dem. Dette kan eksempelvis være karaktermæssige fejl såsom uvilje og ligegyldighed. Dette resulterer i, at de stigmatiserede oplever social afvisning og deraf manglende anerkendelse fra de normale, altså de, som ikke er stigmatiserede. Desuden har fordomme en afgørende betydning, da de normale ikke nødvendigvis stigmatiserer på baggrund af viden eller nuanceret kendskab til gruppen, men i stedet på intuition og automatisk adfærd.

Dermed kan de stigmatiserede ligeledes i den vestlige verdens sociale orden blive udsat for, at de er nødt til at indordne sig og modtage hjælp fra de normale med det formål, at de stigmatiserede skal normaliseres. Internaliseringen medfører dermed, at den stigmatiserede opfatter sig selv som afviger (ibid: 20-24).

Sociale afvigere er ifølge Goffman de, som samler sig i mindre grupperinger inden for et større kollektivs rammer eller miljø. De er en gruppe, som har et afvigende fællesskab, da de er mange om at være afvigere og anses derfor som individer, der alle tager afstand fra og har en fornægtelse af den sociale orden. Goffmans karakteristik af gruppen er, at de tydeligt mangler respekt for de, som er på højere sociale trin end dem selv, de har ingen ærbødighed og de mangler motivation. De sociale afvigere udviser kort sagt en afstandstagen til den gængse norm i samfundet (ibid: 183-184). Kollektiverne for de sociale afvigere bliver som et tilflugtssted, hvor de kan få oplevelsen af, at de er som andre. Dertil skal det dog bemærkes, at sociale afvigere ofte giver udtryk for, at det liv, som de har valgt, er bedre end det liv, som de ellers ville have haft. Når vi i dette speciale operationaliserer Goffmans stigmabegreb til at analysere på opfattelserne og forståelserne af unge pigers mentale trivsel, vil vi ligeledes gøre brug af Ditte Andersen og Malene Lue Kessing fra VIVE. De har en interessant videreudvikling af Goffmans stigmabegreb. I deres undersøgelse om stofmisbrugeres oplevelse af stigmatisering fra autoritetspersoner, præsenterer de en fortolkning af stigma, som kan være med til at forklare det fænomen, som vi oplever i dette speciale. De anvender begrebet *neostigmatisering* til at beskrive den stigmatisering, stofmisbrugere oplever, når vedkommende selv

har en oplevelse af at have brug for hjælp til håndteringen af sit stofmisbrug, hvorimod de professionelle vurderer, at borgeren er klar til at komme i job eller uddannelse. Af den årsag oplever borgeren ikke, at de professionelles opfattelse eller måde at møde borgeren på stemmer overens med borgerens eget selvbillede (Andersen & Kessing 2019: 34).

6.0 Analyse

Denne analyse har til formål at besvare specialets problemformulering, som lyder "Hvordan oplever de unge piger i 9. klasse og deres lærere unge pigers mentale trivsel?". For at kunne opnå en dybdegående og nuanceret besvarelse af denne problemstilling, vil vi arbejde ud fra tre arbejdsspørgsmål, som alle tilsammen skal ses som en samlet helhed til besvarelse af undringen. De tre analysedele tager hver især afsæt i et arbejdsspørgsmål, som vil blive præsenteret i de følgende afsnit.

6.1 De unge pigers og lærernes virkelighedsopfattelser

Denne analysedel, som undersøger pigernes og lærernes oplevelser og forståelser af de unge pigers mentale trivsel, vil naturligvis bære præg af det fænomenologiske aspekt af den valgte konstruktivistiske tilgang til specialet. Dermed søger vi mod i dataindsamlingen at indfange pigernes og lærernes individuelle livsverdener for at få førstehåndsperspektivet på deres individuelle oplevelser af de unge pigers mentale trivsel. Vi har deraf erfaret, at de to grupper af informanter ikke nødvendigvis er samstemmende omkring definitionen af at trives dårligt mentalt. Eleven Anne fortæller, at: "*[j]eg kan mærke, hvornår jeg ikke trives og hvornår jeg ikke har det godt i mig selv. Når jeg har det godt, så er jeg glad og smilende og bliver slet ikke sur på nogen. Jeg kan godt selv mærke, hvornår jeg har det dårligt.*" (Anne: 4-5). De andre piger angiver lignende definitioner af dårlig mental trivsel og fortæller eksempelvis, at: "*[j]eg tror bare, det er sådan, at man ikke rigtig føler, at man kan se [noget red.] positivt i tingene. Man har ikke rigtig en følelse af, at der er noget, der går godt. Så kan det godt være, at der er gode ting hver dag, men man har bare følt, at det heller ikke var godt.*" (Ditte: 36). Pigerne angiver dermed, at dét at have det dårligt mentalt er en følelse, som kan mærkes, men som også kan ændre sig.

Interessant er det, at lærerne definerer dårlig mental trivsel som værende sammenkoblet med, at de unge piger ikke har et solidt forankret rod fæste: *“Den generelle trivsel omkring det at være pige er smuldret ved dem alle sammen. De kommer fra deres ståsted, som er meget forskellig. Men de har alle sammen skrøbelige ståsteder. Der er ikke nogen derinde [i klassen], som er grounded i deres ståsted. Det, tror jeg også, er medvirkende til, at de mistrives.”* (Lærer Lotte: 97). Af citatet kan det tolkes, at Lotte i højere grad argumenterer for, at det at trives dårligt mentalt handler om en skrøbelig rodfæstethed i selvet. Med det mener hun, at pigerne nu, i forhold til tidligere, i mindre grad kender sig selv og deres personlighed. Dermed oplever flere af lærerne, at dårlig mental trivsel er mere vedvarende, fordi det accelererende tempo på blandt andet hjemmefronten også smitter af på pigernes mentale trivsel.

Vi er opmærksomme på, at det, pigerne og lærerne oplever som deres subjektive opfattelser, er fremkommet af de diskurser, tendenser og den virkelighed, som de er opvokset og lever i. På den måde er og bliver oplevelser og definitioner af mental trivsel socialt konstrueret både bevidst og ubevidst.

6.1.1 De unge pigers mentale trivsel

I specialets empiriindsamling er det tydeligt, at de unge piger trives forskelligt mentalt. Det er både forventeligt og naturligt, da pigerne er individuelle individer, som derudover er tilfældigt udvalgt, repræsenteret fra forskellige skoler og med forskellige socioøkonomiske tilknytninger og dermed blandt andet har forskellige baggrunde og opbakning fra hjemmet. Pigernes egen opfattelse af deres mentale trivsel er fordelt således, at flere end $\frac{1}{3}$ definerer deres mentale trivsel som værende i den øverste positive kategori, under $\frac{1}{3}$ er i den midterste kategori, hvor deres mentale trivsel er middel og under $\frac{1}{3}$ fortæller, at de har det svært og befinder sig i den nederste kategori. Dette er særligt interessant, da lærerne har en anden opfattelse af pigernes mentale trivsel. De har en opfattelse af, at de unge piger generelt mistrives. *“(…) i gamle dage var det 3-4 stykker, som man var bekymret for. Nu er der 3-4 stykker, som man ikke er bekymret for. Det synes jeg siger alt.”* (Lærer Mette: 100). Læreren beskriver en udvikling, hvor hun har indtryk af, at flere og flere unge har dårlig mental trivsel. Hun bliver bakket op af de andre lærere, som samtykker og supplerer, at

alle pigerne generelt har det dårligt blot med enkelte undtagelser. Lærerne understreger, at de oplever, at det er de unge piger selv, som giver udtryk for og italesætter, at de trives dårligt mentalt. Denne mentalitet problematiserer lærerne, da de har oplevelsen af, at den dårlige mentale trivsel kan spredes som ringe i vandet. *“Der er nogle, der har det svært. Det har der altid været. Det næste step, altså dem som har det knap så dårligt, bliver skubbet hen i en dårlig retning. Simpelthen fordi de bliver bekræftet i det.”* (Lærer Rikke: 122). Lærerne påpeger dermed, at de unge pigers indstilling til, hvordan man ‘bør’ have det og hvad der er tilladeligt, er medvirkende årsag til, at pigerne selv har opfattelsen af, at de har en dårlig mental trivsel. Dermed spejler de unge piger deres mentale trivsel i hinanden og forsøger at efterleve hinandens standarder og definitioner på, hvornår de trives. Dette lægger sig op af Katznelsons, Pless’ og Görlichs begreb om det intensiverede selvforhold, som er en del af psykologiseringen, hvor ens identitet bliver formet af den verden, som omgiver en. Psykologiseringen bliver dermed vævet ind i pigernes hverdagsprog, hvormed deres selvforhold bliver konstrueret, ligesom deres selvforhold er med til at konstruere andre unges. De unge piger præges således til at fremstå som særligt selvrefleksive, hvilket både kan have sine fordele og ulemper (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 140-141). Det intensiverede selvforhold er medvirkende årsag til, at de unge piger får et veludviklet vokabularium. Dette giver dem et nyt sprog, som bidrager til øget refleksion, men som samtidig kan opleves udfordrende, da den konstante opmærksomhed på problemerne for nogen virker overvældende eller selvforstærkende (ibid: 141).

Det interessante i dette perspektiv er, hvorfor de unge pigers og lærernes virkelighedsopfattelser er differentierede, når de bruger langt de fleste af deres vågne timer sammen, ydermere lokaliseret i samme rum. Berger og Luckmann påpeger, at individer i samme kontekst ofte deler samme virkelighedsopfattelser (Berger & Luckmann 1966: 188). Det er derfor relevant at rette blikket mod psykologiseringens indtog i hverdagslivet. Langt de fleste individer psykologiserer deres tanker, ageren og personlige udvikling nogle gange bevidst andre gange mere eller mindre ubevidst. Det er dermed naturligt og en integreret del af det fælles samspil og måde at interagere på at italesætte sine tanker og følelser for på den måde at bearbejde dem. Den måde, lærerne og de unge piger som individer tænker på, har derfor indflydelse på, hvordan de ser sig selv, ser omverdenen og hvordan de handler (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 137-139). Spørgsmålet er derfor også om de forskellige virkelighedsopfattelser kan afspejles i, at pigerne og lærerne muligvis ikke psykologiserer

ens eller i lige høj grad. Dernæst er det interessant, om dette har indflydelse på, hvordan de hver især oplever unge pigers mentale trivsel generelt. Både pigerne og lærerne er selvstændige individer med forskellige baggrunde, oplevelser og heraf identitet. På trods af det faktum, at de er individuelle individer, mener vi til stadighed og på baggrund af både pigernes og lærernes tydelige brug af generationsperspektiver at kunne se mønstre i de forskellige generationers opfattelser og holdninger til fænomenet. Lærerne tager afsæt i en virkelighedsforståelse som lægger sig op af generation X, som er kendetegnet ved at være selvstændige, selvsikre og udadvendte, hvor den enkelte tager tingene, som de kommer for derefter at finde en løsning på dem (Levinsen 2018: 110). Derfor er psykologisering en samfundstendens, som lærerne har tillært sig, fordi den er integreret i den nuværende levevis, hvorimod de unge pigers subjektive virkelighedsopfattelse lægger sig op af generation New Millennium, som netop er vokset op med dialogen om mental trivsel (ibid: 177). Det er dermed ikke overraskende at det netop er den unge generation, som er vokset op med øget refleksivitet, som i højere grad anvender denne og lader den præge deres virkelighedsopfattelser og selvbillede. Dermed kan der argumenteres for, at lærernes og de unge pigers subjektive virkelighedsopfattelser både gennem den primære og sekundære socialisering er blevet og bliver udsat for forskellige påvirkninger i hverdagslivet (Berger & Luckmann 1966: 188).

6.1.2 Udadrettet indadskuethed

Katznelson, Pless og Görlich bruger begrebet indadskuethed til at definere den tendens, som ses blandt andet hos unge, når de med psykologisering reflekterer over deres inderste tanker. Vi har dog på baggrund af vores databehandling erfaret, at dette begreb ikke er fyldestgørende i forhold disse undersøgte pigers og læreres oplevelser. Af den årsag har vi tilføjet en yderligere term til begrebet og definerer herefter fænomenet som en udadrettet indadskuethed. Hensigten med tilføjelsen er at illustrere, at den oplevede indadskuethed i høj grad erfarer at være udadrettet, når de unge piger spejler og projekterer deres følelser og følelsestilstande til omgivelserne. Dermed kommer denne projektering ligeledes til at påvirke det omgivende samfund, da den eksternaliseres, hvorved den kan objektiviseres og derefter internaliseres af samfundets øvrige individer (Berger & Luckmann 1966: 179).

Lærerne giver udtryk for, at de unge piger er sårbare og at de i højere grad end tidligere stræber efter at sætte ord på og finde frem til årsagerne til, at de har det dårligt. Lærerne oplever i den forbindelse, at det ikke længere er nok at konstatere, at man trives dårligt mentalt, men at der forefindes en konstant søgen efter årsagsforklaringer eller sammenhænge *“Døden skal have en årsag og den skal gerne komme udefra”* (Lærer Sanne: 115). Af citatet fremgår det at Sanne har en oplevelse af, at unge i dag ikke hviler i livets op- og nedture. Hvis man som ung i dag har en dårlig periode, føler hun, at der i højere grad bliver søgt efter svar og draget konklusioner på årsagsforklaringer. Lærerne deler opfattelsen af, at de unge som oftest søger at finde forklaringer udenfor sig selv, altså forklaringer i det omliggende samfund på deres dårlige trivsel. Lærer Rikke fortsætter: *“Jeg føler godt nok tit, at de [forældrene red.] sygeliggør børnene også uden grund.”* (Lærer Rikke: 113). Dermed problematiserer lærerne, at de unge piger og i særdeleshed deres forældre ønsker at finde udefrakommende årsager til, at pigerne mistrives, da lærerne ikke oplever, at de unge får det bedre af den grund, men snarere ville have godt af at kunne hvile i det brede spektrum af følelsesmæssige tilstande. Det bliver således klart, at der er divergens i lærernes og forældrenes opfattelse af, hvordan dårlig mental trivsel bør håndteres. Lærerne og forældrene oplever at sidde til en skole-hjem-samtale, hvor de kan være lodret uenige om, hvordan de oplever det pågældende barns trivsel. Måske ikke nødvendigvis uenige om hvorvidt den unge har en dårlig periode eller ej, men i højere grad uenige om, hvordan dette bør håndteres og om det overhovedet bør håndteres eller ‘sygeliggøres’. Lærerne og forældrene har således forskellige sandhedsopfattelser af mental trivsel, hvormed det bliver tydeligt, at de har to divergerende måder at konstruere sandheden på. Disse virkelighedsopfattelser som social proces bliver vedligeholdt af de mennesker, som henholdsvis lærerne og forældrene i hverdagen omgiver sig med. På trods af, at de unge piger er en fællesnævner, bliver de to individuelle subjektive virkelighedsopfattelser bekræftet gennem blandt andet de unge pigers adfærd i den pågældende kontekst, hvormed sandheden for den enkelte forbliver sand (Berger & Luckmann 1966: 190).

Dette lægger sig op ad Katznelson, Pless og Görlich, som påpeger, at den øgede psykologisering er medvirkende årsag til en større grad af individualisme i samfundet generelt. Individuerne får gennem psykologiseringen nye handleredskaber til at orientere sig med, hvormed de får mere kontrol og medbestemmelse i deres liv (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 139). Lærerne pointerer som et tydeligt mønster, at de ser det øgede fokus på individualisering i hverdagen. *“(…) de henvendelser,*

som vi får fra forældre ... De handler om 'mit barn' og 'mit barn i den her situation'. Altså at det er resten, der skal ændre sig. Det handler ikke om, at vi skal have hele klassen til at trives." (Lærer Lotte: 102). Lærerne oplever især den øgede individualisering fra forældrenes side i forhold til, at de unge piger præges fra deres fundament i hjemmet gennem den primære socialisering til, at de skal være sig selv nærmest. Denne internalisering bliver ifølge Berger og Luckmann uomgængelig, da den primære socialisering er den vigtigste for individet og det dermed bliver grundlaget for den subjektive virkelighedsopfattelse (Berger & Luckmann 1966: 171). Dette fokus bliver ligeledes tydeligt, da en af pigerne fortæller om, at det ofte har en positiv indvirkning på hende at snakke med andre mennesker om, hvordan hun har det. Hun tilføjer: "Det lyder lidt egoistisk, men det er jo mig, det handler om. Det handler om, at jeg skal få det bedre." (Frida: 64). Citatet illustrerer det individorienterede perspektiv, hvormed det ligeledes bliver klart, at psykologisering ikke kun er negativt, men for denne pige afgørende for, at hun får det bedre. For at øge ens mentale trivsel eller undgå, at den bliver mindsket, er omdrejningspunktet i denne sammenhæng at have sig selv i centrum. Frida får muligheden for at italesætte sine tanker og følelser og dermed få bearbejdet årsager og erhvervet sig handleredskaber til at øge sin mentale trivsel (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 137-138).

Denne indadskuethed påpeger lærerne som værende problematisk, da de oplever, at de unge piger således bliver tvunget til at sætte ord på, hvorfor de ikke både af udseende, tankegang og væremåde er identiske med deres jævnaldrende. "Det uperfekte i sig selv findes ikke." (Lærer Sanne: 115). De unge piger opstiller dermed nogle krav til sig selv, som lærerne anfægter som værende utopiske at tro kunne være realistiske. Denne forskel tager muligvis afsæt i de to generationers forskellige ståsteder. Den ideologi, som kan have præget lærerne, lader sig inspirere af, at man som barn gerne må være udadvendt og sikker på sig selv (Levinsen 2018: 108). Derimod tager de unge pigers virkelighedsopfattelse afsæt i et samfund med et institutionaliseret fokus på performance indenfor sociale, personlige, kropslige og sproglige kompetencer (ibid: 177-178).

Denne indadskuethed er ligeledes en kendt del af psykologisering, fordi den bidrager til, at der udadtil er rettet et fokus på idealer og autenticitet. Dette bliver en del af de unges selvudvikling, når de ser indad og spejler de forventninger, som de oplever gennem italesættelse af deres mentale trivsel (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 137-138). "Jeg tror, at min generation er meget åbne om,

hvordan vi føler i forhold til tidligere generationer. Hvordan vi har det og sådan noget. (...) vi er ikke alene med dem [følelserne red.] og føles ikke som om, at der er en skam over det ikke have det så godt. (...) Det kan jeg godt lide. At der bliver åbnet op til det.” (Anne: 8). Det bliver således tydeligt, at nogle af pigerne også kan se fordele ved psykologiseringen og italesættelsen, da den afhjælper andre psykiske følgetilstande og giver handlemuligheder, så fællesskabsfølelsen og deraf den mentale trivsel bliver forøget (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 139). Katznelson, Pless og Görlich pointerer, at psykologiseringen kan påvirke unge meget forskelligt ofte påvirket af de kulturelle krav og forventninger. Dermed bliver det individernes egne oplevelser af psykologiseringen, som er afgørende for, om det får positive eller negative følger for den enkelte. Individualiseringen kommer således til udtryk på en ny måde med udadrettet indadskuethed, som de unge piger bruger som værktøj til at håndtere følelsesmæssige hverdagsdilemmaer (ibid: 143+147).

Der er i dette speciales empiriindsamling også piger, som kender til, at psykologiseringen ikke blot har en positiv indvirkning. Dette kan ses i pigernes udlægning af, hvordan de har det og hvad de gør, når de mentalt mistrives: *“Man vågner op og har ikke lyst til at komme i skole. Man overtænker meget.”* (Heidi: 86). Det er således tydeligt, at de unge piger godt ved, at psykologiseringen også har en skyggeside, og at italesættelsen af mentale udfordringer kan fylde så meget, at den er en medvirkende årsag til, at mistrivsel øges. Pigerne forsætter: *“Der er nogle, som kan få det værre, når de ved, at der er noget galt.”* (Ghitta: 81) og Anne forklarer: *“Jeg tror, at hvis jeg hele tiden blev spurgt, om jeg var okay - hver uge eller et eller andet, tror jeg også, at jeg vil (...) begynde at tænke alt alt alt for meget over, om jeg var okay.”* (Anne: 7). Pigerne understreger dermed, at de er klar over, som Katznelson, Pless og Görlich også påpeger, at de lever i et samfund, hvor normen er, at følelser, indre tanker og personlig udvikling italesættes (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 140). Som det ses i citaterne ovenfor, stiller blandt andre Ghitta og Anne sig let kritisk overfor denne tendens. De gør opmærksom på en mulig konsekvens ved det intensiverede selvforhold og dermed den stigende sprogliggørelse af følelser og følelsesmæssige tilstande. Dermed er der flere af de unge piger, som ikke blot lader sig rive med af samtidens tendenser, de stopper derimod op og reflekterer over deres agerens fordele og ulemper. De strømninger, som specialets empiriindsamling blandt andet tegner et billede af, er, at nogle af de unge piger begynder at gå imod forældrenes måde at italesætte hverdagslivets op- og nedture på.

“Hun [Fridas mor red.] er begyndt rigtig tit at spørge ‘Hvordan har du det?’; ‘Er du okay?’; ‘Kan jeg gøre noget?’. Så kan det godt være, at man egentlig føler sig okay, men lige så snart, at man bliver spurgt, så er det sådan ‘Er jeg også okay?’. Så bliver man lidt ked af det. (...) Vi har haft en aftale om, at det kan godt være, at jeg kommer hjem fra skole og jeg er mega sur og ophidset, men at så gider jeg ikke snakke om det og så kan jeg trække mig op på mit værelse.” (Frida: 63).

Med afsæt i citatet bliver det tydeligt, at pigerne ubevidst som en del af den selvvruderende introspektion ser kritisk reflektivt indad på sig selv og på relationen til omgivelserne. Dermed bliver pigernes efterfølgende forsøg på at ændre eget og andres mønster også en del af psykologiseringen, fordi denne afstandtagen kan ende med, at pigerne står tilbage med et særdeles ukonstruktivt selvhad og bebrejdelse over ikke at være god nok (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 175). I relation til dette kan specialets dataindsamling supplerer. Data efterlader et indtryk af, at de interviewede unge piger ikke kun er selvkritiske, men ligeledes er opmærksomme på at stille sig kritiske og nysgerrigt undrende overfor denne samfundstendens. *“Hvis der ikke var så stort fokus på mental trivsel, så tror jeg slet ikke, man ville tænke over, hvis man havde det dårligt. Så tror jeg bare, at man ville se på det som normalt. At man lige kan være lidt ked af det, men at det går over igen.”* (Ditte: 42). Ditte giver udtryk for, at hun oplever, at samfundets påvirkning og normer kan medvirke til, at man kan mistrives mentalt i endnu højere grad. Dermed ikke sagt, at blandt andet unge som Ditte afholder sig fra at psykologisere, men de giver udtryk for, at denne måde at håndtere mental trivsel på ikke nødvendigvis er fordelagtig. Dertil supplerer Katznelson, Pless og Görlich og understreger, at den mentale trivsel og psykologiseringen ikke blot omhandler de unge, men at det er essentielt, at omgivelserne og samfundet er bevidste om at sikre nogle strukturelle rammer i stedet for at fokusere på de unge pigers resiliens og livsduelighed. Samfundet skal dermed ikke have fokus på at få de unge til at yde endnu bedre, men i stedet rette blikket mod, hvordan de unge til få frihed til “blot” at være (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 185).

Ditte er ikke den eneste af de adspurgte unge piger, som har disse refleksioner angående udfordringen ved, at den dybdegående italesættelse er en del af hverdags sproget og normen. De unge pigers generation New Millinnium er opvokset med fokus på individet, selvet i centrum og

italessættelse af behov, hvorfor denne refleksion over egne tankemønstre er interessant (Levinsen 2018: 181).

6.1.3 Divergerende virkelighedsopfattelser

Ifølge Katznelson, Pless og Görlich er psykologiseringen todelt, da den på den ene side er en medvirkende årsag til, at det er muligt at sætte ord på svære forhold i livet og således få konkrete handleredskaber til at håndtere kaotiske tanker, følelser, beslutninger og det medfølgende ansvar. Omvendt rummer psykologiseringen en risiko for, at de unge piger i alt for stort et omfang prøver at leve op til både udefra og indefra kommende krav og forventninger, som accelererer og dermed bidrager til øget mental mistrivsel (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 175). De unge piger pointerer, at det typisk er de voksne og i særlig grad deres forældre, som psykologiserer ofte gentagne gange, hvilket lærerne ligeledes oplever og problematiserer. *“Hvad gør det ikke ved et barn, når han/hun tænker: ‘Okay, jeg troede bare, at jeg var ked af det, og at det nok skulle gå over, men nu kan jeg høre, at mor vil have mig til psykolog osv. Der må jo nok være noget helt galt med mig.’ ”* (Lærer Rikke: 115). Lærerne oplever, at de nu skal samarbejde med en forældregeneration, hvis opfattelse, ifølge lærerne, er præget af individualisme, mange valgmuligheder, opdragelse i at lægge en masterplan for livet, så fejltagelser undgås samt af evnen til at zappe videre, hvis utilfredsheden bliver for stor (Levinsen 2018: 133). Forældrene er i en generation, som prioriterer familielivet højt, hvormed de sætter krav til den standard, som omgiver deres børn. Hvis kravene ikke lever op til forventningerne, er forældregenerationen ikke bleg for at skifte, så omgivelserne passer til dens krav og ønsker. Derfor er grundholdningen, at problemer skal fixes hurtigst muligt, en naturlig del af forældrenes identitet og opdragelsesgrundlag (ibid: 139).

En lærer beskriver en situation, hvor lærerne oplever det diametralt modsatte angående pigens sociale omgangskreds end pigens forældre, da forældrene har opfattelsen af, at pigens ingen venner har. Dette er ikke lærernes opfattelse og de stiller sig undrende overfor, hvorfor pigens skal flytte skole, hvortil lærer Tove konkluderer: *“I stedet for at arbejde på det eller se tiden lidt an, så skal alt fixes og helst med et quick fix.”* (Lærer Tove: 115). Forældrenes måde at anskue verden på kan let give sammenstød med lærerne og skabe frustration. En del af dette kan potentielt forklares ud fra

den generationskløft, som forefindes mellem lærerne og forældrene. De rekrutterede lærere er, som beskrevet i afsnit 5.4, en del af den foregående generation, hvormed de to grupper kan være temmelig differentierede i prioriteringen af, hvad der er vigtigt i livet og hvordan man tilgår det. Lærerne tydeliggør med deres generationsperspektiv at deres virkelighedsopfattelser overordnet tager afsæt i, at når man arbejder hårdt, så kan man nå sine mål. Derfor går de ind til problemer med en holdning om, at løsningen ikke findes ved at lokalisere nye bedre muligheder, men at løsningen på problemer i stedet findes, når man arbejder hårdt og lader tiden arbejde for én (Levinson 2018: 112). Dermed ikke sagt, at den ene generations prioriteringer og valg er mere rigtig end den andens, men dette er blot én mulig årsagsforklaring på, hvorfor lærernes forståelse af de unge pigers mentale trivsel er så forskellig fra pigernes egen, al den stund pigerne bliver præget hjemmefra gennem den primære socialisering (Berger & Luckmann 1966: 188). Derudover medvirker dette skel i virkelighedsopfattelserne mellem lærerne og forældrene til et dilemma hos de unge piger, som kan have indflydelse på deres mentale trivsel. Lærerne giver nemlig udtryk for, at de oplever, at de unge piger er i et krydspres mellem forældrenes oplevede forståelse af pigernes mentale trivsel i skolerummet og den faktiske mentale trivsel.

“(...) man [den unge pige red.] forsøger at leve op til forældrenes billede af, hvordan man er eller har det, og det kan vi se til skole-hjem-samtaler nogle gange, hvor forældrene kan sige: ‘ja, hun er jo så ked af det og har ingen venner’, hvilket vi [lærerne] slet ikke kan genkende. Så sidder børnene som en lus mellem to negle, fordi de er kommet til at gå med på det med at have det svært. Så er det vokset og blevet dyrket. Det har måske ikke så meget hold i virkeligheden.” (Lærer Rikke: 115).

Lærer Rikke understreger dermed, at forældrenes psykologisering kan være medvirkende årsag til, at de unge piger mistrives, da pigerne bliver fastholdt i det, som er svært (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 176). Værd at bemærke i denne sammenhæng er, at lærerne oplever, at de er samstemmende med de unge piger i opfattelsen af, hvordan pigerne har det. Det er blot blevet tydeligt i dette specialets empiriindsamling, at lærerne og de unge piger ligeledes har hver deres virkelighedsopfattelse af den mentale trivsel blandt de unge piger.

På trods af, at lærerne ikke nødvendigvis er enig med forældrene i, hvordan de unge piger bør støttes, opdrages og hjælpes bedst, når de trives dårligt mentalt, giver de dog også udtryk for, at de oplever, at der bliver psykologiseret i samfundet, i hjemmet, i klasserummet og blandt pigerne selv. *“Det at have det svært dyrkes og så bliver det selvforstærkende.”* (Lærer Sanne: 117). Dermed fortæller lærerne også, at psykologiseringen er blevet en stor del af de unge pigers hverdagsliv og hvordan de interagerer hinanden imellem. Lærerne problematiserer endvidere samtalen og formen på denne mellem de unge piger. *“(…) Hvis vi får lov at se de tråde [beskedtråde], som de skriver med hinanden, så er det hele bare så overfladisk. De skriver at de er der for hinanden, men der er ikke noget reelt i det.”* (Lærer Sanne: 117). Lærerne oplever, at kommunikationen pigerne imellem er blevet mindre reel og mere overfladisk, hvilket ifølge lærerne heller ikke øger den generelle mentale trivsel. Dette nævnes i sammenhæng med, at nogle af lærerne karakteriserer de unge piger således: *“Der er rigtig mange børn, som jeg synes, mangler ordentlig*

opførsel. Og ordentlige manerer. Og det at indordne sig i et fællesskab.” (Lærer Mette: 101).

Dermed giver lærerne indtryk af, at det er pigernes egen skyld og at de mener, at de unge piger måske godt kunne afhjælpe noget af deres mentale mistrivsel, hvis de selv gjorde noget for det, blandt andet i form af at tænke på fællesskabet frem for individualiteten. Denne udlægning har nogle sammenfaldende perspektiver med den generelle opfattelse og beskrivelse af lærernes generation, hvilket lærerne selv påpeger i deres generationsperspektiv. Det kan blandt andet handle om, at de er vokset op med som et bagvedliggende grundprincip, at man selv er ansvarlig for sit liv og ikke kan forvente, at systemet tager sig af det (Levinsen 2018: 116). Dermed er dette muligvis med til at præge lærernes subjektive virkelighedsopfattelser og det bliver således klart, at disse i høj grad har indflydelse på, hvordan lærerne forstår og oplever de unge pigers mentale trivsel (Berger & Luckmann 1966: 171). Det er dog værd at bemærke, at det ikke er alle lærere, der har denne opfattelse af pigernes måde at agere på, hvorfor dette ikke den eneste årsag til lærernes og de unge pigers forskellige opfattelser af, hvordan den mentale trivsel kan øges. Den herskende kultur blandt de unge piger vedrørende den udadrettede indadskuethed kan være medvirkende årsag til, at de som individer fastholdes i deres kendte mønster, hvor de har oplevelsen af, at der er høje forventninger til at skulle performe, have høj grad af selvindsigt og være autentisk. Pigernes oplevede kultur, som psykologiseringen er en del af, bliver således svær at bryde, hvormed virkelighedsopfattelserne forbliver differentierede (Katznelson, Pless & Görlich 2022: 150; Berger &

Luckmann 1966: 169). Denne vinkel er interessant, da pigerne generelt fortæller om oplevelsen af øget pres, skønt lærerne fortæller, at “[j]eg synes da ikke, at vi laver andet end at sætte kravene ned.” (Lærer Rikke: 114). Det er dog tydeligt, at de adspurgte unge piger og lærerne grundlæggende er enige om, at den oplevede mentale mistrivsel er mindre end først antaget, men at den derimod i høj grad italesættes, hvormed flere unge pigers mentale trivsel mindskes. Derimod er de to parter ikke helt enslydende, når det gælder årsagsforklaringen til, at nogle unge piger har dårlig mental trivsel. Lærernes forståelse af årsagen til den øgede mentale mistrivsel handler blandt andet om nogle konkrete karaktertræk hos de unge piger, hvorimod de unge piger selv oplever, at det snarere handler om nogle træk ved samfundet, som er medvirkende årsag til den øgede mentale mistrivsel end at årsagen skal findes hos dem selv.

6.2 Konsekvenser for de unge piger og deres selvbillede

Ifølge Berger og Luckmanns teori om den sociale konstruktion af virkeligheden er vores opfattelse af verden og vores egen placering i den påvirket af de sociale institutioner og strukturer, som vi interagerer med i vores dagligdag. En af disse institutioner er uddannelsessystemet, som er en vigtig faktor i socialiseringen af unge mennesker og påvirker deres identitetsdannelse og mentale trivsel (Berger & Luckmann 1966: 79). For at skabe en dybdegående forståelse af hvordan henholdsvis lærerne og ikke mindst de unge piger oplever unges mentale trivsel, er det derfor oplagt at tage fat i spørgsmålet om, hvordan lærernes opfattelse af fænomenet påvirker de unges reelle trivsel.

6.2.1 Internalisering og socialisering

Som det fremgår af afsnit 6.1, er lærerne overvejende enige om, at der er flere unge, som mistrives nu, end der tidligere har været. *“Hvis jeg så kigger på vores ene 9. klasse. Der mistrives de alle sammen. Jeg vil ikke sige, at der er én af dem, der trives. De har det skidt på skift.”* (Lærer Lotte: 97). Lærernes opfattelse af, at mange mistrives, må ikke desto mindre ifølge Berger og Luckmann have betydning for den måde, de både handler, snakker om og omgås fænomenet, da dette er en del af socialiseringen. Berger og Luckmann beskriver socialisering som den proces, hvor en person tilegner

sig den kultur, som er til stede i samfundet. Herved objektiviseres den gældende kultur, hvorved individerne bliver en del af samfundet (Berger & Luckmann 1966: 169). Lærerne spiller en stor rolle i denne socialiseringsproces af de unge piger, da de i skolen er med til at lære de unge piger de normer, værdier og sprog, som er en del af samfundet. Lærernes opfattelse af de unges mentale trivsel kan derfor have stor betydning for, hvordan de unge piger selv oplever og forstår deres eget liv. Når de unge piger bruger størstedelen af deres vågne tid med en vifte af lærere, som alle har den opfattelse, at størstedelen af deres unge 9. classes piger mistrives, er det denne opfattelse, som de unge anser som værende den gældende virkelighed (ibid).

Objektivisering handler om, hvordan det, der er subjektivt og individuelt, altså den mentale trivsel, kan blive objektivt og dermed en del af den sociale virkelighed. Lærerne er med til at objektivisere ideen om, at unges mentale trivsel er i frit fald ved at give det en betydning i skolens rutiner og sprog (ibid 170). Det ser imidlertid ikke ud til at være tilfældet, at fokus på de unges mentale trivsel fylder i den daglige kommunikation med de unge: *“Jeg tror, når jeg siger, at vi snakker om det, så er det også os professionelle indbyrdes. Os, der har de samtaler. Vi snakker ikke så meget om mental trivsel på den måde med eleverne, men jeg snakker om at blive stærk.”* (Lærer Lotte: 102). Fælles for de fleste af lærerne er nemlig, at de, som Lotte argumenterer for i citatet, ikke i lige så høj grad snakker om de unges mentale trivsel sammen med de unge, men at det i højere grad er de fagprofessionelle indbyrdes, som taler sammen.

Lærer Lotte supplerer med en interessant metafor: *“Hvis du har et sår og du kratter i det, så bliver det til et ar, som du ikke rigtig kan få væk. Det er jo lidt det samme. Piller vi sår i stykker eller heler vi dem?”* (Lærer Lotte: 102). Lotte sammenligner det at snakke om mental trivsel med at kratte i et sår gang på gang. På den måde påpeger hun, at det er vigtigt at undgå at ‘pille sår i stykker’, men i stedet fokusere på at hele såret. Dette kan tolkes som en advarsel mod at stigmatisere eller psykologisere de unge pigers problemer og i stedet fokusere på at støtte og hjælpe dem med at håndtere deres mentale trivsel på en positiv måde. Samtidig antyder læreren også, at det er vigtigt, at fagprofessionelle og undervisere tager ansvar for at hjælpe pigerne på den bedst mulige måde med deres mentale trivsel. En måde som ifølge lærer Lotte måske ikke handler om at snakke intensivt om det, som er svært. Det kan derfor udledes, at de fagprofessionelle i høj grad er opmærksomme på, hvordan deres sprog om fænomenet kan være med til at påvirke de unges

virkelighedsopfattelser i en potentielt farlig retning. Når lærer Lotte i citatet pointerer, at hun i stedet for at tale om mental trivsel med de unge, i stedet snakker om at blive 'stærk', kan det ses som et tydeligt billede på, at hun søger mod at skabe det, som Berger og Luckmann kalder symbolske universer. Dermed handler de unges ideer, symboler og generelle billeder på virkeligheden i højere grad om at forsøge at blive stærk fremfor at fokusere på, at de har det dårligt eller potentielt kan have det. Lærerne kan derved være med til at skabe et symbolsk univers, hvor det at have det godt mentalt er en vigtig del af det at være en velfungerende elev (Berger & Luckmann 1966: 177).

Det fremgår ligeledes af den indsamlede empiri, at lærerne er enormt opmærksomme på, hvordan sprog og diskurser i mediebildet spiller en vigtig rolle i de unges socialisering og objektivisering: *"Jeg ville kunne åbne en vilkårlig landsdækkende avis og der ville jeg kunne læse om, hvor "synd" det er for de unge. Vi har virkelig også FORTALT dem, hvor hårdt de har det og hvor SYND det hele er for dem."* (Lærer Sanne: 114). Sanne kommer i citatet ind på et spændende emne, hvor hun forsøger at beskrive både hvorfor, hun tænker, at der er flere unge, som ikke trives mentalt, men også hvordan de generelle opfattelser og diskurser kan være med til at påvirke de unges selvbillede. Af citatet fremgår det tydeligt, hvordan Sanne stiller skarpt på den herskende diskurs om, hvor 'synd' det er for den generation af unge, som ikke trives mentalt. Hun anlægger en kritik på det skabte medie billede, der er herskende for fænomenet. Kritikken bunder i en opfattelse af, at den måde medierne omtaler emnet har stor betydning for de unges reelle trivsel. Det er ikke kun mediebildets skabte diskurs om fænomenet, som lærerne argumenterer for, påvirker de unges trivsel: *"En pige, som efter vores indtryk har det godt i skolen, har mange at være sammen med og aldrig er alene. Der har moren bare lige taget hende ud, fordi hun [moren red.] mente, at hun [pigen red.] ikke havde nogle at være sammen med og at ingen kunne lide hende. Det er meget frustrerende."* (Lærer Tove: 115). Lærer Rikke forsætter: *"Så tænker jeg også, at man forsøger at leve op til forældrenes billede af, hvordan man er eller har det."* (Lærer Rikke: 115). Ligesom lærer Sanne pointerer den medieskabte diskurs som risikofaktor for de unges mentale trivsel, argumenterer lærer Tove og lærer Rikke for, at det i lige så høj grad er forældrenes sprogbrug og ageren omkring emnet, som kan have konsekvenser for de unges mentale trivsel. Når det handler om, hvordan forældrene italesætter og handler på de unges trivsel, kan dette ses som dybt internaliseret i de unges primære socialisering. Deres subjektive virkelighedsopfattelser kan således,

som tidligere nævnt, blive præget af en samtidig samfundstendens, hvor individuelle behov, følelser og realisering af selvet har været en betydelig faktor for forældrenes ageren (Levinson 2018: 74). Derfor er det naturligt, at denne generation af unge piger er vokset op med den opfattelse, at det blandt andet er vigtigt at have fokus på og italesætte, hvordan man har det og hvilke følelser, der måtte opstå heraf. Denne objektive virkelighedsopfattelse, som er internaliseret i den primære socialisering, er dybt rodfæstet i de unge piger, hvorfor dette livssyn kan være svært at bryde med (Berger & Luckmann 1966: 171-172).

Det, at nogle af lærerne forsøger ikke at have et overskyggende fokus på de unge pigers mentale trivsel, men i stedet som lærer Lotte nævner det, retter deres opmærksomhed på at tale om at være 'stærk', kan ses som forsøg på at udfordre den virkelighedsopfattelse, som pigerne kommer med hjemmefra. Det er imidlertid, på trods at lærerne tilbringer mange timer med de unge, en sej opgave gennem den sekundære socialisering at ændre på den internalisering, som har fundet sted hos pigens betydningsfulde andre (ibid). Ikke desto mindre kan lærerne ved at være opmærksomme på dette være med til at skabe en kultur og et bestemt sprogbrug omkring fænomenet. Dermed kan de unge eventuelt ændre deres eget mindset og udfordre det mediebillede og hegemoni, som eksisterer, hvorved det kan blive en del af de unges selvforståelse og identitet, at de ikke nødvendigvis bør have eller har det dårligt mentalt. Ved at gøre opmærksom på problemstillingen og sætte fokus på den offentlige dagsorden kan lærerne og de unge også være med til at ændre samfundets holdning og tilgang til de unges mentale trivsel (Berger & Luckmann 1966: 171-172).

Generelt er både lærerne og de unge piger enige om, at den stigende mistrivsel i høj grad handler om, hvordan der nu er kommet et validt sprog omkring emnet: *"Jeg tror ikke, det er fordi, der er flere. Jeg tror bare, at der er flere, der snakker mere om det, der er mere åbne omkring det. Jeg tror bare, at vores generation er god til at snakke lidt mere om følelser og hvordan vi har det og sådan noget. Så jeg tror ikke, at det er fordi der er flere, der har det dårligt. Jeg tror bare, vi er bedre til at snakke om det"* (Anne: 9). Det øgede fokus i de unges opvækst både fra forældre, men også i mediebillendet, har konstrueret en generation, der er gode til at aftabuisere det at trives dårligt mentalt. Denne holdning og antagelse præger både de unge piger og lærerne. Det kan derfor antages, at der er ved at ske en udvikling i måden, hvorpå mental trivsel fremstilles og opfattes,

eftersom individers mentale som fysiske aktivitet udgydes i samfundet. Dermed bliver det samfund, der leves i, et produkt af menneskelig aktivitet (Berger og Luckmann 1966: 170). Det er dog væsentligt at bemærke, at på trods af det faktum, at pigerne og lærerne er enige om, at mental trivsel i højere grad end tidligere italesættes, er det på to forskellige måder, at de gør det. De unge piger anser det, som det også fremgår i Annes citat ovenfor, som en positiv egenskab at kunne italesætte følelser og være åben omkring, hvordan man har det. Lærerne derimod ser det i højere grad som en negativ tendens: *“Da vi var børn, delte vi altså ikke med vores lærere, hvis vi synes, vi havde for travlt. Det måtte vi da klare selv, fordi det var sådan, livet var indimellem. Så får man jo også en god fornemmelse, når man så klarer det. Lige ned i selvværdsrygsækken”* (Lærer Tove: 116). Der er altså en mærkbar forskel, når de to generationer skal dykke ned i det emne at kunne tale om tingene. Lærerne ser samme fænomen, altså at pres, frustrationer og generel dårlig mental trivsel italesættes, men giver i modsætning til de unge udtryk for, at dette ikke er positivt, men snarere et udtryk for en generation, som ikke tolererer lige så meget som tidligere generationer.

6.2.2 (Neo)Stigmatisering

Når det bliver tydeliggjort, at der ligger forskellige følelser og oplevelser bag en enighed om, at der blandt unge er tendenser til at være mere åbne om følelser og trivsel, er det interessant at kigge på, hvilke konsekvenser dette kan have for de unges reelle oplevede trivsel. Det er i den forbindelse væsentligt at forholde sig til den kamp om definitions magt, som forefindes i pigernes og lærernes subjektive virkelighedsopfattelser.

I det følgende vil vi undersøge, hvordan Goffmans teori om stigma kan anvendes til at forklare, hvordan lærernes og pigernes differentierede opfattelser af de unge pigers mistrivsel og de potentielle konsekvenser af dette syn kan have indflydelse på pigernes reelle trivsel. Goffmans teori om stigma er baseret på den idé, at samfundet har visse forventninger til, hvordan mennesker skal opføre sig og se ud. Hvis en person ikke lever op til disse forventninger, kan vedkommende blive stigmatiseret af samfundet (ibid). Vi vil dog søge at udfordre Goffmans teori om stigma ved at forholde os til de forskellige definitioner af normalitetsbegrebet. Eftersom pigerne og lærerne ikke deler samme opfattelse af fænomenet, er det derfor heller ikke givet, at de deler samme opfattelse

af, hvad der falder inden for normalitetsbegrebet og heraf hvad der stigmatiseres. Til at tydeliggøre dette perspektiv vil vi anvende begrebet neostigmatisering (Andersen & Kessing 2019).

Én af gaverne ved fokusgruppeinterviews er som nævnt, at man kan opfange hvilke gældende diskurser, som herskende i den gruppe, man undersøger. Det er tydeligt, at lærerne i fokusgrupperne har en stærk 'os og dem' følelse. Fælles for både pigerne og lærerne er, at de i deres begrebsliggørelse af fænomenet mistrivsel forholder sig til den generationskløft, som de oplever som betydelig for fænomenet.

Det betyder eksempelvis, at lærerne i høj grad adskiller sig fra de unge pigers måde at handle og tænke på: *"Menstruationssmerter. Jeg tror ikke, at de er blevet stærkere, siden jeg var barn. Men det er det altså, hvis vi skal kigge på hvor mange, der går hjem. Eller som slet ikke kommer i skole. Det er de heller ikke blege for at snakke om. Det er da virkelig også indenfor de sidste 20 år, at man er blevet så åben om at snakke om menstruation."* (Lærer Mette: 106). Denne differentiering, fra hvordan de unge tænker og handler, kommer blandt andet til udtryk, når lærer Mette i citatet italesætter, hvordan noget biologisk som menstruationssmerter i dag blandt de unge kan anses som værende en valid årsag til at tage hjem, men at dette ikke var tilfældet for 20 år siden. Det perspektiv, Mette anlægger, er et klart billede på den manglende robusthed, som lærerne kobler til det generationsperspektiv, som de ser på pigerne med. Derudover kommer Mette ind på det faktum, at ungdommen i dag generelt er mere åbne og i højere grad end tidligere italesætter personlige ting. I dette eksempel handler det om menstruation, men dette bør blot ses som et billede på den generelle aftabuivering både i forhold til følelser, køn, lyster med videre. Altså en tydelig forskel i forhold til, hvordan lærerne opfatter sig selv eller retrospektivt kigger tilbage på deres egen ungdom. Dette er et godt eksempel på, hvordan der blandt lærerne er enighed om, at det både handler om, at vi har en ungdomsgeneration, som italesætter 'problematikker' mere end tidligere samtidig med, at det er en generation, som ikke kan eller vil 'klare' lige så megen modstand som tidligere. Samme tendens ses, når lærer Tove nævner, at: *"vi prøver at sige, at alle kan have en dårlig dag, men at man godt kan hive sig selv op. Det er som om, det ligger enormt fjernt for generationen at "tage sig sammen."* (Lærer Tove: 122). Diskursen, som er herskende blandt lærerne, handler om, at den ungdom, vi ser i denne samtid, i højere grad er i deres følelser, i deres individualitet og kan anses som værende mindre robuste end de tidligere generationer

(Levinsen 2018: 177). Lærerne har en opfattelse af, at de unge piger falder udenfor det normalitetsbegreb, som har været herskende i deres ungdom, hvilket kan føre til en tanke om, at de unge er mere sårbare og svage. På trods af, at lærerne anser pigers karakteristika som fjerne fra de, der var almene i deres egen ungdom, fremgår det, at de har en forståelse af, at der er ved at ske eller allerede er sket et skred i normalitetsbegrebet. Hvis en lærer har en opfattelse af, at de unge piger bør være "stærkere" og generelt taler deres følelser op, kan dette medføre, at lærerne i højere grad søger mod at præge pigerne i en retning, hvor disse følelser dyrkes (Lærer Lotte: 102).

Når de unge taler om psykologisering, er der som nævnt en overvejende tendens til at se dette som noget positivt: "*Det er mere anerkendt, at alle ikke har det godt. Jeg tror, det var et tabu dengang [for 20 år siden red.] at have det dårligt mentalt. Det er det slet ikke nu. Nu kan vi rumme meget mere og der er plads til alle.*" (Heidi: 90). Af citatet fremgår det, at Heidi i høj grad anser den øgede åbenhed om fænomenet som en positiv faktor. Hvis vi trækker tråde til Andersen og Kessings udfordrede stigmabegreb, kan der i denne forbindelse være tale om, at en konsekvens af de differentierede oplevelser er, at pigerne føler sig neostigmatiserede. Eftersom lærerne i højere grad er opmærksomme på den øgede psykologisering og ændring i normer for robusthed og resiliens, vil pigerne opleve, at lærernes opfattelse af, hvad der ligger til grund for den stigende mistrivsel, ikke stemmer overens med pigernes eget selvbillede.

Hvis de unge piger oplever neostigmatisering på baggrund af lærernes opfattelse af, hvordan pigerne forholder sig til mental trivsel, vil de unge stigmatiserede kunne opleve social afvisning og deraf manglende anerkendelse fra de 'normale' lærere (Goffman 2014: 23). Dette er imidlertid ikke tilfældet hos de adspurgte unge i dette speciale. Ifølge Goffmans teori kan der i dette tilfælde være tale om, at de unge anses som en gruppe af *sociale afvigere*, der samler sig indenfor kollektivets rammer. Hermed kan det antages, at generationen af unge sociale afvigere skaber rammerne for et kollektiv, hvori de deler samme symbolske virkelighed og hvor de kan få oplevelsen af, at de er som andre (ibid: 185). De unge tager herved, bevidst eller ubevidst, afstand fra institutionernes roller og skaber en form for *rolledistance*. Denne rolledistance kan, når den deles af større grupperinger, være med til at forandre den virkelighed, hvor samfundet tages for givet som objektiv virkelighed (Berger & Luckmann 1966: 212).

Med specialets konstruktivistiske briller er det dog væsentligt at pointere, at eftersom stigma kan tildeles ved, at en bestemt gruppe falder udenfor normalitetsbegrebet, så er dette afhængigt af hvem, som definerer normalen. Det vil sige, at de unge piger og lærerne på baggrund af deres tydeligt forskellige virkelighedsopfattelser af fænomenet kan have forskellige perspektiver på hvad, der falder udenfor normen og for hvad, der kan føre til stigma. Så når de unge ikke oplever sig som sociale afvigere, kan dette altså handle om, at der forefindes forskellige definitioner af, hvad der stigmatiseres.

Lærerne i dette speciale ser som nævnt negativt på de karaktertræk, som følger med den øgede italesættelse og refleksion over egne følelser og trivsel, hvorfor lærerne anser dette som potentielt stigmatiserende. Deres manglende psykologisering kan derfor ses som et forsvar mod at undgå, at pigerne havner i dét, de med deres briller anser for værende stigmatiserende - altså at psykologisere og italesætte mental trivsel. Omvendt opstår paradokset, når de unge har en opfattelse af, at de negative karakteristika ligger hos lærergenerationen: *“Hvis man hører om, hvordan det var i gamle dage, så kan man regne ud, at det var lidt hårdt. Der var ingen, som snakkede om det”* (Ghitta: 81). Ghitta gør som flere af dette speciales informanter brug af generationsperspektiver, hvor hun argumenterer for, at det for 20 år siden var uset at snakke om følelser og at denne gruppe af individer var eller stadig er længere væk fra deres følelser i deres vokabularium (ibid). Det er tydeligt at bemærke mange af pigerne har negative konnotationer i forhold til ikke at italesætte følelser og trivsel. Det er derfor nemt at antage, at en del af pigerne i højere grad anser det som et stigmatiseringsgrundlag ikke at være i stand til at psykologisere. Dertil er det hos denne gruppe mere velanset at blive anerkendt for at være sårbar. Dermed kan paradokset ligge i, at når lærerne i en god mening ikke forsøger at ‘kratte i et åbent sår’, så gør de for at undgå, at de unge havner i en stigmatiserende position. De unge piger derimod med deres differentierede opfattelser af fænomenet anser den manglende italesættelse som værende stigmatiserende i sig selv.

6.3 Differentierede forståelser i en samfundskontekst

Denne analysedel søger mod at besvare specialets tredje arbejdsspørgsmål, som handler om hvordan de differentierede opfattelser af de unge pigers mentale trivsel kan forstås i forhold til den

samfundsmæssige kontekst. Som det fremgår af afsnit 6.1, er det forskelligt, hvordan de unge piger oplever deres egen mentale trivsel, ligesom der er stor forskel på, hvordan lærerne opfatter de unges mentale trivsel. Der er altså med Berger og Luckmanns terminologi tale om, at de forskellige generationer har forskellige subjektive virkelighedsopfattelser. Det interessante ved differentierede subjektive virkelighedsopfattelser er ikke, at de eksisterer, dette er snarere forventeligt. Det, som virkelig er interessant i denne kontekst, er, hvorvidt disse subjektive virkelighedsopfattelser rækker så langt og stikker så dybt, at der kan være tale om, at disse generationer på trods af, at de befinder sig i samme institutionaliserede kontekst, ikke deler samme objektive virkelighedsopfattelse af fænomenet, og hvordan dette kan forstås ud fra den samfundsmæssige kontekst, de lever i. Hvis vi dykker ned i lærernes opfattelse af pigernes mentale trivsel, som er blevet fremanalyseret i afsnit 6.1, kommer det tydeligt frem, at lærerne rent faktisk mener, at der er flere unge, som ikke trives, hvor pigerne i højere grad argumenterer for, at der er langt flere, som udtrykker, at de ikke trives mentalt. Ikke desto mindre er der enighed blandt alle informanterne om, at den øgede opmærksomhed, åbenhed og mediebevågenhed, har betydning for, hvordan den mentale trivsel hos unge opfattes og opleves. Dette øgede fokus og konstruktionsprocessen i forhold til unge pigers mentale trivsel som socialt problem, vil vi fokusere på i dette afsnit.

6.3.1 Unge pigers mentale mistrivsel som socialt problem

Det ses i dette speciale som et faktum, at der i dag er større fokus på mental trivsel og særligt de unge piger skiller sig ud. Dette ses blandt andet i øget forskning på emnet, større mediebevågenhed og flere indsatser rettet mod unges mentale trivsel (Nyt fra DR 2023; DR Indland 2023). Dette speciale udspringer ligeledes af det øgede fokus på unge pigers mentale trivsel, eftersom Hjørring Kommune har haft et ønske om at belyse dette fænomen. Når vi med arbejdsspørgsmålet ønsker at undersøge, hvordan de unge pigers mentale trivsel kan forstås i forhold til den samfundsmæssige kontekst, er det ikke, fordi vi argumenterer for, at det *ikke* er et reelt problem. Det handler snarere om, at vi med den konstruktivistiske fænomenologi tager udgangspunkt i informanternes egen livsverden og forståelse af fænomenet og søger at finde en forklaring på, hvad disse udspringer af og er fremkommet på baggrund af. Der er nemlig, som vi har fremanalyseret i første del af specialets analyse, afsnit 6.1, en tydelig difference i, hvordan henholdsvis pigerne, lærerne og sågar

forældrene oplever fænomenet. Derfor tager vi ikke stilling til, hvorvidt der er tale om en reel problemstilling, men med blandt andet Spector og Kitsuse søger mod at forklare, hvordan den generelle samt de individuelle opfattelser af unges mentale trivsel som socialt problem kan opfattes.

Spector og Kitsuse argumenterer for, at der ikke nødvendigvis behøver at optræde et objektivt og observerbart fænomen, for at der kan være tale om et socialt problem. Teorien tillægger subjektiviteten af sociale problemer magten til konstruktionen af disse, hvorfor de udelukkende ser definitions- og sociale tolkningsprocesser som afgørende for et fænomens betegnelse som socialt problem: “[s]ocial problems are what people think they are” (Spector & Kitsuse 1987: 73). Så længe der er en overvægt af befolkningen eller blot en magtfuld gruppe, som argumenterer for, at et fænomen er problematisk, så kan dette opnå status som et socialt problem uafhængigt af, hvorvidt der er tale om et reelt objektivt problem eller ej. Ligeledes kan vi med perspektiver fra teorien argumentere for, at forskellige grupper af individer ikke nødvendigvis behøver at anse et fænomen ens med hensyn til status som socialt problem eller have samme årsagsforklaringer til, hvorfor det kan eller bør anses som et socialt problem (ibid).

På opfordring af Hjørring Kommune og på baggrund af tal fra Børnesundhedsprofilen 2021 undersøger vi unge pigers mentale trivsel, på trods af at langt størstedelen af de unge fortsat trives, hvilket vi blandt andre med Spector og Kitsuses konstruktivistiske briller vil give et perspektiv på (BørnUngeLiv 2021: 14). Når der er tale om opfattelsen eller oplevelsen af et socialt problem, handler det nemlig ikke nødvendigvis om, hvor mange piger som angiver dårlig mental trivsel, men snarere om den diskurs, der er herskende i samfundet (Spector & Kitsuse 1987: 73). Diskursen om unges mentale trivsel som socialt problem kan blandt andet ses i politik, hvor flere politikere med afsæt i Den Nationale Sundhedsprofil italesætter problematikken. Tallene fra Den Nationale Sundhedsprofil viser nemlig, at 34 % af unge kvinder mellem 16 og 24 år og 21 % af mænd i samme aldersgruppe har dårligt mentalt helbred (Sundhedsstyrelsen 2022: 10). På baggrund af dette udtaler blandt andre SF, som nævnt i specialets problemfelt, at de vil af med det, partiet kalder en »trivselskrise«. Derfor lancerede de i oktober 2022 et udspil, der til formålet afsætter 660 millioner kroner i 2023 voksende til 7 milliarder kroner årligt i 2030 (Ritzau 2022). Hvis vi skal relatere dette fænomen til Spector og Kitsuses claimsmakingteori, kan der argumenteres for, at unges mentale

trivsel i den grad anses som værende et socialt problem. Det er derfor ikke overraskende, hvorfor der blandt specialets informanter er enighed om, at unge pigers mentale trivsel bør ses som et socialt problem. Der er tale om, at specialets informanter i høj grad har internaliseret den herskende hegemoni omkring diskursen, hvorfor de har objektiviseret den i deres virkelighedsopfattelse (Berger & Luckmann 1966: 79). Det interessante er dog, hvordan de differentierede virkelighedsopfattelser i forhold til baggrunden for den stigende mentale trivsel kan finde sted, på trods af det faktum at lærerne og de unge piger befinder sig i de samme sociale strukturer og institutioner.

6.3.2 Claimsmaking

Claimsmakingteorien kan være et unikt værktøj til forståelsen af, hvordan de unge piger, lærerne og samfundet generelt oplever unge pigers trivsel som et socialt problem. Ifølge Spector og Kitsuse skal alle sociale problemer forstås i en historisk og samfundsmæssig kontekst, eftersom disse er dynamiske og styret af diskurser og tendenser i samfundet (Spector & Kitsuse 1987: 73). Så i denne kontekst, hvor vi fokuserer på unge pigers mentale trivsel, er der altså ikke tale om en statisk opfattelse af fænomenet som socialt problem. Derfor tager dette speciale udgangspunkt i forhenværende kalenderår 2022 og indeværende år 2023 for at kunne belyse hvilke samfundsmæssige kontekster og diskurser, som kan have og formentlig har haft betydning for, hvordan henholdsvis de unge piger selv og lærerne opfatter de unge pigers stigende mentale mistrivsel som fænomen. De fire stadier i claimsmakingprocessen, som er præsenteret i afsnit 5.1, er en simplificeret idealtypisk model. I dette speciale anses den som værende et redskab til at kunne highlighte processerne i forhold til, hvordan fænomenet konstrueres som et socialt problem og kan heraf ses som en årsagsforklaring på, hvorfor og hvordan vi kan forstå pigernes og lærernes opfattelser i den samfundsmæssige kontekst. Dette har stor betydning for både hvilken subjektiv og objektiv virkelighedsverden, som henholdsvis de unge piger og lærerne hver især har eller deler (ibid).

Første stadiet i Spector og Kitsuses claimsmakingteori *agitation* omhandler grupperes forsøg på at hævde en tilstand som værende problematisk eller uønsket for derved at opfordre til, at det bliver

inkorporeret som offentligt og politisk emne. Dette stadie kan ses som todelt i forhold til unges pigers mentale trivsel (ibid: 80). På den ene side har vi den mere traditionelle lineære proces, hvor en claimsmakinggruppe søger mod at belyse problematikken. Her ses der blandt andre i 2022 forældre, børn og fagfolk på gaderne i demonstration for den alarmerende mistrivsel blandt børn og unge i bevægelserne 'Hvor er der en voksen' og 'En million stemmer' (Arbejderen 2022). Denne gruppe af claimsmakere opfattes gennem teorien som værende et traditionelt led i processen vedrørende konstruktionen af sociale problemer ((Spector & Kitsuse 1987: 74). Det, som i denne kontekst er interessant, er at kigge på, hvordan tal fra spørgeskemaundersøgelser i forbindelse med unges mentale trivsel kan være udslagsgivende for opfattelsen af fænomenet. Selvom der har været en del grupper af ovenstående claimsmakere, hvor unge ligeledes har været deltagere, er det ikke den oplevelse, som er gennemgående i den indsamlede empiri, når der spørges ind til, hvordan de unge opfatter deres og ligesindedes mentale trivsel:

"Jeg tror ikke, det er fordi, der er flere. Jeg tror bare, at der er flere, der snakker mere om det, der er mere åbne omkring det. Jeg tror bare, at vores generation er god til at snakke lidt mere om følelser og hvordan vi har det og sådan noget. Så jeg tror ikke, at det er fordi, der er flere, der har det dårligt. Jeg tror bare, vi er bedre til at snakke om det" (Anne: 9).

Som det fremgår af citatet, argumenterer eleven Anne for, at hun ikke oplever, at der er flere unge, som trives dårligt mentalt, men at der blot er kommet en anden åbenhed omkring emnet. Denne åbenhed i generationen fører til, at der er flere unge, som snakker om deres følelser, herunder op- og nedture. Når det handler om, at et fænomen konstrueres som socialt problem, er det ifølge Spector og Kitsuse ikke nødvendigvis på baggrund af et objektivt eller observerbart problem (Spector & Kitsuse 1987: 84). Præcis som i dette tilfælde, hvor der også er unge, som ikke mener, at der er flere unge, som mistrives, men blot en åbenhed til at snakke højt om de problematikker, der findes. Derfor vil de unge, som tilslutter sig argumentet om, at der ikke er sket en nævneværdig udvikling i den reelle mistrivsel, også kunne fungere som eller supplere en claimsmakinggruppe. Hermed kan agendaen fra de unge som claimsmakere i højere grad være præget af deres subjektive ønske om at belyse et problem, der strider mod deres værdier, nemlig at det bør være mere velanset at tale højt om sine følelser. Dermed ønsker de i højere grad at belyse, at nogle unge mistrives, snarere end at de ønsker at belyse mistrivsel som et problem, der er nyt eller eskalerende

(ibid). Med de unges argumenter for øget åbenhed som udslagsgivende for den ifølge statistikkerne øgede mentale mistrivsel, kan der i nogen grad stilles spørgsmålstejn til de statistiske undersøgelser som enkeltstående. Der vil naturligvis i en generation, hvor individerne kulturelt er blevet bedre til at mærke efter og italesætte følelser være flere individer, som oplever svære følelser (Levinsen 2018: 100). Hermed kan de statistiske undersøgelser både være et billede på, at der reelt er flere unge som mistrives, men også være et billede på den ændrede tilgang og åbenhed omkring det mentale, som deles af den unge generation. Ikke desto mindre er dette spørgsmål, om hvorvidt der reelt er tale om flere unge i mistrivsel eller blot en ændret kulturel tilgang, ubetydeligt i forhold til, om individer og grupper rent faktisk oplever dette som et fænomen med karakter som socialt problem (ibid).

Hvis man kigger nærmere på de fagprofessionelles udtalelser angående det, der er udslagsgivende for unges mentale mistrivsel, er der flere af de adspurgte, som peger på en måske utraditionel udløsende faktor:

“Nu snakker vi om, at de skal præstere på mange forskellige arenaer, men det skal forældrene jo også. Det er en af de ting, de kan vise frem: det er børnene. Så hvis børnene har nogle helt almindelige problemer, teenager problemer, så er det pludselig et problem. Så skriver forældrene, at barnet er nødt til at have fri fra skole, fordi hun er i krise. De spørger, hvad vi kan gøre, og om vi kalder nogle ind, hvor jeg tænker, at hun skal bare have lov til at græde lidt i sengen og så komme over det, som vi andre gjorde.” (Lærer Rikke: 113).

Som det er blevet argumenteret for i afsnit 6.1.3, er der stor enighed blandt de fagprofessionelle omkring det faktum, at der rent faktisk er flere piger, som mistrives nu, end der var for 10 år siden. I citatet fremhæver lærer Rikke to interessante pointer. Det første er det faktum, at hun anser forældrene for værende den mest betydelige udløsende faktor for de unge pigers stigende mentale mistrivsel. Den anden pointe er, at hun i høj grad differentierer mellem generationer, når hun siger *“som vi andre gjorde”*. Rikke tydeliggør herved, at de unge pigers trivsel nu i højere grad er et objektivi problem. Et problem, som ikke fandt sted, da hun var ung. Denne differentiering mellem generationsperspektiver pointerer det faktum, at de adspurgte lærere i højere grad mener, at der er tale om en udvikling i de unge pigers reelle mistrivsel. Dette er i modsætning til de unge, hvor

flere af dem argumenterer for, at det i højere grad handler om måden, hvorpå det er legalt at tale om, hvordan man har det. Selvom lærer Rikke både nævner forældrene og perspektiver på generationskaraktertræk, som præger de unge pigers generation New Millennium, kan disse ikke ses som adskilte, når der i dette afsnit er tale om konstruktionsprocessen af et socialt problem. Generationen New Millennium er ifølge Levinsen vokset op med generation Y som forældre. Deres primære socialisering har således i højere grad været præget af refleksion, fokus på individet og dets behov for selvrealisering, end det tidligere har været tilfældet (Levinsen 2018: 95). Denne forældregenerations subjektive opfattelser lader sig inspirere af en høj grad af fokus på barnets følelser, hvilket de fagprofessionelle ser som en udfordring: *“Hvis man hver eneste dag, at man kommer hjem, bliver spurgt: “Hvordan gik det?”, “Var der nogen, som snakkede med dig?”, “Var lærerne opmærksomme på din dårlige dag?”, Så er det da klart, at man er mere opmærksom på, om man nu har det godt eller ej”* (Lærer Tove: 122). Dette velmenende fokus på individet og dets følelser har ifølge de fagprofessionelle flere bagsider. Som fremgår af citatet bliver de unge gjort langt mere opmærksomme på det, som lærernes generation X mener, er almindelige menneskelige følelser og herved gøres følelserne problematiske med behov for intervention. Derudover får forældrene også et for stærkt fokus på de unges trivsel og simpelthen *“sygelligør børnene også uden grund”* (Lærer Rikke: 113). Så når der i dette afsnit er fokus på hvilke claimsmakere, der er i spil i konstruktionen af unges mentale mistrivsel som socialt problem, er det ifølge de fagprofessionelle enormt vigtigt at tage et blik på forældrene, da det ifølge dem er forældrene, som i høj grad er med til at italesætte problematikken.

Som det fremgår af første analysedel i dette speciale, er der forskel på, hvordan de forskellige generationer oplever fænomenet, ligesom der er forskelle på, hvordan de forskellige grupper kan opfattes som claimsmakere i konstruktionsprocessen af unges mentale trivsel som socialt problem. Ikke desto mindre kan dette fokus på den mentale trivsel fra både de unge piger, forældrene og lærerne, ses som et bud på første fase i claimsmakingteorien. Uanfægtet hvilken årsag, der ligger til grund for den øgede opmærksomhed på fænomenet, har den til formål at hævde tilstanden som værende uønsket og stimulere til, at det bliver et offentligt og politisk emne. Det betyder, at der i dag er betydeligt mere fokus på de unges mentale trivsel eller mangel på samme. Foretages der en simpel Google søgning på mistrivsel blandt unge, bugner det med artikler, statistikker og tests til selvdagnostisering. Det er ligeledes muligt at se etablerede offentlige institutioner, som

anerkender fænomenet som et socialt problem, hvor eksempelvis Center for Ungdomsforskning har baseret flere forskningsprojekter på problematikker omkring unges mistrivsel. Senest udtrykte Statsministeren i sin nytårstale 2023 bekymring for de mange unge, som står udenfor og kæmper med mistrivsel – hun udtalte bl.a.: *”I den nye regering har vi valgt at lade jer, der har det sværest, være vores vigtigste opgave”* (Statsministeriet 2023). Der kan derfor argumenteres for, at konstruktionsprocessen af unges mentale trivsel som socialt problem er blevet anerkendt i både den offentlige og politiske debat. Det betyder således, at den gruppe af unge, som er undersøgt i dette speciale, er influeret af de samfundsmæssige diskurser, som bærer tydeligt præg af en opfattelse af den unge generation som værende i frit fald, hvad angår trivsel. I modsætning til de unge piger, er lærernes virkelighedsopfattelser ikke præget af et lignende fokus på mental trivsel, hvorfor det naturligvis ikke i lige så høj grad har været en påvirkningsfaktor i denne generations sekundære socialisering. Så på trods af det faktum, at personer tilhører samme sociale struktur eller institution, kan de stadig have differentierede opfattelser af trivsel og årsager til stigende mistrivsel. Dette kan blandt andet skyldes individuelle faktorer såsom personlige oplevelser, perspektiver og værdier, samt ej at forglemme, hvilken samfundsmæssig kontekst deres subjektive forståelser tager afsæt i (Levinsen 2018: 101).

6.3.3 Fornyede krav

Når der arbejdes med Spector og Kitsuses claimsmakingteori som værktøj til at forstå, hvordan de differentierede opfattelser af unges mentale trivsel kan forstås i forhold til den samfundsmæssige kontekst, som informanterne befinder sig i, er det især interessant at kigge nærmere på den anden fase i teorien. Anden fase handler om, at medier, regering eller andre betydningsfulde og indflydelsesrige institutioner anerkender fænomenet som problematisk med behov for håndtering (Spector og Kitsuse 1987: 142). Fælles for de adspurgte informanter, både de unge piger og de fagprofessionelle er, at de, på trods af at kunne nikke genkendende til opfattelsen af fænomenet som socialt problem, ikke oplever, at der er sket en væsentlig ændring i indsatserne omkring de unges mistrivsel i skoleregi. Dette kan ses som et paradoks, eftersom vi i forrige afsnit har tilsluttet os Spector og Kitsuses claimsmakingfaseteori og fremanalyseret, at unges mentale mistrivsel er blevet anerkendt som socialt problem og der heraf er opstået både offentlig debat, politisk

opbakning og indsatser. Indsatserne til at afhjælpe den stigende mistrivsel må således anses for værende primært fokuseret på indsatser uden for folkeskolen som institution: *“Jeg synes, der blev snakket meget lidt om det [mental trivsel red.] da jeg gik i skole og det, synes jeg, egentlig ikke har ændret sig... klassens tid er jo for eksempel fjernet fra skemaet. Så der er nogle lærere, som skal prioritere det fra deres undervisningstid, hvis der skal tales om for eksempel trivsel.”* (Lærer Tove: 119). Lærerne fra første fokusgruppe, som kommer fra tre forskellige folkeskoler i kommunen, oplever således ikke, at der er mere fokus på eller indsatser rettet mod arbejdet i og omkring de unges trivsel, end der tidligere har været.

Eftersom “klassenstid” er blevet taget af skemaet, er det nu meget individuelt, hvor meget de forskellige skoler eller endda klasser arbejder med de unges trivsel. Så på trods af det faktum, at der i medierne og i det politiske billede er et tilsyneladende stort fokus på emnet, så har dette ikke nået til kommunens folkeskoler. Denne opfattelse af, at der fra skolens side ikke er nævneværdigt fokus på trivsel deles af de unge piger: *“Vi har ikke klassens time mere. Det havde vi engang. Nogle andre klasser snakker hver torsdag. Jeg synes, det er lidt en dum idé, at vi ikke har det, for der sker faktisk en masse på vores årgang. Når det sker noget, plejer vi at snakke om det. For eksempel kan alle pigerne gå ud med en lærer og snakke. Lærerne ser det ikke selv, så vi skal selv komme og sige, at vi vil snakke om det.”* (Heidi: 86). De unge piger og lærerne oplever begge, at samtaler om trivsel eller mangel på samme altid igangsættes af en eventuel konflikt eller behov for voksen intervention. Heidi nævner ligeledes i samme forbindelse, at lærerne sjældent selv opfanger, hvis der er behov for samtale, hvorfor de selv må bede læreren om at hjælpe til med konflikten. Der kan heraf udledes, at Heidi har en opfattelse af, at læreren ikke har en finger på pulsen i forhold til, hvordan de enkelte elever trives individuelt eller i grupper. Der er dog én af de fire folkeskoler, som har et eksplicit fokus på trivsel, hvorfor de har ansat en trivselspædagog, som har både gruppe- og individuelle samtaler med de unge. Samtidig har skolen udarbejdet et fire ugers testforsøg, som indebærer, at de unge kan gå fra undervisningen ned i et lokale for at tale med trivselspædagogen, være kreative, dyrke yoga mv. i skoletiden. Denne indsats har til formål at styrke trivslen i udskolingen (Lærer Lotte; Lærer Rikke: 93). Skolen forsøger sig derfor med at skabe øget trivsel ved at fokusere på fællesskaber, ro og nærvær. Dermed støttes den mentale trivsel ikke gennem psykologisering, men skolen fokuserer i stedet på at mindske forventningerne og presset samt give de unge handleredskaber til at finde balance i deres eget liv (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 148-

151). Det er interessant at bemærke, at det kun er på en ud af fire undersøgte skoler, de fagprofessionelle nævner konkrete indsatser til styrkelsen af og arbejdet med de unges mentale trivsel. Vi kan ikke udtale os om, hvorvidt der ikke forefindes lignende indsatser på de andre skoler, men blot konstatere at de fagprofessionelle på de tre øvrige skoler ikke er opmærksomme på eller bekendte med disse.

Fælles for alle undersøgte i dette speciale samt det herskende hegemoni, at unges mentale trivsel ER et socialt problem, er, at de strider imod den oplevelse af institutionaliserede indsatser i folkeskolen eller mangel på samme, som lærerne oplever det. Lærer Lotte supplerer eleven Heidis observation om manglende fokus på trivsel med: *“Jeg tror ikke, at der er mere [indsatser ift. trivsel red.]. Vi snakker mere om det fordi, der er mistrivsel, men at fokusere på det - så skulle der jo en reform til folkeskolen.”* (Lærer Lotte: 100). Lotte har samme opfattelse af manglende skemalagt fokus på mental trivsel som eleven Heidi. Det kan virke paradoksalt, at der, hvor de unge tilbringer størstedelen af deres vågne tid, tilsyneladende ikke trods den øgede politiske og offentlige bevågenhed er blevet etableret flere indsatser med fokus på de unges mentale trivsel i folkeskolen som institution. Både lærerne og de unge piger oplever i højere eller mindre grad de unges stigende mentale mistrivsel som et konstrueret problem, hvor lærerne lægger vægt på manglen af konstruerende løsningsrum. I forhold til hvor anerkendt fænomenet med unges mentale trivsel er som socialt problem, kan det således antages, at der på baggrund af eksempelvis lærernes oplevelser af manglende officielle indsatser i folkeskolen kan opstå nye krav og eller simpelthen protestgrupper, som reagerer på den oplevede manglende indsats eller fokus fra politisk side (Spector og Kitsuse 1987: 149).

Claimsmakingteoriens faser kan både handle om, at der som nævnt i forrige afsnit forefindes differentierede agendaer blandt claimsmakinggrupperne, men kan også opstå på baggrund af, at grupper opfatter mediers eller den politiske håndtering af fænomenet som mangelfuld eller forkert (Spector og Kitsuse 1987: 149). Sådanne processer er altid tydeligere retrospektivt, ligesom der nok nærmere i skrivende stund ses eksempler på indsatser, diskurser og opfattelser, som kører parallelt og ikke nødvendigvis står i opposition til de allerede af blandt andet regeringen igangsatte indsatser. Når lærerne nikker ja til, at de oplever de unge pigers mentale trivsel som et stigende problem, men at de ikke oplever, at der i folkeskolen er blevet igangsat flere initiativer til

forebyggelse eller afhjælpning af problemet, vil det umiddelbart kunne antages, at denne gruppe kan ses som en potentiel protestgruppe. Overordnet gennem empirien efterspørger lærerne ikke mere italesættelse af fænomenet, men snarere nogle konkrete redskaber og ressourcer til forebyggelse og afhjælpning af mistrivlsen: *“Så kommer det her skiværk i Ukraine og der er ikke grænser for hvor meget, vi hører, at de skoler, som får derfra, skal have. Vi fik mange [ukrainere red.]. Vi har aldrig set de her penge. Igen går ressourcerne fra normalklassen.”* (Lærer Sanne: 119). Når Sanne i citatet siger, at pengene igen går fra den almene skoleklasse, er det et udtryk for, at hun har en oplevelse af, at den almene skoleklasse lider under de, som har særlige behov. Dermed argumenterer hun for, at de, som har særlige behov, bliver tilgodeset, men at de, som går i den almene klasse i nogen grad til gengæld mister nogle midler. Det, at der skæres fra ressourcerne i den almene skoleklasse, stemmer ikke overens med argumentet om ny udsathed. Den stigende mistrivsel ses nemlig ikke kun hos de traditionelt udsatte, men de, som før ikke har været repræsenteret i statistikkerne, er nu i højere grad også udsatte (Katznelson et al. 2021: 85). Herved kan Sannes udtalelse ses som en indirekte kritik af og frustration over den offentlige håndtering af fænomenet. Denne frustration er relevant i sammenhæng med Katznelsons, Pless' og Görlichs blik på rammernes påvirkning af den mentale trivsel. De påpeger, at den mentale trivsel ikke kun kan mindskes ved individuelt tilrettede tiltag, men at det er en forudsætning for at lykkes med at mindske den mentale mistrivsel, at der er fokus på de institutionelle kontekster eksempelvis skolesystemet. Når rammerne og grundlaget, som Lærer Sanne i ovenstående citat fortæller, er usikkert, vil opgaven med at hjælpe de unge piger være en del mere udfordrende at løse (Katznelson; Pless & Görlich 2022: 185-186).

Størstedelen af lærerne taler også om, at der er et generelt øget fokus i vores samfundsdiskurs og mediedækning, hvor emnet om unges mentale trivsel eller mangel på samme berøres: *“Hvis vi har en gruppe, som mistrives og der ikke bliver sat ord på det, hvordan får vi så snakket om det? Vi er jo nødt til at finde ud af, hvad årsagen er (...).”* (Lærer Lotte: 107). Lotte argumenterer således for, at det individualiserede perspektiv er vigtigt, så det er muligt at kunne tale om mental trivsel i det åbne rum. Italesættelsen skal dog kun foregå, hvis der er behov for det, fordi det enkelte individ eller gruppe oplever mistrivsel. Hertil supplerer Katznelson, Pless og Görlich, at de individuelle tiltag kan være gavnlige, dog er det vigtigt at have for øje, at indsatser ikke blot bliver symptombehandling med fokus på at støtte de unges livsduelighed og resiliens (Katznelson; Pless &

Görllich 2022: 185). Denne argumentation præger også lærergruppen, hvor det er interessant at se, at de på trods af, at de alle bakker op om det faktum at stadig flere mistrives, ikke ytrer ønsker om nye eller bedre indsatser til afhjælpning eller forebyggelse af fænomenet. Lærer Mette fortæller:

“Det er en hårfin balance, synes jeg, for man kan også tale noget op. Jeg ved, at vi til hver en tid kan gå ind i en klasse og så simpelthen pille dem fra hinanden ved at sige ‘ej, har du også oplevet det’ ... de er så modtagelige for det, som de bliver mødt med. Men går man ind og siger, at nu skal vi hype stemningen herinde og siger, at nu skal vi have det sjovt og have det godt. Så kan man få dem alle sammen til at grine også.” (Lærer Mette: 107).

Pointen, som deles blandt lærerne, er, at de generelt oplever, at de unge er enormt påvirkelige overfor den gældende diskurs og det hegemoni, som findes omkring dem i samfundet. Det hegemoni, som er “at de unge mistrives”, medvirker ifølge lærerne til, at individerne opfatter dette som den objektiviserede virkelighed og de simpelthen ophører med at tage stilling til den hegemonisk konstruerede enighed. En enighed som for de unge fremstår som objektiv, da det er denne fortælling, som går igen både i medier, politik og ifølge lærerne særligt fra forældrene. De unge risikerer ifølge lærerne at indgå i dets reproduktion, hvorved mistrivslen bliver selvforstærkende (Berger og Luckmann 1966: 79).

Denne indstilling, som deles af de undersøgte fagprofessionelle, kan potentielt ses som en kritik af den relativt unuancerede mediedækning og offentlige håndtering af den statistisk stigende mistrivsel blandt særligt unge piger. Den herskende diskurs i samfundet og dermed den objektiverede virkelighed der lige nu er gældende, nemlig at de unge er en særlig risikogruppe, som trives dårligt mentalt, er selvsagt skabt af de individer, som lever i samfundet, hvorfor den altid er åben til forhandling (ibid). Det betyder, at der, hvis en større gruppe deler samme opfattelse, kan råbes højt og gøres opmærksom på, at gruppen finder håndteringen af fænomenet mangelfuld eller fejlbarlig, hvorved denne kan blive revurderet eller nuanceret. Noget kunne tyde på, at fænomenet med unges mentale mistrivsel lige nu kunne befinde sig på tredje stadie af Spector og Kitsuses claimsmakingteori, eftersom vi i empirien også har mødt kritiske aspekter af både den politiske behandling, men også mediernes bevågenhed på fænomenet. Mistrivslen stiger i statistikkerne på

trods af flere iværksatte tiltag, hvorfor det er muligt at forestille sig, at dette vil blive kritiseret, udfordret, nuanceret eller revurderet (Spector og Kitsuse 1973: 151).

7.0 Diskussion

Som vi har problematiseret i specialets problemfelt, viser flere undersøgelser, at flere og flere unge piger mistrives mentalt. Igennem dette speciales analyse er der blevet kastet lys på, hvordan de unge piger og deres lærere selv oplever den stigende mistrivsel, hvordan dette kan forstås som et socialt problem i en samfundsmæssig kontekst, samt hvilke mulige konsekvenser, der kan opstå på baggrund af dette fænomen.

Dette indblik giver en naturlig lyst til at rette en opmærksomhed på, hvordan dette stigende sociale problem kan afhjælpes og løses. Hjørring Kommune ønsker at belyse og bearbejde problematikken for at finde muligheder til at mindske den stigende mistrivsel, og det ønske står de ikke alene med. Medierne sætter spørgsmålstegn ved, hvordan den stigende mentale mistrivsel mindskes (TV2 Fyn 2022) og landets statsminister bringer emnet på banen i sin egen podcast "Statsministeren spørger". Hvordan løser vi, at mange unge piger, ud fra statistikkerne, ikke trives mentalt? Det er blevet tydeligt gennem udarbejdelsen af dette speciale, at mental trivsel og opfattelsen af samme er et komplekst fænomen, hvorfor det ikke er muligt at fremkomme med et entydigt svar herpå. Billedet er nuanceret og komplekst, så det er ikke muligt blot at dreje på én faktor og så håbe på, at billedet ændrer sig. Vi vil dog i denne diskussion komme med nogle konstruktivistiske perspektiver på, hvordan problematikken om de unge pigers mentale trivsel også kan anskues. Vi anser dermed, ligesom i resten af specialet, de unge pigers mentale mistrivsel som konstrueret af det sociale, hvorfor løsningerne på den eventuelle mistrivsel derfor også må være at finde i det sociale.

De unge piger i dette speciales empiriindsamling giver udtryk for, at de ofte mærker efter i sig selv for at finde frem til, hvordan de har det. Vi ser således, at de psykologiserer og dermed har fået et helt andet sprogbrug end tidligere generationer. Gennem psykologiseringen som en integreret del af deres hverdagsprog erkender nogle af pigerne også, at de har det dårligt. Generationen er vokset op med et enormt fokus på individualitet, følelser og refleksivitet, hvorfor det umiddelbart kan fremstå paradoksalt, at det er denne samfundsgruppe, der netop slår ud i statistikkerne som

værende dem, der ikke trives mentalt. Dette fænomen skaber naturligvis en undren om, hvorvidt det kan være usundt, eller ligefrem skadeligt at mærke for meget efter?

Dette spørgsmål har vi stillet os selv mange gange i løbet af udarbejdelsen af specialet og er samtidig nået til den erkendelse, at vi selv oplever at være del af en kultur, hvor det er mere unormalt ikke at mærke efter end det modsatte. Hvis vi kigger på bogreolen i vores egne og naboens hjem står der adskillige selvhjælpsbøger og bøger omhandlende forældres deltagelse, interesse og interaktion i deres børns liv. Derigennem henter vi inspiration til at hjælpe vores børn med at kunne mærke sig selv og deraf vide, hvordan de skal agere i forhold til andre og leve deres liv generelt. Vi oplever en kultur, hvor vi bliver præget til at spørge indgående ind til vores børns hverdag. Vi spørger ind til deres tanker, følelser og oplevelser om den pågældende dag og hvis de har oplevet noget mindre behageligt, kan vi som forældre have oplevelsen af, at vi kun lykkes, hvis vi husker at spørge yderligere ind til barnets følelser og hvordan de kan forstå og være i dem. Denne diskurs og dette sprogbrug oplever vi som værende nyt, da vi i vores barndom ikke selv har mærket denne opmærksomhed på italesættelse af egne følelser og oplevede følelsetilstande. Det, vi med denne indadskuende opmærksomhed søger mod at belyse, er ikke vores egen opfattelse af os selv, men en pointering af, at vi som individer ligeledes finder os selv værende stærkt influeret af den og de tendenser, som findes i det samfund, vi lever i. Dette betyder derudover også, at vi er opmærksomme på, at den måde, vi belyser fænomenet på, også potentielt i nogen grad kan være med til at præge individers opfattelse deraf.

Hvis vi dykker ned i det lidt kontroversielle argument om, at det muligvis kan være skadeligt for det mentale helbred at "mærke for meget efter", er det derfor relevant at vende blikket mod professor i psykologi Svend Brinkmann. Brinkmann er særligt kendt for sine til tider noget kontroversielle argumenter og pointer og er ikke bange for at kaste lys på alternative forklaringer på fænomener, som ikke følger den almene opfattelse. Når han søger mod at finde en forklaring på unges stigende mentale mistrivsel, retter han fokus på den samfundskultur, som er herskende, og argumenterer for, hvordan unges trivsel er en spejling heraf:

"De fleste selvhjælpseguruer vil have dig til at træffe beslutninger ved at "mærke efter i maven". Det er en dårlig idé. (...) Gør det til en vane kun at mærke efter i dig selv én gang om året. For eksempel i

sommerferien. Det værste ved at mærke efter er, at det ofte er et redskab til at "finde sig selv". Det ender næsten altid med en skuffelse, da man typisk finder selv sig i sofaen i færd med at spise slik." (Brinkmann 2014: 19).

Det er derfor Brinkmanns pointe, at vi i samfundet har fået skabt en kultur, hvor der er risiko for, at der bliver for meget fokus på os selv som individer, hvordan vi har det, udvikler og realiserer os selv, i stedet for et fokus på fællesskabet, som der før har været. Jo mere man mærker efter, jo større risiko er der for, at man mærker noget, som ikke er rart, eller noget man med psykologisering hurtigt ville kunne synliggøre. Vi bør således ikke opfordre de unge piger til at have en selvforståelse, hvor de hele tiden skal tage stilling til, hvordan de har det, men at de derimod skal have lov til at være til stede i nu'et.

Verden er sjældent sort/hvid, så hvorfor skulle den pludselig være det i dette tilfælde. Det kan nemlig ikke kun give problemer at mærke efter og se indad. Det interessante er nemlig, at Anne fortæller, at hun ser en sammenhæng mellem hendes dårlige mentale trivsel i ottende klasse og dét at hun ikke havde "*(...) helt sådan fundet mig selv og fundet ud af, hvem jeg var.*" (Anne: 3). Det er dermed hendes egen oplevelse, at det har hjulpet hende at tænke over sig selv, hvordan hun havde det og generelt mærket efter. Vi kan således ikke entydigt blot holde fast i den tanke om, at de unge bør psykologisere mindre. Ligesom med meget andet er der nemlig en bagside af medaljen og dermed en negativ konsekvens ved "at mærke mindre efter". Vi har igennem hele dette speciale argumenteret for, hvor meget sprog og diskurser kan være udslagsgivende for, hvordan mennesker opfatter virkeligheden. Hvis vi derfor skaber en diskurs, hvor det ikke er velanset at mærke efter, kigge indad eller italesætte sine følelser, vil vi få en generation af afstumpede unge, som potentielt går og har ondt i livet. Det er vigtigt at holde sig for øje, at selvom vi argumenterer for, at én af flere vinkler på unges mentale trivsel kan ses gennem socialkonstruktivistiske briller, er det ikke, fordi vi antager eller påstår, at der ikke er nogle, som reelt trives dårligt mentalt. Tværtimod. Vi pointerer derimod, at diskurser, sprog og generelt det samfund, der leves i, i høj grad er med til at skabe de virkelhedsbilleder, vi har. Derfor kan det give mening, at når vi lever i et samfund, som psykologiserer, mærker efter og generelt aftabuiserer det at have det svært, da er der flere, der får det svært. Måske er der ikke flere, som reelt har det rigtig svært, men der er i hvert fald flere, som bliver opmærksomme på følelser, som måske endda blot er menneskelige, men ikke desto mindre

kan være ubehagelige. Så nej, det er ikke et ideelt samfund, hvis vi ikke skal mærke efter, tale om følelser og følelsestilstande, akkurat som det ikke er ideelt, at det bliver overgjort.

8.0 Konklusion

Statistikkerne fortæller om en faretruende udvikling. Flere og flere unge piger mistrives og tilmed unge, som ikke før har været i risikogruppen. Forskningen peger på strukturelle problematikker såsom præstationssamfund, perfektionskultur og karaktærræs. Der mangler et nuanceret perspektiv, som i stedet for at se på strukturelle foranstaltninger tager et skarpt blik på, hvordan unge pigers mentale trivsel konstrueres herunder de unge pigers egne opfattelser af fænomenet, og som samtidig stiller skarpt på den kontekst, hvor de unge piger bruger størstedelen af deres vågne tid. Derfor har vi i specialet valgt at inddrage lærere med tilknytning til 9. klasseeleverne for at give et perspektiv på, hvordan disse kan ses som betydningsfulde for pigernes oplevede trivsel. For at kunne undersøge denne problemstilling, anvender vi i specialet et fænomenologisk-konstruktivistisk blik, som tager udgangspunkt i informanternes egne livsverdener med det for øje, at deres livsverdener er konstruerede og dermed stærkt påvirket af de omgivelser, som de befinder sig i. Med inspiration fra og afsæt i Børnesundhedsprofilen 2021 har vi udarbejdet en kvalitativ dataindsamling med otte individuelle interviews af otte unge piger fra 9. klasse i Hjørring Kommune. Dertil har vi indsamlet data fra to fokusgruppeinterviews med i alt fire lærere og én trivselspædagog, som alle har tilknytning til de 9. klasser fra de samme fire undervisningssteder i Hjørring Kommune, som pigerne går på. Med en abduktiv tilgang har vi undersøgt fænomenet på baggrund af følgende problemformulering: Hvordan oplever de unge piger i 9. klasse og deres lærere unge pigers mentale trivsel?

Gennem bearbejdning af den indsamlede empiri er det blevet tydeligt, at henholdsvis de unge piger og lærerne har differentierede opfattelser af både hvordan pigernes mentale trivsel er, men også hvad der ligger til grund for denne oplevelse. Mange af pigerne fortæller, at de kunne trives bedre mentalt. Det er dog interessant, at langt de fleste beretter om, at der tilsyneladende ikke er flere, som mistrives end før, vi italesætter blot mistrivslen mere end tidligere. Lærernes perspektiv er, at der er langt flere som mistrives mentalt end tidligere. Nogle af årsagsforklaringerne, som lærerne

angiver, er øget individualisering samt øget ønske fra pigerne og deres forældre om at finde konkrete årsager til det, som lærerne oplever, er universelle følelser.

Disse divergerende oplevelser kan i nogen grad forklares ved at tage højde for den kontekst, som informanterne er opvokset og lever i. Eftersom vi argumenterer for, at mental trivsel kan konstrueres ud fra diskurser, sprog med videre, kan forskellige virkelighedsopfattelser således have konsekvenser for de unge pigers selvbillede, deres selvopfattelse og hvordan lærerne håndterer pigernes mentale trivsel.

Dette speciale har ikke til hensigt at udkælde nogen eller påberåbe, at unge pigers mentale trivsel er nogens skyld. Hverken lærere, de unge piger selv, forældrene eller samfundet. Vi har søgt mod at rette et fokus på, at det er sundt at blive bevidst om, at nok kan strukturer påvirke, hvordan man har det, men den måde, som vi tænker om tingene, er ikke nødvendigvis den måde alle tænker om de samme ting. Akkurat som den måde, vi tænker og taler om fænomenet, kan have betydning for den måde, andre oplever fænomenet.

Fælles for pigernes og lærernes forskellige opfattelser er, at de er enige om, at unge pigers stigende mentale mistrivsel kan og bør opfattes som et socialt problem. Det er dog værd at bemærke, at der er en vis uenighed om, hvordan det bør og allerede nu håndteres. Dette leder frem til en undring om, hvordan og hvor meget mental mistrivsel bør italesættes og være et punkt på den officielle dagsorden både i mediebilledet og i dagligdagen i folkeskolerne. Dermed være ikke sagt, at vi skal lukke øjnene for de unge pigers mentale trivsel, men i højere grad have for øje, hvordan vi italesætter og arbejder med den.

9.0 Litteraturliste

Altinget (2022): *Endnu et fald i unges mentale sundhed får partier til at kræve handling*. Lokaliseret [17032023] på https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/endnu-et-fald-i-unges-mentale-sundhed-faar-partier-at-kræve-handling?fbclid=IwAR1JpRecSyR_wGdtP93q7RpqenGROiQAS9K8NzPqK0UYnrL9rVh4i2cuBWo

Andersen, D.; Kessing, M. L. (2019): *Den uproduktive borger, stofbrug og nye stigmatiseringsmønstre*. STOF NR. 34. Lokaliseret [13052023] på https://psy.au.dk/fileadmin/CRF/STOF/STOF_pdf_er/STOF_nr_34/05_STOF_nr_34_Den_uproduktive_borger_stofbrug_og_nye_stigmatiserings_moenstre.pdf

Arbejderen (2022). *Fra tre byer kræver forældre og fagfolk at politikerne handler i forhold til trivselskrisen*. Lokaliseret [30032023] på <https://arbejderen.dk/indland/fra-tre-byer-kræver-forældre-og-fagfolk-atpolitikerne-handler-i-forhold-til-trivselskrisen>

Berger, L. P.; Luckmann, T. (1966, nyoversat dansk udgave 2003): *Den sociale konstruktion af virkeligheden*. København, Akademisk Forlag

Birkler, J. (2007): *Videnskabsteori - en grundbog til et fag*. Munksgaard

Brinkmann, S. (2014): *Stå fast: et oprør med tidens udviklingstrang*. Gyldendal Business.

BørnUngeliv (2021): *Rapport. Sammenligning - Børnesundhedsprofilen 2021 - 8. klassetrin*. Udarbejdet for Hjørring Kommune. [01112021]

DR Indland (2023): *Unge, som mistrives, skal hjælpes langt hurtigere: Samtale og støtte inden for en uge*. Lokaliseret [09052023] på <https://www.dr.dk/nyheder/indland/unge-som-mistrives-skal-hjælpes-langt-hurtigere-samtale-og-stoette-inden-en-uge>

Goffman, E. (2014): *Stigma. Om afvigerens sociale identitet*. Samfundslitteratur.

Görlich, A. et. al. (2019). *Ny udsathed i ungdomslivet*. København, Hans Reitzels Forlag.

Halse, J. A. (2022): *Er vore elever robuste ... nok?* Folkeskolen. Lokaliseret [14032023] på <https://blog.folkeskolen.dk/blog-borneliv-paedagogik/er-vore-elever-robuste-nok/4120267>

Healy, K. (2016): *Socialt arbejde i teori og kontekst. En grundbog*. København, Akademisk Forlag.

Ingemann, J. H. et. al. (2022): *Kvalitative undersøgelser i praksis*. Samfundslitteratur.

Jacobsen, J. H.; Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2012): *Videnskabsteori - i statskundskab, sociologi og forvaltning*. København, Hans Reitzels Forlag.

Fløe, J. (2022): *Det perfekte er blevet det nye normale: Unge har høje krav til sig selv*. Psykologer i Danmark. Lokaliseret [14032023] på <https://psykologeridanmark.dk/2017/08/psykologen-boern-skal-have-det-godt/>

Fuller, R. C.; Myers, R. R. (1941): *Some aspects of a theory of social problems*. American Sociological Review, 6(1).

Katznelson, N.; Pless, M. & Görlich, A. (2022): *Mistrivsel i lyset af tempo, præstation og psykologisering. Om ny udsathed i ungdomslivet*. Aalborg Universitetsforlag.

Katznelson, N. et. al. (2021): *Ny udsathed: nuancer i forståelser af psykisk mistrivsel*. Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning. Vol. 2, Iss. 2. Lokaliseret [18042023] på <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2535-8162-2021-02-01>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København, Hans Reitzels Forlag.

Levinsen, M. (2018): *7 generationer: værdier, levevis og forbrug nu og i fremtiden*. Fremforsk.

Madsen et. al. (2022): *Børnesundhedsprofilen 2021*. Region Nordjylland. Lokaliseret [05012023] på <https://rn.dk/sundhed/til-sundhedsfaglige-og-samarbejdspartnere/folkesundhed/boernesundhedsprofil>

Nyt fra DR (2023): *Fælles front om at forebygge unges mistrivsel*. Lokaliseret [09052023] på <https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/faelles-front-om-forebygge-unges-mistrivsel>

Olesen, S. P. & Monrad M. (2018): *Forskningsmetode i socialt arbejde*. København, Hans Reitzels Forlag.

Ottosen, M.H. et. al. (2018). *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2018*. VIVE - Viden til Velfærd. København. Lokaliseret [14032023] på <https://www.vive.dk/media/pure/10762/2240313>

Pedersen, A. (2020): "*Unge mentale trivsel i præstationssamfundet*", Aalborg Universitet, AAU Play. Lokaliseret [18042023] på <https://www.aau.dk/samarbejde/tilbud-til-gymnasier/aau-play/samfund-psykologi-innovation/unges-mentale-trivsel-i-praestationssamfundet>

Ritzau (2022): *SF med milliardudspil: Trivsel er et essentielt krav*. Berlingske. Lokaliseret [25032023] på <https://www.berlingske.dk/politik/sf-med-milliardudspil-trivsel-er-et-essentielt-krav>

Rosa, H. (2014): *Fremmedgørelse og acceleration*. København, Hans Reitzels Forlag.

Statsministeren spørger | *Svend Brinkmann: Hvorfor mistrives så mange børn og unge?* Podcast: 3. juni 2022. 47.14 min. Studie A. Lokaliseret [11042023] på <https://www.youtube.com/watch?v=iwBilfaaN08>

Statsministeriet (2023): *Statsminister Mette Frederiksens nytårstale 1. januar 2023*. Lokaliseret [27042023] på <https://www.stm.dk/statsministeren/nytaarstaler-siden-1940/mette-frederiksens-nytaarstale-1-januar-2023/>

Sundhedsstyrelsen (2022): *Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2021 – centrale udfordringer*. Lokaliseret [14032023] på [Danskernes sundhed : Den Nationale Sundhedsprofil 2021 – centrale udfordringer \(sst.dk\)](https://www.sst.dk/da/nyheder/2022/det-gaar-den-forkerte-vej-med-unges-sundhed)

Sundhedsstyrelsen (2022a): *Det går den forkerte vej med de unges sundhed*. Lokaliseret [20042023] på <https://www.sst.dk/da/Nyheder/2022/Det-gaar-den-forkerte-vej-med-unges-sundhed>

Sundhedsstyrelsen (2018). *Danskernes sundhed. Den Nationale Sundhedsprofil 2017*. Lokaliseret [14032023] på <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2018/Den-Nationale-Sundhedsprofil-2017.ashx?la=da&hash=421C482AEDC718D3B4846FC5E2B0EED2725AF517>

TV2 Fyn (2022): *Ny rapport: Børn og unges trivsel er blevet værre*. Lokaliseret [11042023] på <https://www.tv2fyn.dk/odense/ny-rapport-boern-og-unges-trivsel-er-blevet-vaerre>

Warming, H. (2017). *Professor: Krav om perfektion er et overgreb på vores børn*. Lokaliseret [14032023] på <https://www.altinget.dk/artikel/professor-krav-om-perfektion-er-et-overgreb-paa-vores-boern>

10.0 Bilagsfortegnelse

Alle navne er dæknavne over de interviewede informanter.

10.1 Interviews

10.1.1 Transskription af individuelt interview eleven Anne

10.1.2 Transskription af individuelt interview eleven Beate

10.1.3 Transskription af individuelt interview eleven Camilla

10.1.4 Transskription af individuelt interview eleven Ditte

10.1.5 Transskription af individuelt interview eleven Ella

10.1.6 Transskription af individuelt interview eleven Frida

10.1.7 Transskription af individuelt interview eleven Ghitta

10.1.8 Transskription af individuelt interview eleven Heidi

10.1.9 Transskription af fokusgruppeinterview lærer Lotte og lærer Mette.

10.1.9a Transskription af fokusgruppeinterview lærer Rikke, lærer Sanne og lærer Tove.

10.2 Interviewguide

10.2.1 Interviewguide til individuelle semistrukturerede interviews

10.2.2 Interviewguide til fokusgruppeinterviews